

GLAS

ANTIFASISTA

Topusko

KREĆE
OBNOVA
ZGRADE
ZAVNOH-a

Zahtjev skupštine SABA RH

NAJHITNIJE ZAKONSKI RIJEŠITI PROBLEM DISKRIMINACIJE ANTIFAŠISTA HRVATSKE

Stjepan Mesić

POVIJESNI REVIZIONIZAM NEĆE PROĆI

Luka Bebić

VELIKE I DALEKOSEŽNE ODLUKE ZAVNOH-a

OBNOVA ZGRADE ZAVNOH-a

Odbor za obnovu spomen-doma ZAVNOH-a u Topuskom održao je, početkom travnja, prvu sjednicu i dogovorio aktivnosti na realizaciji tog projekta.

Uz predsjednika Hrvatskog sabora Luku Bebića na sjednici su bili potpredsjednik Sabora Neven Mimica, ministri Božo Biškupić i Marina Matulović-

Dropulić, načelnik općine Topuska Nikola Abramović, tajnik Sabora Josip Sesar, dožupanica Sisačko-moslavačke županije Đurđa Prates, raniji načelnik općine Milan Abramović te predstavnici SABA RH Josip Skupnjak, Mirko Mećava i mr. sc. Ivan Fumić.

Dajući podršku temeljitoj obnovi, Bebić je rekao da je ta zgrada, sagrađena prije 150 godina, a 1991. razrušena do

Ovako je izgledala zgrada u kojoj je zasjedao ZAVNOH

temelja, značajna ne samo po tome što je u njoj održano III. zasjedanje ZAVNOH-a, nego i mnogim drugim događajima vezani za NOB, kao što su kongresi kulturnih radnika, liječnika i pravnika.

Na sjednici je izabran, provedbeni odbor od sedam članova, u koji su ušli predstavnici Sabora, nadležnih mini-

starstava, županije i općine te predstavnica SABA RH /Gordana Lacković/. Također je zaključeno da se odmah pristupi prikupljanju povijesne dokumentacije o nekadašnjoj zgradi, koja je pohranjena u Ministarstvu kulture i karlovačkom Arhivu. Općina Topusko bit će u suradnji sa stručnim institucijama, izvršni nosilac poslova na realizaciji cijelog projekta.

Počast žrtvama nacizma

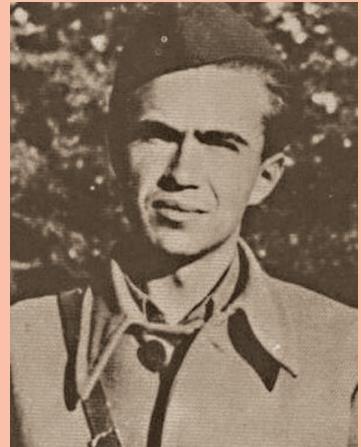
Odavanjem počasti i polaganjem vijenaca na glavni spomenik i na spomen-ploče žrtvama nacizma 10. svibnja, obilježena je 64. godišnjica oslobođenja nekadašnjeg nacističkog koncentracijskog logora Mauthausena u Austriji.

Na svečanosti u Mauthausenu bilo je oko 15.000 posjetitelja iz 40-ak država, među kojima hrvatsko izaslanstvo predvođeno predstojnikom Ureda predsjednika Hrvatskog sabora Mišom Munivranom. U izaslanstvu su bili vojni izaslanik hrvatskog veleposlanstva u Austriji Tihomir Herceg, član Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske mr. sc. Ivan Fumić i tajnik Udruge hrvatskih veterana Domovinskog rata Valentino Rajković.

Logor Mauthausen osnovan je 1938. godine, a u sedam godina postojanja u njemu je bilo zatočeno oko 200.000

zatvorenika. Polovina od njih izgubila je život u logoru. Logoraši su radili u kamenolomu i industriji oružja, a zadnje likvidacije izvršene su neposredno prije oslobođenja 5. svibnja 1945., kada su u logor ušle američke snage. Danas je Mauthausen javni spomenik i muzej, a financira ga austrijska savezna vlada i udruge bivših logoraša.

Okupili smo se odati počast žrtvama nacizma i pokazati da stradanja i strahote koje su se dogodile u Mauthausenu i obližnjim logorima ne smiju nikad biti zaboravljene, naglašeno je na svečanosti na kojoj su govorili predstavnici vjerskih zajednica u Austriji, uz nazočnost, među ostalima, austrijskoga predsjednika Heinz-a Fischera i predsjednice austrijskog parlamenta Barbare Prammer.

Nova Ulica Ive Lole Ribara

Skupština Grada Zagreba usvojila je prijedlog SDP-a da se produžetak Jarunske ulice, od Ulice Hrvatskog sokola do produžene Vrapčanske, nazove Ulicom Ive Lole Ribara. Do 1991. godine njegovim se imenom zvala široka ulica u zapadnom dijelu Zagreba bliže centru grada. »Ideološkom neprijatelju« tada je HDZ-ova vlast oduzela ulicu i dala joj sadašnji naziv - Prilaz baruna Filipovića.

Ivo Lola Ribar je rođen 23. travnja 1916. u Zagrebu, a poginuo je na Glamočkom polju 27. studenog 1943. godine. Bio je istaknuti borac protiv fašizma i legendarni vođa mladih antifašista u NOB-i.

Narodnim herojem proglašen je 18. studenog 1944. godine. U Glamočkom polju sagrađen mu je memorijalni muzej koji je danas, na žalost, u zapuštenom stanju.

Fotografija na 1. stranici:

U radu skupštine SABA RH sudjelovalo je oko 300 delegata i gostiju.
(snimio: Z. Herceg)

Mladi popunjavaju naše redove

♦Od nadležnih vlasti zatraženo da najhitnije zakonski riješe problem diskriminacije antifašista.
Uz sudjelovanje 295 delegata i gostiju izborna skupština održana je 25. travnja u Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma

Na tom skupu, kojem su prisustvovali i predstavnici državne i gradske vlasti, gosti iz braniteljskih udruga i stranaka, narodni heroji, članovi Savjeta antifašista i brojni drugi, izabrano je novo rukovodstvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

Uvodno izlaganje podnijela je predsjednica SABA RH dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović koja je istaknula da je naš Savez osnovan od antifašista, boraca NOR-a, ali da nakon 60 godina imamo i mlađe, ali i mlade antifašiste. »Sa zadovoljstvom možemo konstatirati da su mlađi, posebno u zadnje vrijeme, u raznim udrugama popunili naše redove. I oni su zreli isto kao što smo i mi bili kad je počela oslobođilačka borba. Danas se na sreću ne treba boriti oružjem, ali riječi i dokumenti su također snažno oružje u dokazivanju istine.«

U izlaganju o antifašizmu u Hrvatskoj danas, član Predsjedništva SABA RH mr. sc. Ivan Fumić je upozorio da je već dulje vrijeme na sceni hajka protiv NOV, a prvenstveno protiv njenog čelnog čovjeka Josip Broza Tita. U napadima unisono su digli svoj glas hrvatski nacionalni ekstremisti, nazovi povjesničari i pojedini novinari sa svojim profašističkim političkim stavovima, zatim politikanti raznih boja i pojedinci iz crkvene desnice. Silno se trude negirati ili barem umanjiti strašna zlodjela u brojnim koncentracionim logorima. A tko je onda, pita Fumić, »poubijao preko 240 tisuća Srba, Židova, Roma, Hrvata i

Snimio: Z. Hercog

Radno predsjedništvo skupštine

drugih u 82 logora, kojima je NDH bila cijela premrežena?«

Član Predsjedništva SABA RH Krešimir Piškulić podsjetio je da su u Deklaraciji o antifašizmu, koju je Hrvatski sabor usvojio 2005. godine, pozvana »državna tijela i javne institucije« da »rade na očuvanju dostojanstva i skrbi nad sudionicima antifašističke borbe«.

U više navrata smo upozoravali na neizvršavanje Deklaracijom proklamiranih stavova. Uputili smo i »Prijedlog zakonskih mjera za provođenje zaključaka Hrvatskog sabora o Deklaraciji o antifašizmu«, ali je

prošlo pola godine, a da nitko nije reagirao. »Našem strpljenju došao je kraj«, zaključio je Piškulić.

Predsjednik Saveza društava »Josip Broz Tito« Republike Hrvatske dr. sc. Tomislav Badovinac ističe da je očita i opća »želja profašista da se izbrišu sva obilježja s Titovim imenom, kao što je zahtjev za preimenovanjem Trga maršala Tita u Zagrebu i za promjenom imena škole u Kumorvcu«. Dr. Badovinac je poručio da ćemo se »od napada, kleveta i falsificiranja suvremene hrvatske povijesti i uloge Tita od strane oponenata antifašizma braniti

Dr Vesna Čulinović-Konstantinović ponovo predsjednica

Članovi Predsjedništva SABA su, na konstituirajućoj sjednici, za predsjednicu SABA RH izabrali ponovo dr. sc. Vesnu Čulinović-Konstantinović koja će tu funkciju obavljati i u mandatu iduće dvije godine.

Istovremeno su za potpredsjednike SABA RH izabrani Branko Grošeta, Mirko Mećava, dr. sc. Marko Pavković, Tomislav Ravnić, Katica Sedmak, Josip Skupnjak, Mario Šimunković i Borivoj Zarić.

Skupština je, prije toga, izabrala nove članove Predsjedništva SABA RH. Ukupno su izabrana 42 člana Predsjedništva: Ante Adorić, Boris Roman Blažinić, Radoslav Bošković, Romano Božac, dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović, Nikola Dobre, Zdravko Drašner, Severino Franković, mr. sc. Ivan Fumić, mr. sc. Zvonko Golub, Tito Grah, Branko Grošeta, Tonko Jančić, Vladimir Jurak, Rudolf Kahlina, Mate Koščić, Juraj Krstulović, Milivoj Lalinić, Ante

Magić, Antun Maruski, Pero Matić, Slavko Matić, Mirko Mećava, Nikoleta Opačić, dr. sc. Marko Pavković, Rikardo Perčić, Krešimir Piškulić, Tomislav Ravnić, Katica Sedmak, Azur Sejdjić, Josip Skupnjak, Mario Šimunković, Vinko Šunjara, Dinko Tamarut, Nikola Uzelac, Josip Valenta, Biserka Vranić, Marica Vrbanac, Nikola Vukobratović, Dragutin Vukušić, Borivoj Zarić i Vedran Žuvela. Po funkciji član Predsjedništva je i tajnik SABA RH Petar Raić.

dosljedno ustrajući na istini koja je itekako argumentirana«.

Član Predsjedništva SABA RH **Miško Balija** iz Hrvatskog Zagorja pozvao je »suvremene grobištare« da prekapanje obavljuju s dužnom odgovornošću. »Od 13 palih boraca iz mojeg sela za deset se ne zna se gdje su im grobovi. Među njima je i moj najstariji brat. Bilo bi monstruozno da iskopaju njegove kosti i prikažu ih kao ustaške od čijeg metka je pao. Zato bi moja poruka bila: zaustavimo grobištare, nek' mrtvi počivaju u miru, tamo gdje im je sudsina odredila.«

Prijedlog za Kongres antifašista Europe

U raspravi je, nakon uvodnih izlaganja, **Nikola Puran** iz Bjelovarsko-bilogorske županije istaknuo da su u podmlaćivanju članstva postigli vrijedne rezultate, te da imaju najmlađu udrugu SABA u Daruvaru. On smatra da udžbenici, ali niti profesori nisu sposobljavani za istinu o antifašističkoj borbi, a ni u medijima nismo zastupljeni na adekvatan način.

Josip Žmak je iznio jedan od najzanimljivijih prijedloga na skupštini. On smatra da bi iz SABA RH trebao ići prijedlog da se održi Kongres antifašista Europe. To bi, kako je rekao Žmak, mogla biti inicijativa i poruka sa ove skupištne antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske. On je obavijestio i da u Istri postoje dobra suradnja antifašističkih boraca i antifašista s braniteljima Domovinskog rata.

Milivoj Boroša podsjetio je na obećanja predsjednika Hrvatskog sabora **Luke Bebića** da će se razmotriti prijedlozi među kojima je i povratak prava umirovljenicima vojnim osiguranicima bivše SFRJ. Prošlo je šest mjeseci od naših zahtjeva, a odgovora nema, konstatira Boroša.

Nikola Dobre iz Zadra ukazuje na falsificiranje povijesti i neprimjeren odnos zadarskih vlasti prema tekovinama antifašističke NOB-e u Hrvatskoj. Od 1991. godine službeno se ne obilježava 31. listopada, datum na koji je 1944. godine Zadar oslobođen, niti se u ime grada polazu vijenci, a s ulica su nestali i antifašistički nazivi. Našem gradonačelniku smetaju antifašistički, ali ne i fašistički simboli u gradu. Mi zahtijevamo da se u Saboru pokrene rasprava o provođenju Deklaracije o antifašizmu, ali i da se zakonom zabrani nošenje fašističkih obilježja, rekao je Dobre.

Dragutin Vukušić je ocijenio da se kontinuirano u Hrvatskoj iskrivljeno govori o onome što se zabilo u II. svjetskom ratu. Naveo je da u Virovitici nije srušen,

ali je sklonjen antifašistički spomenik. Mi tražimo da se on vrati i u tome ćemo biti uporni, rekao je Vukušić. On se založio da se u udruge antifašističkih boraca i antifašista uključuje što više mladih ljudi.

Miljenko Fak najavio je da će, uz Memorijal mira na Matić Poljani, svake prve subote u lipnju biti organiziran sat povijesti za učenike osnovnih škola. To će biti svakogodišnja manifestacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista, na kojoj će mladi biti upoznati s onim što se događalo u NOB-u na tom povijesnom mjestu, rekao je Fak.

I branitelji u našim udrugama

Josip Andrić iz UABA s otoka Raba s ponosom je napomenuo da je član i Hrvatskih branitelja Domovinskog rata. Založio se za izgradnju novog Spomen-muzeja na mjestu nekadašnjeg fašističkog logora Kampor. Mi mladi ćemo pomoći u očuvanju tekovina antifašizma, istaknuo je Andrić.

Ivo Barić, također s otoka Raba, naglasio je da baština antifašizma ne smije ostati bez baštinika. Zato moramo privlačiti mlade u naše redove. Mi u Rabu imamo sada preko 60 posto mladih u našoj antifašističkoj udruzi, rekao je Barić i dodao da izdaju i svoj list »Naša riječ« koji izlazi dva puta godišnje, a imaju i svoju web stranicu.

Miljenka Varović iz Varaždinske županije izvjestila je da je u Lepoglavi od 40 članova UABA samo jedan bio borac NOR-a, a da su svi ostali mladi antifašisti. Ima već pune dvije godine kako smo Državnom odvjetništvu prijavili da je Društvo političkih zatvorenika podiglo

u Lepoglavi spomenik u obliku slova »U«. Taj predmet još stoji u ladicama i nema nikakve reakcije, kazala je Varović.

Josip Boljkovac najavio je da će uskoro izaći knjiga s novim dokazima o zbivanjima na kraju II. svjetskog rata kod nas, posebno o tome zašto je NDH vodila rat i nakon 9. svibnja 1945. godine. Stotine zemunica uz ceste, širom Hrvatske ostavili su pune mina s ciljem da nastave gerilski rat. Njemački oficiri su nam to na vrijeme otkrili, inače bi bilo znatno više žrtava od tih mina na našoj strani, rekao je Boljkovac. Bili smo, dakle, pred gerilskim ratom koji je, inače, završio 1949. godine. Nudili su se Englezima pokušavajući prijeći na njihovu stranu te nastaviti ratovati, podsjetio je Boljkovac i napomenuo da će detalji o tim zbivanjima biti ubrzo obznanjeni.

Stjepan Starčević s otoka Krka smatra da se »antifašizam mora vratiti u školske klupe«. Na otoku Krku dobro surađujemo s udrugama branitelja iz Domovinskog rata. Zajedno proslavljamo značajne datume iz oba rata i polažemo vijence. Nedavno smo posjetili Liku i značajna mjesta iz Narodnooslobodilačke borbe i Domovinskog rata i zajednički evocirali sjećanja na te dane. Nastojimo širiti tu suradnju i u tome uspijevamo, kazao je Starčević.

Gordana Lacković je podsjetila na izjavu **Vice Vukovića** o tome o tome kako su logorom Jasenovac upravljali Židovi. Koje li ironije. Žalosno je da se žrtve iskorištavaju za osobnu promociju, rekla je Lacković. Ona je upozorila i da antifašiste u medijima često prikazuju kao »aveti prošlosti«. Moramo se izboriti za veću prisutnost u javnosti pozivajući se i na zakon koji omogućuje pristup medijima rekla je Lacković i na kraju se založila i za veće korištenje interneta.

Sudionici i gosti skupštine

snimio: Z. Hercog

Pozdravne riječi gostiju

Bez antifašizma nema napretka

Na početku je pozdrave antifašistima prenio **Boro Vučković**, izaslanik predsjednika Republike **Stjepana Mesića**. On je podsjetio da je Mesić, kao osvijedočeni antifašist, često prisutan na skupovima antifašističkih boraca i antifašista, te najavio da će idućeg dana govoriti i u Jasenovcu. Vučković je, komentirajući aktualne događaje, poručio da »nema miksanja kostiju u svrhu miksanja povijesti«.

U ime predsjednika SDP-a **Zorana Milanovića** skup je pozdravio predsjednik Glavnog odbora stranke **Josip Leko**.

- Mi u SDP-u smatramo da je čuvanje, njegovanje i razvijanje antifašističkih vrijednosti obveza svih demokratskih i progresivnih snaga. Podsjećajući da se Republika Hrvatska temelji na antifašizmu, Leko je naglasio da je »antifašizam ljudska i civilizacijska vrijednost bez koje nema napretka«.

Predsjednik Forumu seniora SDP-a grada Zagreba **Vedran Žuvela** obratio se Skupštini antifašista u ime gradonačelnika Zagreba **Milana Bandića**. Uz pozdrave, prenio je i konkretnu poruku da će u Zagrebu biti vraćeno ime legendarnog antifašističkog heroja **Ive Lole Ribara** koje je maknuto devedesetih godina. Po njemu će, kako

je najavljenlo, biti imenovana jedna nova ulica u južnom dijelu Zagreba.

Dr. Milorad Pupovac pozdravio je antifašističke borce i antifašiste u ime Srpskog narodnog vijeća i Kluba zastupnika SDSS-a u Hrvatskom saboru. S vama dijelimo ista ona uvjerenja kakva su dijelili i naši preci kada su se okupljali u borbi za slobodu. Danas je suviše mnogo etničkih, ideoloških i socijalnih podjela među ljudima, kazao je dr. Pupovac i naglasio da s ovog skupa treba također jasno poručiti svima koji dijele građane da to nećemo prihvatići.

Želeći uspješan rad i dobre rezultate Savezu antifašističkih boraca i antifašista, u ime Udruge zagrebačkih branitelja **Zdravko Zakošek** je podsjetio na dosadašnju uspješnu suradnju i naglasio: »Mi jesmo dio antifašističke koalicije«.

Narodni heroj **Rade Bulat** se založio za usvajanje posebnog zajedničkog dokumenta na ovoj skupštini s kojim bi se islo u javnost.

Skup je, u ime Hrvatske stranke umirovljenika i njenog predsjednika **Slavjana Hrelje** pozdravila **Vilina Šincek-Pečanić**.

Antifašistički borac, bivši predsjednik

Vlade Republike Hrvatske, **Josip Manolić** pozdravio je skupštinu u ime Hrvatskih nezavisnih demokrata. On je upozorio da je »zločesti napad na antifašizam« u nas organiziran od strane gubitničkih snaga iz Drugog svjetskog rata. »Žele nas izjednačiti s ustašama kojima je cilj bio ubijanje. A nama antifašistima nikad nije bio cilj ubijanje ljudi nego od njih učiniti suradnike u borbi za slobodu i pobjednosno završiti Drugi svjetski rat«.

Mirjana Feric Vac iz Demokratskog foruma žena SDP-a, ali i kao potpredsjednica Socijalističke internacionale žena za Srednju i Istočnu Europu, pozdravila je antifašiste. Mi se zalažemo za ravnopravnost, jednakost i socijalnu pravdu, a to su tekovine antifašizma, naglasila je ona.

U ime predsjednika Sindikata umirovljenika Hrvatske **Stjepana Krajačića** pozdrave je prenio **Ettore Poropat**, a dosadašnji potpredsjednik SABA RH. **Azur Seđić** pročitao je pismo predsjednika Saveza udruga branitelja Hrvatske **Ratka Bubnja**, koji je podsjetio na sporazum o suradnji sa Savezom antifašističkih boraca i antifašista. Mi smatramo antifašizam temeljnom vrijednošću na kojoj je zasnovana Republika Hrvatska, poručio je Bubanj.

Uvodna izlaganja

Dr. Vesna Čulinović-Konstantinović **Osudili smo manipuliranje grobovima**

Predsjednica SABA RH **dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović** izvjestila je, u uvodnom izlaganju, da su skoro svi zadaci, koji su bili postavljeni u Programskim smjernicama za protekle dvije godine, ostvareni.

Podsjetila je i na nedavne važne skupove i susrete od proširenog sastanka Izvršnog odbora s predsjednicima županijskih udružiga, zatim na nedavnu sjednicu Državnog odbora za izgradnju zgrade u Topuskom u kojoj će biti muzej Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, a posebno se osvrnula i na sastanak u Otočcu ob Krki predstavnika boračkih organizacija Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije. Cilj susreta je bio razvijanje bolje međusobne suradnje i gajenje onih vrijednosti NOB-e koje mogu pomoći izgradnji mira, kako u našim zemljama, tako u Evropi i svijetu. Utvrđili smo, rekla je dr. Čulinović-Konstantinović, da »ne

želimo obnavljati Jugoslaviju«, ali smo upozorili na neprihvatljive pojave povjesnog revizionizma.

»Osuđeno je manipuliranje žrtvama i grobovima, kao i neizjašnjen stav klera prema žrtvama fašizma«, a **Janez Stanovnik** je objasnio svoju izjavu o **Titu**, koja je izazvala naše negodovanje. On je obraziožio da je izjava u medijima izvučena iz konteksta jer je rekao da je »marsal Tito kriv za ratni zločin isto kao i general **Eisenhower** za oko 700.000 stradalih njemačkih vojnika i zarobljenika, ili marsal **Montgomery** za bombardiranje Dresdена i Hamburga«. Stanovnik je podsjetio i na »Titovu vlastoručno potpisano naredbu kojom naređuje svim jedinicama da ne smiju dozvoliti ubijanje zarobljenika, nego ih razoružati i suditi po ratnim sudovima«.

»Radi opće situacije dogovorili smo da sve naše boračke organizacije idu zajedno

na komemoracije u Jasenovac, na Sutjesku, Neretvu, Sremski front, u Beograd, Jajce i Kumrovec. Slovenija će 2010. godine u Ilirskoj Bistrici organizirati jubilarnu proslavu završetka 2. svjetskog rata, jer su se završne borbe s neprijateljem vodile upravo na tom području«.

Dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović je izvjestila i o suradnji s braniteljskim udrugama kao i o dogovoru s mlađom Udrugom zagrebačkih branitelja Hrvatske. Naša će se suradnja zasnovati »na zajedničkom poštivanju antifašističkih normi i njegovanim tradicijama iz oba rata«.

»Previše smo života u jednom i drugom ratu ugradili u slobodu koju živimo, a to nas obvezuje da ne dozvolimo raznim grupicama ekstremista i sljednika ustašoidnih i fašistoidnih ideja da svoje kompleksne liječe blateći pozitivne vrijednosti antifašističke oslobodilačke borbe. Dokumentima moramo iznijeti istinu na vidjelo, a za kriminalna djela neka institucije utvrde tko ih je počinio i neka im se sudi. Ali kolektivnu krivicu ne primamo na naša leđa, jer se kolektivno nikada nismo ni o što i ni o koga ogriješili«, rekla je dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović.

Mr. sc. Ivan Fumić

GURAJU NAS NA STRANU PORAŽENIH

Član Predsjedništva SABA RH **mr. sc. Ivan Fumić** u koreferatu na skupštini je ukazao na brojne napade na antifašizam u Republici Hrvatskoj, naglašavajući da za napade koriste odavno otkrivene grobnice, kao one u rudniku Huda jama »Barbara« kod Laškog. »U svojoj morbidnosti idu tako daleko da spominju čak i žene i djecu kao nevine ratne žrtve NOV, iako ni na ovom lokalitetu nije pronađen leš ni jednog djeteta ili žene. Svaki otkriveni kostur ili grob pripisuju NOV pa pitamo da li su uopće i koga ubili okupatorski vojnici, ustaše i četnici.«

Cilj hrvatskih, srpskih i slovenskih

nacionalnih ekstremista, kaže Fumić, je »obezvrijediti antifašističku borbu tvrdnjom da su u ratu svi ubijali, a antifašisti čak i više od nacista i njihovih kvislinga.«

»Na Bleiburškom polju rone se suze za poraženom NDH. Ali govornici ne spominju i zločine ustaša pri bijegu iz Hrvatske učinjene u Lepoglavi punjenjem bunara poklanim Hrvatima, zatim u Kustošiji, Vrapču i tako redom, cijelim putom do Bleiburga.«

Fumić posebno upozorava da »hrvatski nacionalisti profašističke orijentacije silom guraju Hrvatsku na stranu poraženih nacionalističkih snaga i to u vrijeme kada

čitav civilizirani svijet počiva na tekovinama antifašizma.«

»I s ovog skupa želimo naglasiti da osuđujemo zločine počinjene nad nevinima, ma tko ih i iz kog razloga počinio i »krajnje je vrijeme da se II. svjetskim ratom i poraćem bave stručnjaci i povjesničari, a ne politikanti u političke ili svrhe širenja mržnje.«

»Vrijeme je«, zaključuje Fumić, »da se poštuju sve nevine žrtve II. svjetskog rata i Domovinskog rata, bilo da se radi o Hrvatima, Srbsima ili bilo kom drugom narodu, kojih je nažalost bilo tako mnogo.«

Krešimir Piškulić

RIJEŠITI PROBLEM DISKRIMINACIJE ANTIFAŠISTA

Član Predsjedništva SABA RH **Krešimir Piškulić** podsjetio je da je, prema podacima iz prosinca 2008. godine, u Republici Hrvatskoj bilo ukupno 45.965 korisnika mirovina sudionika NOR-a s prosječnom mirovinom od 2.626 kuna. Istovremeno je prosječna mirovina hrvatskih branitelja daleko veća i iznosi 5.845 kuna.

On je upozorio da, nažalost, Deklaracija Hrvatskog sabora o antifašizmu nije provedena. Stoga, rekao je Piškulić, tražimo najhitnije da se:

1. doneće Zakon o usklađivanju mirovina vojnih osiguranika bivše SFRJ,

2. ukine Zakon o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (N.N. 109/200,

kojim je oduzeto 8-20% mirovina i da se borcima s mirovinom nižom od 2.500 kuna povisi za 10%),

3. izvrši izmjena i dopuna zakonskih propisa radi poboljšanja uvjeta i zaštite vojnih i civilnih invalida II. svjetskog rata izjednačavajući ih s invalidima Domovinskog rata,

4. donese zakonski propisi za obnovu spomeničke baštine iz NOB-e,

5. dovrše izmjene i dopune udžbenika povijesti,

6. izmjeni i dopuni Zakon o finansiranju SABA RH, udruga i zajednica udruga,

7. izmjeni i dopuni Uredba o parti-

paciji u zdravstvenom osiguranju,

8. izmjeni i dopuni Zakon o nacionalizaciji imovine SABA RH,

9. država obaveže na obilježavanja najznačajnijih povijesnih događaja iz NOB-e,

10. donesi propisi o obeštećenju preživjelih logoraša ustaških i talijanskih logora,

11. izmijene i dopune Uredbe o stjecanju prava na besplatnu sahranu.

Energično tražimo da Hrvatska vlada i premijer prime delegaciju SABA RH radi rasprave o navedenim i neriješenim pitanjima diskriminacije hrvatskih antifašista, rekao je na kraju Piškulić.

Dr. sc. Tomislav Badovinac

TITA NAPADAJU NACIFAŠISTI

Predsjednik Saveza društava »Josip Broz Tito« Republike Hrvatske **dr. sc. Tomislav Badovinac** upozorio je da »profašisti i njihovi ideološki i obiteljski sljedbenici« nastoje »prikriti svoje gubitništvo i sebe pretvoriti u hrvatske mučenike, žrtve komunističkih egzekutora. U tome ih podržava i potiče i onaj dio crkvene hijerarhije – klera, koji propovijeda da je vjerom, i uz božju pomoć, moguće svaki poraz pretvoriti u pobedu.«

»Zločini su počinjeni nad zločincima, ali bilo je nažalost i nevinih stradalnika«, rekao je Badovinac. »U ono vrijeme rata osveta i odmazda nisu se mogle kontrolirati ni naredbama niti zabranama, jer su bile izazvane prethodno počinjenim monstruo-

znim ustaškim i četničkim zločinima nad nevinim žrtvama.«

»Oponenti pobjedničkoj antifašističkoj koaliciji i njenim tekovinama okomili su se na Tita. On im je najpogodniji objekt, jer kao njen predsjednik simbolizira i Komunističku partiju, kao Vrhovni komandant i NOB, a kao predsjednik države - smoupravnu SFRJ. Tito bi, po zapovjednoj odgovornosti, i to na osnovu pravnih normi ustanovljenih uspostavom Haškog suda, bio odgovoran za sva događanja. Valja, međutim, istaknuti da ta pravna norma nije postojala i prema tome nije ni mogla biti primjenjivana ni za vrijeme niti poslijе II. svjetskog rata, a ni za vrijeme Titova života. Taj se pravni postulat nikako ne

može primjenjivati unazad, pa ni onda i samo kad je u pitanju Tito i kad ga optužuju nacifašisti ustaškog pedigree.«

Sabor je donio Deklaraciju o antifašizmu, ali »ne ponaša se i ne djeluje i ne dokazuje svoju privrženost civilizacijskim tekovinama antifašizma, pogotovo prema antifašističkim borcima i tekovinama NOB-e. Naprotiv, dopušta se registriranje ustaških udruga.«

»Stadioni su postali javne profašističke tribine na kojim se repriziraju ustaški pozdravi i pjesme«, a »rasističkim skandiranjem i urlanjem«, »javno se demonstrira prisutnost profašista i njihova proklamirana težnja za povratkom fašistoidne ustaške države«, rekao je dr. sc. Badovinac.

Miško Balija

IZMIŠLJAJU NOVE »JAZOVKE«

Član Predsjedništva SABA RH **Miško Balija**, u koreferatu na skupštini je podsjetio da Drugi svjetski rat kod nas nije završio 9. svibnja kao u Europi, pa niti 15. svibnja 1945. godine. »Na neki način taj je rat na teritoriju Hrvatske i drugih dijelova Jugoslavije trajao još nekoliko godina zbog djelovanja terorističkih grupa križara, četnika, balista, belogardejaca, čerkeza, kulturbundovaca i dr. oni su ubijali naše građane, antifašiste.«

Balija naglašava da je »tragedija ustaša zapravo počela onog časa kad su se zakleli na krv i nož (a četnici na krv i kam), a nastavljena je donošenjem rasnih zakona koji su propisivali genocid nad Židovima,

Srbima i Romima i njihovim provođenjem. Na kraju rata su, u naivnoj nadi da će sklopiti savez s Englezima i uz njihovu pomoć povratiti NDH, što propagandom, a što silom, poveli veliki broj civila na križni put kako bi im bili zaštita od napada partizana.

Istinske znanstvenike treba oslobođiti svih pritisaka i ozračja što ga stvaraju sljedbenici ustaštva, protivnici antifašizma, pa čak i čelni ljudi HHO-a kao što su Ivan Zvonimir Čičak i Ivo Banac, stvarajući psihozu protiv antifašizma, a u to su uključuje i dio masmedija poput HTV-a i Hrvatskog radija.«

Balija je naveo da je 9. travnja u Zaboku, u organizaciji Matice Hrvatske i podršku

Hrvatskog obrednog zdruga, održana tribina o Jazovki. U materijalima uz poziv za taj skup sadržan je i zahtjev da se iz Ustava RH briše da je nastala na temeljima antifašizma.

»Nevjerojatno je da se ide tako daleko da pod bilo koju cijenu žele izmišljati nove Jazovke, pa su tako u Zaboku pokušali progurati podvalu kako na Popovom briještu postoji nova Jazovka. Na njihovu žalost ostali su razočarani, jer je župnik M. Culjak objasnio da je tu postojala nekada kapelica i oko nje je bilo groblje što je zapisano i u Spomenici.«

**S. Tomašević
A. Zibar**

ZAKLJUČCI

usvojeni na XV. izbornoj skupštini SABA RH - 25. travnja 2009. godine

1. Iako su prošle 64 godine od završetka II. svjetskog rata, sljedbenici poraženih nacifašističkih snaga vode upornu propagandnu borbu za promjenu rezultata II. svjetskog rata, izvršnjem činjenica i izmišljanjem »vjerodstojnih« podataka o pojedinim bitkama, o uzrocima i broju usmrćenih. Dužnost je članova SABA RH, svih organizacija i pojedinaca, da se tim falsifikatima suprotstave povjesno valoriziranim činjenicama.

2. SABA RH će i ubuduće, radi očuvanja tradicionalnih vrijednosti NOB-a i uloge maršala Josipa Broza Tita, obilježavati najznačajnije događaje iz NOB-a koji govore o opredjeljenosti naroda RH za slobodu i čuvati sjećanja na ukupne žrtve nacifašista, nastale tijekom tih borbi.

3. Predsjedništvo SABA RH će od Hrvatskog sabora tražiti da konačno počne s provođenjem Deklaracije o antifašizmu koju je donio 2005. godine i u njoj navedenih zaključaka o pravima boraca NOB-a, o zaštiti spomeničke baštine, obnovi spomenika i zaštiti povijesne građe, o izjednačavanju prava invalida i boraca NOV s pravima sudionika Domovinskog rata 1991./95. godine, kao i o objektivnom prikazivanju NOB-a u školskim udžbenicima, ali i na TV i u dnevnim informativnim sredstvima.

4. SABA RH, kao i njezine udruge, svaka na svom nivou, organizirat će svečane skupove i komemoracije vezane uz NOB naroda Hrvatske, a prema planu Predsjedništva SABA RH, odnosno udruga na lokalnoj razini.

5. SABA RH, kao i svaki član organizacije dužan je raditi na kadrovskom jačanju organizacije, posebno uključivanjem što većeg broja mlađih.

6. Radi uspješnijeg suprotstavljanja navalni revolucionista svih vrsta intenzivirati informativno-izdavačku djelatnost- nastaviti s izdavanjem Glasa i detaljnije obrađivati

pojedine teme, vezane za antifašističku borbu.

7. Izvršni odbor SABA RH će barem dva puta godišnje održati proširenu sjednicu na koju će pozvati predsjednike županijskih udruga kako bi što bolje uskladili svoje aktivnosti.

8. SABA RH će i nadalje razvijati međunarodnu suradnju s antifašistima u Europi i svijetu. U tom cilju, zajedno s borcima Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Slovenije, Srbije treba ići na komemoraciju u Jasenovac, na obilježavanje bitke na Sutjesci, Neretvi, Srijemskom frontu, na Titov grob u Beogradu, u Kumrovec i Jajce.

9. S antifašističkim organizacijama republike nastalih odlukama AVNOJ-a sudjelovati u obnovi Muzeja AVNOJ-a u Jajcu.

10. Tražiti uklanjanje imena ulica i trgova koji nose imena ustaških funkcionera u svim gradovima (npr.: u Sl. Brodu – M. Budaka).

11. Razvijati suradnju s braniteljskim udrugama antifašističkog opredjeljenja.

12. Tražiti uklanjanje spomenika ispred upravne zgrade u Lepoglavi, podignutog osuđenim Hrvatskim nacistima. Spomenik je nezakonito podignut, kao i onaj na Babinoj Gori.

13. Internacionalizirati probleme boraca putem WVF-a, Vijeća Europe i dr.

14. Nastaviti snimanje i arhiviranje sjećanja boraca NOV, u koju svrhu je formirana i posebna komisija.

15. Raditi na ozakonjenju zabrane širenja i isticanja nacistačkih, fašističkih i ustaških simbola i kažnjavanje onih koji ih ističu.

16. Od članova SABA prikupljati konkretne dokumente iz vremena NOB-a, radi njihovog korištenja u pisanju o NOB-i.

Nećemo dopustiti iskrivljavanje povijesti

• Komemorativnom svečanošću, ispred »Kamenog cvijeta« u Spomen-području Jasenovac, obilježena je 64. godišnjica proboja zatočenika iz zloglasnog ustaško-fašističkog logora smrti

Na tom skupu, održanom 26. travnja pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske, okupili su se brojni građani, antifašistički borci, preživjeli logoraši, predstavnici lokalnih vlasti, vjerskih zajedni-

dstavnici najviših organa vlasti Republike Hrvatske, među kojima predsjednik RH **Stjepan Mesić**, potpredsjednica Hrvatskog sabora **Željka Antunović**, potpredsjednica Vlade RH i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor**.

Govoreći na komemorativnom skupu predsjednica Savjeta spomen-područja Jasenovac **dr. sc. Zorica Stipetić** je podsjetila na herojski proboj posljednjih logoraša 22. travnja 1945. godine iz jasenovačkog logora. »Veoma je bolno što smo, zbog novog vala radikalnog povje-

prilikom ponoviti istinu da je Jasenovac mjesto ustaškog genocida nad Srbima i Romima, holokausta nad Židovima i ratnog zločina nad političkim protivnicima i neistomišljenicima – Hrvatima, Bošnjacima, Slovincima i drugima. To se zbivalo od kolovoza 1941. do svibnja 1945. kada logor zauvijek prestaje postojati što je verificirana povjesna istina«, kaže dr. Stipetić.

Ona je upozorila da smo upravo »ovih dana čuli, čak s onih mjesta i funkcija od kojih se to ne bi smjelo očekivati, strašna iskrivljavanja, krivotvoreњa i umanjivanja. To je oskrvnuće žrtava, njihovo ponovno ubojstvo, ali i pokušaj ubojstva naše budućnosti«. Svatko je dobrodošao u Jasenovac, ali je pri tome obavezan na dolici sućut, zaključila dr. Stipetić.

U »NDH« su postojala 82 logora

Predsjednica SABA RH **dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović** je istaknula da je

snimio: Z. Hercog

Predsjednik Mesić još jednom je iskazao svoju antifašističku opredjeljenost

ca, udruga, političkih stranaka i Hrvatske vojske. Komemoraciji su prisustvovali i pre-

snog revizionizma u funkciji ideoleskog i političkog obračuna, primorani i ovom

Bivša logorašica Ana Štefanac

Djeca su sve tiše plakala i umirala

Sjećanja na užasne logorske dane iznijela je bivša zatočenica logora Stara Gradiška **Ana Štefanac**. Ona je rekla:

»Ja sam Ana Štefanac bivša zatočenica logora Stara Gradiška. Rođena Zagrepčanka, Hrvatica. Učesnica sam Antifašističkog pokreta od 1941. godine. Uhapšena 29. siječnja 1942. godine. Nakon dvomjesečne istrage i mučenja u ustaškoj nadzornoj službi, na Trgu N, sadašnjem Trgu žrtava fašizma. Iz zatvora na Savskoj cesti odvedena sam u logor Stara Gradiška.«

»Pri dolasku u logor odvojeni su muškarci, a onda su ustaše izbezumljenim majkama iz naručja trgali djecu. Stravičan vrisak i zapomaganje majki prolamao se danima logorom. Djeci su stavljali u posebne prostorije. Gladna, žedna, na užasnoj vrućini, djeca su sve tiše plakala i umirala«, sjeća se Ana Štefanac.

»Zemlja jasenovačkog logora natopljena je krvlju tisuća nevinih ljudi. Nasip ovog dijela Save je kosturnica logoraša koji su na njemu radili. Iznemogle su ubijali i u nasip pokapali, a neki ubijeni su padali u vodu. Ta tijela smo mi iz logora Stara Gradiška vidjeli kako plutaju Savom.«

S velikim pijetetom sjećamo se svih ubijenih i spaljenih na prostorima Jasenovačkih logora. Njihovi grobovi su u Donjoj Gradini, Krapju, Broćicama, Mlaci, Uštici, Staroj Gradiški i Jasenovcu«, rekla je Štefanac i naglasila:

»Mi preživjeli logoraši obraćamo se svim ljudima, a naročito

mladima, da ne zaborave ove žrtve. Ustašo-nostalgičarima i zavedenim pojedincima koji se kite ustaškim znakovljem da shvate koliko je krvi teklo od ustaške kame pod znakom slova 'U' na kapi.

Sadašnjim i budućim generacijama želim da se nikada ne ponovi zlo kakvo je moja generacija morala proživjeti.«

U ime preživjelih logoraša svjedočila je Ana Štefanac (druga s desne strane)

genocid bio svakodnevna zbilja i čak osnova politike tzv. NDH. Represije su započele već u prvom mjesecu postojanja »NDH«, a naknadno su ozakonjene Ustaškim načelima i rasnim zakonima.

»U kaznionicu u Gospiću travnja 1941. ustaše su svakodnevno dovozile nove zatvorenike, a druge vodile u smrt. To je bilo i prije uspostave logora Jadovno, koje je bilo stratište gdje su nevine žrtve pod vedrim nebom čekale smrt. U samo tri mjeseca, od lipnja do kolovoza 1941. preko 40.000 pretežno Srba, ali i Židova i Hrvata poklanjano je i bačeno u kraške jame tog dijela Velebita.«

»Jadovno je bilo prethodnica koncentracijskog logora Jasenovac u koji su ustaše otpremili samo dio zatvorenika koje nisu stigli poubijati prije nego su to područje predali na upravu Talijanima«, rekla je dr. Čulinović-Konstantinović.

Ona je navela da su u tzv NDH postojala

grobništva nevinih žrtava »Nezavinse države Hrvatske«.

»Nevine žrtve Jasenovca simbol su patnje u svim ustaškim i naci-fašističkim logorima. Njihove muke nikada se ne smiju zaboraviti ni omalovažiti. Ta se zla nikada ne bi smjela ponoviti«, zaključila je dr. Čulinović-Konstantinović.

Ne ponovilo se nikad i nigdje

Potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor** izjavila je da u ime Vlade Republike Hrvatske »najoštrije osuđuje počinjenje zločine u koncentracijskom logoru Jasenovac za vrijeme ustaškog režima, režima zla«. Taj je režim donio samo zlo i hrvatskom narodu. Jer, »nema cilja koji se dostiže zločinom. Nema opravdanja za mržnju, nesnošljivost i ekstremizam, nema opravdanja za zlo«.

»Putamo se i danas, ponovo na ovom mjestu, kako, zašto i zbog čega je čovjek čovjeku učinio takvo zlo. Nemoguće je shvatiti toliku količinu mržnje, i nepodnošljiv ritam zločina koji se ovdje događao. Teško je naći prave riječi na mjestu zlostavljanja i jezovite smrti«, kazala je Kosor. Podsetila je na veliki broj djece u dobi do samo 14 godina, muškaraca i žena »poimenično

U ime Vlade prezivjele logoraše i druge sudionike komemoracije pozdravila je potpredsjednica Jadranka Kosor

82 logora, da su po ubijanju posebno bili poznati Tenja, Danica i Kerestinec. Uz ustaške logore bilo ih je i pod nadzorom Gestapoa, npr. u Vinkovcima ili Jankomiru. U područjima pod talijanskom okupacijom u Bakru, Rabu, Kraljevcu, Lovranu logoraši su bili i Slovenci. Kod Dubrovnika je bilo i Crnogoraca, a jedino su u Kuparima bili samo Židovi.

»U svim je logorima bilo žena i djece, ali su kod Križevaca u Gornjoj Rijeci, u Sisku, Lotoru, Jastrebarskom bili specijalni dječji logori, uglavnom sa srpskom djecom od šest mjeseci do 14 godina.

Do 22. travnja ove godine poimenično je utvrđeno da je u Jasenovcu i Gradini ubijeno 75.900 ljudi, žena i djece. Čini se da nikada neće biti utvrđen broj vlakova ni broj kažnjenika koji su odmah po dolasku likvidirani bez evidencije.

»Jasenovac nije mit, Jasenovac je bio strašna stvarnost«, upozorila je dr. Čulinović-Konstantinović i navela da je u Hrvatskoj utvrđeno oko 6.000 stratišta i

navedenih u popisu žrtava i ubijenih u 1337 dana bezumlja. Ubijani su Srbi, Romi, Židovi, Hrvati, Bošnjaci, Slovenci, Česi, Slovaci i toliki drugi«.

»Svi osjećaji i razmišljanja, sve se ujedinjuje u jednu misu: Ne ponovilo se više nigdje, ne ponovilo se više nikad«.

»Jasenovac nas upozorava na povjesnu istinu koju ne smijemo zaboraviti kako zbog žrtava, zbog njihovih obitelji, tako i zbog budućnosti i zbog djece i mladih koje moramo učiti o prošlosti, o općeljudskim vrijednostima o poštovanju ljudskih prava. Kroz prostor Muzeja i kroz novi Obrazovni centar koji su otvoreni 2006. godine, educirano je mnogo djece, a broj posjetitelja se utrostručio. Djeca i mladi ovdje uče i mora tako biti«, zaključila je Kosor.

»Mir treba cijeniti i čuvati, jer mir počiva na načelima demokracije, slobode, tolerancije, međusobnog uvažavanja, ali i osude i odbacivanja svakog ekstremizma. Hrvatski narod se, kao dio antifašističke koalicije u II. svjetskom ratu, boreći se protiv zla, izborio

za ova načela. Temeljne vrijednosti borbe hrvatskog naroda protiv fašizma u potpunosti su prihvaćene i kao takve ugrađene u temelje hrvatske državnosti.«

Danas, rekla je na kraju Jadranka Kosor, nakon 64 godine od probaja zatočenika iz jasenovačkog logora smrti istinski odajemo poštovanje svima koji su ovdje na ovom mjestu neizmjerno patili. »Od ponavljanja ove istine, nikad se, baš nikad, ne smijemo umoriti.«

Antifašisti su pobjedili zlo

Potpredsjednica Hrvatskog sabora **Željka Antunović** naglasila je da izražava duboki pijetet i da se klanja svim žrtvama jasenovačkog logora, ali i svih drugih koncentracijskih logora u kojima su pali kao žrtve fašističkog i ustaškog režima.

Ovih dana navršava se 64 godine od kako je skupina logoraša pokušala probor iz logora Jasenovac. Bio je to herojski čin ljudi koji su na ovom mjestu bili zatočeni samo zato jer su bili drugačiji, bilo po nacionalnoj, rasnoj ili vjerskoj pripadnosti ili su jednostavno bili protivnici ustaškog režima. Smogli su snage, da i pored svega, što su oni i svи drugi prije njih proživjeli u ovom logoru smrti, pokažu ljudsku želju za životom, za oslobađanjem iz okova, mučenja i sustavnog uništavanja ljudskog dostoјanstva, pa makar ih to vodilo u smrt.

U Jasenovcu su, upozorila je Antunović, bili zatočeni ljudi »s namjerom njihovog fizičkog uništenja«. To je bit zločina koji se ovdje dogodio – fizičko uništenje drugačijeg u ime ostvarivanja ideoloških odrednica nacizma i fašizma u NDH.

»I zato Jasenovac mora biti mjesto gdje će mladi učiti i shvaćati da je u jednom trenutku zlo i zločin pokušalo odrediti povijest čovječanstva. Ali i učiti da je istovremeno postojala jedna druga, antifašistička Hrvatska koja se borila protiv toga zla i ta borba nas je svrstala među zemlje pobjednice II. svjetskog rata.«

Na skupu je na kraju govorio predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** upozoravajući da smo nažalost, posljednjih tjedana »svjedoci pravoga divljanja onih koji se nikako ne mogu pomiriti s notornim povijesnim činjenicama. Očito su procijenili kako im približavanje kraja mojega mandata pruža priliku da se obruše na antifašizam, i da pod krinkom obračuna s komunizmom jednom za svagda, a osobito u očima mlade generacije, kompromitiraju antifašističke borce i žrtve antifašizma. Ja im poručujem – to neće proći!« – kazao je predsjednik Stjepan Mesić. (Govor predsjednika Mesića u cijelini objavljujemo na strani 10 i 11).

S. Tomašević

•Govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na komemoraciji u Jasenovcu povodom 64. obljetnice probora logoraša

»I ove smo se godine našli u uobičajeno vrijeme da bismo odali počast mučenicima – žrtvama ustaškoga terora, žrtvama Jasenovca i drugih stratišta iz vremena Drugoga svjetskog rata. No, okupili smo se i da bismo odali počast herojima koji su u gotovo bezizglednom pokušaju da na samome kraju rata dosegnu slobodu što je bila na dohvrat ruke – izgubili živote. Svima njima – neka je vječna slava.

Ova okupljanja, a za mene ovo je posljednje na kojemu sudjelujem kao predsjednik Republike, uvijek su bila više od pukog odavanja počasti. Ona su bila svojevrsni satovi povijesti – ne zato što bi se bilo kome od govornika, pa ni meni, svjđalo da držimo lekcije, nego naprosto zato, što su nas događaji na to prisiljavali. Ova godina nije u tome nikakva iznimka. Na žalost!

Moram reći: na žalost, jer smo posljednjih tjedana svjedoci pravoga divljanja onih koji se nikako ne mogu pomiriti s nekim notornim povijesnim činjenicama. Očito su procijenili kako im približavanje kraja mojega mandata pruža priliku da se obruše na antifašizam i da pod krinkom obračuna s komunizmom, zapravo do kraja i jednom za svagda – osobito u očima mlade generacije – kompromitiraju antifašističke borce, ali i žrtve fašizma. A ja im kažem: to neće proći!

Napadaju i mene osobno, kao i članove moje obitelji. Napadaju nas na krajnje prizemani i primitivan način, na način na koji čovjek koji drži do sebe i svojega dostoјanstva može odgovoriti samo šutnjom. Jer, nedoučeni povjesničari-amateri, lažni borci za ljudska prava, ljudi pravomoćno osuđeni za teška kaznena djela ili oni koje bi sutra mogla sustići tužba za ratne zločine, pojedinci koje goni bezgranična ambicija i izjeda to, što je nisu uspjeli zadovoljiti, svi oni ne zaslužuju nikakav drugačiji odgovor.

Tito nije bio zločinac

Ne od mene kao pojedinca. Ali, od mene kao predsjednika Republike – da, itekako da!

Ja sam, naime, ako je netko smetnuo s uma, predsjednik države u čijem je Ustavu upisan antifašizam. I ja to ne zaboravljam. Kao što ne zaboravljam ni sve ono što sam video i doživio u vrijeme kada se Jasenovac

Povijesni revizionizam neće proći

punio nedužnim žrtvama, ljudima koji su bili »krivi« samo zato što su bili određene rase, nacije ili vjere, ili što su se usudili misliti drugačije od kvislinškoga režima koji se kitio, nažalost, hrvatskim imenom

Moj se antifašizam formirao ne temelju toga što sam bio svjedokom holokausta, a moje poštovanje prema antifašističkoj borbi i njezinim sudionicima proizašlo je iz – također izravne – spoznaje o njihovome herojstvu i idealima za koje su se borili. Oni su se borili za slobodu. Ni za što drugo, nego za slobodu!

Istina je, vodili su ih komunisti, ali to nije zbog toga bio komunistički pokret. Istina je, vodio ih je Josip Broz Tito, čovjek kojega širom svijeta i danas pamte kao jednoga od legendarnih antifašističkih boraca i velikih državnika druge polovice dvadesetoga stoljeća.

Mada ima stvari koje se mogu Titu statiti na teret, i to ozbiljnih stvari, taj pokret zbog toga nije bio zločinački, niti je Tito bio zločinac. Baš kao što nije bio zločinac ni jedan vođa pokreta otpora u porobljenoj i okupiranoj Evropi, bez obzira na to što su u osvetničkim pohodima u svim do tada okupiranim zemljama – neovisno o tome kakav se poredak u njima ustavlja – stradale tisuće ljudi.

Ja ne opravdavam smrt ni jednoga od tih ljudi, smaknutih po kratkome postupku, bez suda. Mislim da to jasnije ne mogu reći. Ponavljam: ne opravdavam smrt ni jednoga od njih, mada sam siguran da bi u regularnim sudskim postupcima mnogi od njih zasluženo bili osuđeni na smrt. I osuđujem svaki zločin, bez obzira na to tko je bio žrtva, a tko egzekutor. Ni to se ne može jasnije reći!

Osuđujem politiziranje žrtava

U isto vrijeme, međutim, najodlučnije osuđujem i odbacujem sve pokušaje politiziranja žrtava na bilo kojoj strani. To se, naravno, odnosi i na otkapanje jama s posmrtnim ostacima, jama za koje se godinama znalo da postoje, ali je baš sada ocijenjeno kako je došao trenutak da ih se s velikom pompom otvara i da se teatralno pred kamerama maše ljudskim kostima. Je li to pjetjet prema ubijenima? I otkuda ta silna žurba?

Zašto se struci ne prepusti da utvrdi tko su bili ljudi sa čijim se posmrtnim ostacima danas tako bezočno manipulira?

Neka struka utvrdi tko su bili ubijeni, kako su i kada ubijeni i tko ih je ubio. Tada, i tek tada, može se početi postavljati pitanje krivnje, odnosno odgovornosti. Ovo što se sada radi, to nije ništa drugo nego jeftini politički igrokaz u funkciji posljednjeg, rekao bih: očajničkog pokušaja povijesnih revizionista da promijene rezultate Drugog svjetskog rata. A ja im poručujem: ni ova zadnja osma neprijateljska ofenziva neće proći. Ponovo im kažem: to neće proći!

Povijesni revizionizam ne prolazi, ne može i ne smije proći nigdje, pa ni onda – kao što je kod nas ponekad slučaj – kada dolazi iz krugova iz kojih bi ga najmanje trebalo očekivati i kada dovodi u pitanje samo čuvanje i održavanje sjećanja i na zločin, i na žrtve zločina. Ustaški se zločini ne smiju zaboraviti i svaki pokušaj relativiziranja sjećanja na strahotu tih zločina dovođenjem u vezu sa zločinima agresora u Domovinskom ratu, potpuno je promašen i potpuno neutemeljen.

Kažem, stoga, još jednom: povijesni revizionizam i njegovi protagonisti ne prolaze nigdje, mada takvih i njima sličnih ima posvuda. Doduše, ne dobivaju logističku potporu iz onih i onako visokih krugova kakvi im u Hrvatskoj stoje na usluzi, ali – ima ih. No, nitko ozbiljan, nitko tko drži do sebe i do svojega osobnoga, a posebno znanstvenoga, dostojanstva – ne tretira ih kao partnerne vrijedne razgovora.

Posljedice koketiranja s ustaštvom

To su tek žalosne, ne i bezopasne usputne pojave, nešto što demokracija do određene mjere dopušta, ali onda im i demokratski poredak kaže: dosta! Tome, na primjer, služe zakoni o kažnjavanju poricanja holokausta što postoje u nizu evropskih zemalja.

Kod nas je stanje donekle drugačije. Mi smo suočeni s posljedicama gotovo dva desetljeća pogrešne interpretacije povijesti u školskoj nastavi, s posljedicama otvorenoga koketiranja s ustaštvom u javnome životu i u medijima, samo zato što su njegovi nositelji bili Hrvati. Umjesto da se kaže: na žalost i na našu sramotu, nositelji ustaštva i provoditelji ustaške zločinačke ideologije bili su Hrvati. Jer, to za svakoga poštenoga Hrvata jest sramota!

Ja sam i s ovoga mjesta izrekao ispriku za sva zla koja su Hrvati ikada ikome učinili. Ponavljam tu ispriku i danas. Ali, zajedno s njome ponavljam i jasnu osudu onih koji

su u hrvatsko ime bilo kada prema bilo kome počinili zločin. I kažem još jednom: nema, ne može i ne smije biti nikakvoga izjednačavanja ustaštva i antifašizma zbog toga što su i pojedinci okaljali ruke zločinima prema pobijedenima. Zločine valja tretirati individualno, ali režime treba razlikovati prema njihovoj prirodi.

Ustaški je režim, baš kao i fašistički i nacistički u koje se ugledao, koje je zapravo kopirao, bio zločinački u svojoj srži. Bio je, rekao sam to već mnogo puta, zločin u ideji i u ostvarenju te ideje. Režim uspostavljen poslije Drugoga svjetskog rata, pogotovo u svojim prvim godinama, bio je krut i autoritarni i nije se uspio othrvati ni od zločina. Ali – zločinački nije bio. Onima pak koji se vole pozivati na zapovjednu odgovornost, reći će samo da je ona kao pravni institut uspostavljena tek nakon Drugog svjetskog rata, pa se na ono što se događalo do 1945. i neposredno nakon nje jednostavno ne može primijeniti.

O moralnoj odgovornosti možemo, naravno, govoriti, baš kao i o individualnoj odgovornosti za pojedine dokazane zločine. A ako je raskopavanje stvarnih ili pretpostavljenih masovnih grobnica nešto, što od nas traži demokratska Europa – jer

tu bi nam tezu neki htjeli podvaliti – onda se ja pitam kako to da se širom Europe do sada nije kopalo i kada će se početi. Jer, ponavljam još jednom: osvetničkih je pohoda s tisućama i desecima tisuća ubijenih bilo u mnogim zemljama što su prošle strahote okupacije.

Istina se ne može poreći

Politiciranje mrtvih nije ono što od nas traži demokratska Europa. Niti ona od nas traži pretvaranje mitova u kojima se zločince prikazuju kao svece, a osloboditelje kao zločince, u realnu politiku današnjice. To nam pokušavaju nametnuti oni koji bi nas svim silama željeli vratiti natrag. Njima zato još jednom i zaključno kažem: to neće, ne može i ne smije proći!

Morao sam naprsto sve ovo reći, uz ostalo i iz pijeteta prema žrtvama Jase-novca. Ako se, naime, degradira i dovodi u pitanje antifašizam, onda se »na mala vrata« uvodi i teza da makar neke od žrtava fašizma i nisu stradale bez razloga. A to je neprihvatljivo, jer nije istina. Uskoro, za godinu, dvije ili tri, živjet ćemo u ujedinjenoj Europi. U njoj za ljudi zaluđene profašističkim idejama neće biti mesta.

Toga moramo biti svjesni. Oduprimo se svakome pokušaju da se ruše antifašistički temelji današnje Hrvatske! Oduprimo se i najmanjem nagovještaju razumijevanja za zločince koji su ubijali u ime teorije o rasnoj supremaciji. Ne dozvolimo nikome, naglašavam: nikome, da dovede u pitanje vrijednosti antifašizma, bez obzira na to pod kakvom krankom to radio.

Zlo koje je vladalo ovim prostorima u doba Drugoga svjetskog rata trebamo pamtitи za sva vremena. Veličinu i slavu borbe protiv toga Zla ne smijemo nikada zaboraviti. Budimo vječno zahvalni onima koji su imali snage i hrabrosti oduprijeti se nečemu što se činilo nepobjedivim i na kraju iz krvavoga sukoba koji je na tlu bivše Jugoslavije trajao dulje nego igdje u Evropi, izaći kao pobjednici. Pobijedila je Sloboda. Tako jest i tako je moralno biti. I tu jednostavnu, ali veliku istinu nitko nikada neće moći poreći. Niti svi mi, demokraciji privrženi građani Republike Hrvatske, smijemo ikome dozvoliti da tu istinu porekne!

Hvala vam i vidimo se za godinu dana, kada ću biti ponovo s vama, tada ne ovdje za govornicom, nego u vašim redovima.

Živjeli!«

Vis

Komemoracija poginulim britanskim vojnicima

•U sklopu komemoracije u Visu je otvorena izložba Hrvatskoga povijesnog muzeja pod nazivom »El Shatt - zbjeg iz Hrvatske u pustinju Sinaja«

Na britansko groblju u Visu te kod spomenika Kraljevskoga zrakoplovstva Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske na partizansko groblju u Komiži su 19. i 20. svibnja održani komemoracijski britanski vojnicima poginulim u Drugome svjetskom ratu na otoku Visu.

Vijence su položili britanski veleposlanik u Hrvatskoj David Blunt, državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, zapovjednik Hrvatske ratne moranarice kontraadmiral Ante Urlić, predstavnici gradova Visa i Komiže i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske te britanski veterani koji su sudjelovali u ratnim operacijama na otoku Visu u Drugome svjetskom ratu.

Oko šest tisuća britanskih komandosa i pripadnika Kraljevske ratne mornarice stigli su 1943. i 1944. godine na otok Vis kako bi pomogli borbi protiv sila osovine. Vojna baza na Visu imala je i uzletište za zrakoplove kojima je dostavljana hrana, vojska i oružje, a to uzletište, koje su u Drugome svjetskom

Sudionici odavanja počasti poginulim britanskim vojnicima

ratu izgradili Britanci, i sada se može vidjeti.

U sklopu komemoracije u Visu je otvorena izložba Hrvatskoga povijesnog muzeja

pod nazivom »El Shatt - zbjeg iz Hrvatske u pustinju Sinaja«. Izložba prikazuje život više od 30 tisuća izbjeglica iz Hrvatske smještenih u izbjegličkim logorima u Sinaju.

VELIKE I DALEKOSEŽNE ODLUKE

♦Na svečanom obilježavanju 65. godišnjice III. zasjedanja najavljena temeljita obnova zgrade ZAVNOH-a

Treće zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske bio je prvi pravi sabor na kojem su kao predstavnici naroda sudjelovali najbolji sinovi i kćeri antifašističke Hrvatske, a odluke koje je ZAVNOH tada donio imale su velik i dalekosežan značaj za hrvatski narod i njegovu državnost jer su postale ustavno-pravni temelj suvremenoj hrvatskoj državi, a ZAVNOH prethodnik modernog hrvatskog parlamentarizma», rekao je to 10. svibnja u Topuskom predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić na obilježavanju 65. godišnjice Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a i 64. godišnjice pobjede nad fašizmom, održanom pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora. Uz izaslanstva državnih i lokalnih vlasti na svečanosti su bili i brojni članovi antifašističkih udruga, predstavnici Hrvatske vojske, diplomatskog kora u Hrvatskoj, političkih stranaka, Srpskog narodnog vijeća i braniteljskih udruga iz Domovinskog rata.

Nakon polaganja vijenaca u spomen na poginule u NOB-i i pozdravnih riječi načelnika općine Topusko Nikole Abramovića i županice Sisačkomoslavačke županije Marine Lovrić, uz ostale uzvanike skupu su se, u ime Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, obratili predsjednica dr. sc. Vesna Čulinović Konstantinović i dr. sc. Slavko Komar, jedan od trojice još

Istaknuti antifašisti i gosti na svečanosti u povodu jubileja ZAVNOH-a

živućih sudionika ZAVNOH-a koji su bili na svečanosti, podsjetivši na rad i značaj tog tijela i njegovih odluka u osnivanju nove narodne vlasti koja je bila preteča današnjeg Hrvatskog sabora.

Topusko postoji još od rimskih vremena, ali u novijoj povijesti Hrvatske ima izuzetno mjesto kao naselje u kojem je ozakonjena hrvatska državnost. Od 16. kolovoza 1944. godine do kraja Drugog svjetskog rata bilo je stalno oslobođeni

Sudionici ovogodišnjeg obilježavanja jubileja ZAVNOH-a sa zadovoljstvom su pozdravili nedavno, još prije dvije godine najavljeno osnivanje i konkretan početak aktivnosti Odbora za obnovu 150 godina stare, a početkom Domovinskog rata do temelja razorene zgrade Lječilišta u Topuskom, koja je bila ne samo mjesto povijesnog zasjedanja ZAVNOH-a nego i drugih događaja vezanih za NOB-u.

Prema zaključku Odbora na čelu s predsjednikom Sabora Lukom Bebićem, zgrada će biti renovirana, odnosno izgrađena u izvornom obliku, a svojom funkcijom i sadržajem svjedočiti će ponajprije o ZAVNOH-u i vremenu kad je konstituirana i djelovala nova demokratska vlast. Odbor je utvrdio i nosioce poslova na realizaciji cijelog projekta.

Poruka

Prijatelji u ratu i miru

♦U ime stranih diplomata jubilej ZAVNOH-a pozdravio norveški veleposlanik

Sudionike svečanosti u Topuskom u ime prisutnih stranih diplomatskih predstavnika pozdravio je veleposlanik Kraljevine Norveške Terje Hauge, kazavši da je zajednička partizanska borba mnogih zemalja stvorila snažna prijateljstva među njima. O toj povezanosti nažalost govore i užasi iz II. svjetskog rata, koje ne smiju zaboraviti ni današnje generacije. Podsetio je da su Hrvatska i

bivša Jugoslavija podnijele najveće krvoproljeće u borbi protiv fašizma te da, uz ostalo, upravo zbog toga Hrvatska nesumnjivo spada u obitelj europskih naroda.

»Na temelju zajedničke borbe u II. svjetskom ratu nastavimo graditi međusobne veze, kako bi budući naraštaji mogli naučiti da suradnja i solidarnost čine važan temelj mirnog razvoja našeg dijela svijeta« - poručio je norveški veleposlanik.

teritorij na kojem su djelovali glavni vojni i politički organi vlasti, kazala je, predsjednica SABA RH i naglasila da je upravo zasjedanje u Topuskom u noći od 8. na 9. svibnja 1944. godine, najznačajnija faza razvitka narodne vlasti u jeku Drugog svjetskog rata, u kojoj se ZAVNOH proglašio vrhovnim zakonodavnim i narodnim

Prvi u Europi

Na zasjedanju u Topuskom prihvaćena Deklaracija o osnovnim pravima naroda i građana bila je ne samo još jedna potvrda demokratskog opredjeljenja antifašističke Hrvatske, nego i prvi takav akt u borbi za prava i slobodu čovjeka kao ljudskog bića usvojen u jeku rata u tada okupiranoj Europi. Bilo je to jednu godinu prije usvajanja Povelje Ujedinjenih naroda, odnosno četiri godine prije nego su Ujedinjeni narodi donijeli Opću deklaraciju o pravima čovjeka. Sadržaj i principi Deklaracije iz svibnja 1944. i danas su aktualni i ozakonjeni u važećem Ustavu Republike Hrvatske, a u skladu sa svim suvremenim međunarodnim i europskim dokumentima o ljudskim pravima. Štoviše, naša Deklaracija u mnogo čemu prethodila je tim dokumentima.

predstavničkim tijelom i organom vlasti demokratske Hrvatske, konstituirajući se kao pravi državni sabor.

»U toj, završnoj fazi organiziranja nove vlasti proglašena su, među ostalim, principi samoopredjeljenja, suverenosti i pravne jednakosti svih građana bez obzira na narodnost, rasu i vjeroispovijest, a usvojena je i Deklaracija o osnovnim pravima naroda i građana demokratske Hrvatske s načelom ravnopravnosti Hrvata i Srba. Te odluke, provođene gotovo pola stoljeća, otvaraju nam danas vrata Europske unije, a značaj ZAVNOH-a daje povijesnu važnost posebno Hrvatskom saboru, jer su zavnohovski temelji antifašizma zapisani i u preambuli Ustava Republike Hrvatske, zaključila je predsjednica SABA RH.

Obraćajući se sudionicima svečanosti u ime Srpskog narodnog vijeća, predsjednik dr. sc. Milorad Pupovac rekao je da je taj skup prava inspiracija svima da se i dalje suprotstavljamo onima koji nastoje poistovjetiti tekovine NOB-e sa zlom onog vremena, koji su se zalagali da treba istrijebiti sve one koji su etnički, vjerski i politički drugačiji od njih. Stoga ovu inspiraciju treba »preseliti« u školske udžbenike i u odgoj naših vojnika, policajaca i državnih službenika, poručio je Pupovac.

A. Z.

Luka Bebić, predsjednik Hrvatskog sabora Trajno očuvati stečevine antifašizma

• Odluke ZAVNOH-a postale su ustavno-pravni temelj suvremenoj hrvatskoj državi i prethodnik modernog hrvatskog parlamenta

Hrvatski narod nosio je tradiciju čuvanja nacionalnog identiteta u različitim državnim zajednicama naše burne povijesti i uvijek jasno izražavao težnju za samoodlučivanjem. Tradicija je, nažalost, prekinuta formiranjem Nezavisne Države Hrvatske. NDH-a je nastala na potpuno nedemokratskim osnovama, kao satelit i instrument jednog nedemokratskog fašističkog i nacističkog sustava, a svojom nedemokratskom praksom, terorom koji je provodila, stvorila je diskontinuitet i ostavila tamnu mrlju na stolječnoj demokratskoj povijesti hrvatske državnosti.

Slobodarski duh hrvatskoga naroda - stoljećima čuvan i razvijan - pružio je otpor teroru i okupaciji i okupljen oko antifašista započeo borbu za oslobođenje. Na duhu hrvatskog slobodarskog kontinuiteta rođena je antifašistička Hrvatska, koju su po drevnoj tradiciji formirali slobodni narodni predstavnici.

Tih povijesnih dana, ovdje u Topuskom, okupili su se najzaslužniji tadašnji hrvatski domoljubi, vodeći hrvatski antifašisti, koji su, rukovodeći antifašističkom borbom hrvatskoga naroda, učinili tu časnu borbu sastavnicom svjetske antifašističke koalicije. Za slobodoljubivi hrvatski narod to je bilo od sudbinske važnosti. Ta borba svrstala je Hrvatsku na pobjedničku stranu, ali i čitavu avnojevsку bivšu zajedničku državu.

Treće zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske bio je prvi pravi sabor Hrvatske, na kome su kao predstavnici naroda sudjelovali najbolji sinovi i kćeri antifašističke Hrvatske. Odluke koje je ZAVNOH tada donio, imale su velik i dalekosežan značaj za Hrvatski narod i njegovu državnost. Postale su ustavno-pravni temelj suvremenoj Hrvatskoj državi, a ZAVNOH

je tako postao prethodnik modernog hrvatskog parlamenta.

Ponosni smo što je moderni Hrvatski sabor naslijedio i očuvao državotvorni, slobodarski, demokratski duh, baštineći preko ZAVNOH-a plemenita i univerzalna načela antifašizma.

Konstituiranje najvišeg organa slobodne i antifašističke demokratske Hrvatske prethodilo je odluci o ujedinjavanju svih hrvatskih krajeva koji su tijekom ustaške vladavine bili odcijepljeni. Predane i prigrabljene - Istra, Dalmacija, Rijeka, Zadar, brojni otoci, Međimurje i Baranja - vraćene su matici Hrvatskoj.

ZAVNOH je odlučio i o pristupanju novoj državnoj zajednici na principima federalnog uređenja, u kojoj će Hrvatska biti zaseban i ravнопravan član. ZAVNOH je ideju državnosti, kojoj je hrvatski narod težio gotovo tisuću godina, sačuvao kroz primjenu federalnog načela u bivšoj zajedničkoj državi. Federalno načelo koje je ozakonio ZAVNOH, Ustavom iz 1974. ojačalo je državnost republika i omogućilo razdruživanje jugoslavenske federacije, osamostaljenje i obranu Republike Hrvatske početkom 90-tih.

Oblježavanjem obljetnice ZAVNOH-a pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora, mi potvrđujemo našu antifašističku orijentaciju i iskazujemo zahvalnost svima onima koji su dali doprinos ustavstvu samostalne i međunarodno priznate Republike Hrvatske, koja dijeli u potpunosti vrijednosti i težnje suvremenog demokratskog svijeta, a njihov je neizostavan, sastavni element - antifašizam. Jedan od dokaza tome je i Deklaracija o antifašizmu, donesena u Hrvatskom saboru kojom se naglašava potreba trajne afirmacije vrijednosti i očuvanja stečevina antifašizma.

TITOVE IDEJE I DJELA NEĆEMO ZABORAVITI

•U povodu 29. godišnjice smrti Josipa Broza Tita održane komemoracije zahvalnosti i počasti u rodnom Kumrovcu i kod groba u Beogradu

U povodu obilježavanja 29. godišnjice smrti i ove su godine u Kumrovcu položeni vijenci i odana počast legendarnom antifašističkom vođi, dugogodišnjem jugoslavenskom predsjedniku i svjetski priznatom državniku **Josipu Brozu Titu**.

Ispred Titove rodne kuće i spomenika 4. svibnja okupio se velik broj njegovih nekadašnjih suboraca i poštovatelja, a u 15,05 sati zvuk sirene označio početak

komemoracije, na kojoj je više stotina okupljenih u stavu mirno iskazalo počast i zahvalnost svom maršalu i predsjedniku.

Uz domaćine iz Kumrovcu i Krapinsko-zagorske županije na komemoraciji su bile i delegacije SABA RH (Mećava, Skupnjak, Fumić i Šunjara), zajednica antifašističkih udruga iz Sjeverozapadne Hrvatske, Saveza društava »Josip Broz Tito« i desetak udruga iz drugih hrvatskih mjesta (Samobora, Zaprešića, Ludbrega, Lepoglave, Ivana...)

Zahvalnost i poštovanje Titu odali su i predstavnici boračke organizacije Slovenije na čelu s **Ladom Kocijanom**, kao i udruge iz susjednih općina Krškog, Brežica i drugih. Vjenac na Titov spomenik položili su i predstavnici društva »Tito« iz Cazina (BiH).

A.Z.

Delegacije iz Hrvatske polazu vjenac u »Kući cvijeća«

Počast u »Kući cvijeća«

D elegacije Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske (Tomislav Badovinac, Zvjezdana Lazar i Ilija Labus) i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (Adam Dupalo, Slavica Kanić Detelić i Stelja Stevan) položile su buket ruža u »Kući cvijeća« u Beogradu. Komemorativnu počast na grobu Josipa Broza Tita odale su delegacije i pojedinci iz Zagreba, Rijeke, Slavonske Požege, Varaždina i Čakovca.

Neprekidne kolone ljudi iz raznih krajeva, raznih nacija, vjera i boje kože obilaze grob i odaju počast Josipu Brozu Titu. Svaki čovjek želi izraziti svoj odnos

prema Titu i vremenu u kome se živjelo, a kojeg više nema. U spomen knjigu u »Kući cvijeća« upisali smo ovaj tekst:

»Dragi druže Tito

Mi tvoji sljedbenici permanentno vodimo borbu za istinu s istinom. Oponenti Tvojih djela i samoupravne SFRJ okomili su se na Tebe. Ti si im najpogodniji subjekt, jer kao njen Predsjednik simboliziraš i Komunističku Partiju, kao Vrhovni komandant i NOB, a kao Predsjednik države samoupravne SFR Jugoslaviju. Mi antifašistički borci NOR-a, pripadamo pobednicima nad nacifašističkom osovom i ustaškim režimom NDH. Ustaše i njihovi

vi ideološki i obiteljski sljedbenici nastoje, međutim, prikriti svoje gubitništvo i sebe pretvoriti u hrvatske mučenike, žrtve komunističkih egzekutora. U tome ih podržava i potiče i dio crkvene hijerarhije - klera, koji propovijeda da je vjerom i uz božju pomoć moguće svaki poraz pretvoriti u pobjedu.

Ti si postao sveopćim krvcem, čak i onda kad su napadi usmjereni na druge adrese. Očita je opća želja profašista da se izbrišu sva obilježja s tvomim imenom, što nećemo dozvoliti.

Opponentima antifašizma poručujemo da su sljedbenici Josipa Broza Tita naoružani argumentima, koje je nemoguće pobiti klevetama i falsificiranjem suvremene hrvatske povijesti.

T Badovinac

Mirko Mećava

Hajka na Tita neće uspjeti

Uime Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske na komemoraciji u Kumrovcu govorio je potpredsjednik **Mirko Mećava**, za kojeg je Tito najuglednija ličnost u novijoj povijesti Hrvatske i ostalih zemalja na prostoru bivše SFRJ. Jedna od njegovih najvećih zasluga je briljantna i pobjedynosna vođena NOB, po kojom smo postali i u svijetu priznati dio međunarodne antifašističke koalicije u II. svjetskom ratu, poslije kojeg je na ovim prostorima ostvaren ne samo najdugotrajniji mir, nego i permanentan privredni i društveni razvoj, Mećava je podsjetio i na poznato Titovo »NE« Staljinu i velike zasluge za mir u svijetu kroz osnivanje i djelovanje Pokreta nesvrstanih.

»Imajući sve to na umu teško je razumjeti permanentnu hajku

protiv Josipa Broza Tita, koja se već mjesecima vodi u Hrvatskoj sa ciljem kompromitiranja, diskreditiranja, pa čak i proglašenja ratnim zločincem takvog velikana naše novije povijesti. Ta ružna revanšistička aktivnost poklonika i sljedbenika poraženih snaga 1945. godine protiv Tita i njegovih djela događa se u različitim vidovima i u nekim drugim novonastalim državama na prostoru bivše SFRJ, ali je neobično, ružno i tužno da je ona najagresivnija i najgrublja upravo u njegovoj rodnoj domovini od pripadnika hrvatskog naroda, iz kojeg je iznikao i stasao u općepriznatog velikana svjetskih razmjera.«

»S ovog mjeseta, ispred spomenika Josipu Brozu, Titu, poručujemo svim takvim zlonamjernim grupama i pojedincima da se okane nečasnih poslova, jer u tome neće i ne smiju uspjeti« - poručio je Mirko Mećava, uvjeren da im to hrvatski narod i ostali hrvatski građani neće dopustiti, jer je protivno njegovim interesima i potrebama današnje i buduće antifašističke Hrvatske.

•Na skupštini SABA Istarske županije pohvaljena suradnja s braniteljima

Četiri su godine prošle otkad je Hrvatski sabor donio Deklaraciju o antifašizmu, međutim njene se odredbe ne provode, štoviše, aktualna Vlada odbija primiti našu delegaciju», kazao je predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije **Tomislav Ravnić** na godišnjoj skupštini u Spomen-domu. Najavio je da će zbog takvog odnosa Vlade biti prisiljeni podignuti sudsku tužbu, a osvr-

Tomislav Ravnić - predsjednik SABA Istarske županije

Slavonski Brod

Želimo podmladiti i povećati broj naših članova, ali i ustrajati na tome da se naš glas čuje - rekao je **Josip Valenta**, novi predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Slavonskog Broda. Valenta je izabran na Izbornoj skupštini udruge, zamjenivši na čelnom mjestu dosadašnjeg predsjednika **Andriju Miočevića**.

Među ciljevima koje si je Udruga postavila za sljedeće razdoblje su i stalna briga o nemoćnim, bolesnim i socijalno ugroženim članovima, osiguranje uredskog prostora i opreme za rad, održavanje spomenika i obilježja NOB-a, nastojanje da se promijeni ime Ulice Mile Budaka, obilježavanje važnih datuma i sudjelovanje u manifestacijama koje organizira Savez antifašističkih boraca Hrvatske.

Među gostima na Skupštini bili su zamjenica župana **Ružica Vidaković**, predsjednici županijske i gradske organizacije SDP-a **Mato Gavran** i **Roberto Lujić** i drugi gosti.

G.S.

BORIT ĆEMO SE ZA SVOJA PRAVA

S godišnje skupštine županijskog Saveza antifašističkih boraca

nuo se i na, kako ga je nazvao, neoustaški revizionizam na državnoj televiziji.

Dani Levak iz porečkog UAB-a tvrdi da je uklanjanje spomen-obilježja u Cižama bilo politički onemogućeno te smatra da bi istraživanje fojbii trebalo prepustiti neovisnim forenzičarima.

Predsjednik Županijske skupštine **Anton Peruško** najavio je da će se donijeti odluka o proglašavanju Rujanskih događaja iz 1943. događajem 20. stoljeća u Istarskoj županiji.

Neven Rimanić je kazao da je Grad

Pazin podržao SABA u zahtjevu za uklanjanje spomenika u Cižama, ali je naglasio da lokalna vlast nema ovlasti ukloniti takav spomenik. Dožupan **Sergio Bernich** predložio je organiziranje omladinskih izleta u nacističke koncentracione logore da bi se mladi upoznali sa strahotama nacifašističkog režima, dok je dopredsjednik županijske Udruge veterana i dragovoljaca Domovinskog rata **Mirko Burić** pohvalio dobru suradnju između dviju srodnih udruga.

G.I.

Želimo da se naš glas čuje

•Za novog predsjednika izabran Josip Valent

S godišnje skupštine UABA Slavonski Brod

PONOSNI SMO NA ANTIFAŠIŠTICKU PROŠLOST

•Polaganjem vijenaca i odavanje počasti obilježen 3. svibnja - Dan oslobođenja Rijeke

Predsjednik riječke Udruge antifašističkih boraca i antifašista **Dinko Tamarut** poručio je s obilježavanja Dana oslobođenja Rijeke ispred Spomenika oslobođenja na Delti da neće proći ponovno pisanje povijesti.

- Nameću nam se izmjene Ustava i to čak pojedinci iz našega grada. Oni žele da se antifašizam briše iz Ustava. Znači li to da se onda poništavaju i odluke istarskoga narodnooslobodilačkog odbora, ZAVNOH-a i AVNOJ-a o povratku otečih krajeva matici domovini. Znači li to da naša Rijeka, otoci i pola Dalmacije ukipanjem tih odluka nisu više sastavni dio Hrvatske. I kakva bi Hrvatska bila bez antifašista? Nemojmo dopustiti da ikada više dođe u pitanje naša sloboda - kazao je Tamarut.

On je podsjetio da je prije 64 godine, 3. svibnja, oslobođena Rijeka i da je tako završilo teško razdoblje u povijesti grada na Rječini.

Rijeka je u prvoj polovici prošlog stoljeća prošla sudbonosne i teške dane. Talijanski fašizam je već 20-ih godina prošlog stoljeća u naš kraj donio teror, odnarodivanje, progone i ekonomsku propast. Drugi svjetski rat počeo je 1941. godine, a hrvatski antifašisti već su 22. lipnja 1941. godine osnovali među prvima u Europi partizanski odred. Ubrzo nakon toga naši sugrađani, naši Primorci, otočani i Gorani, na Tuhobiću osnivaju svoj odred i aktivno se uključuju u oružani otpor. Rezultat te borbe su odluke ZAVNOH-a i AVNOJ-a kojima su udareni temelji novoj državi, kazao je Tamarut i naglasio da se s pijetetom treba sjećati svih onih koji su sudjelovali u bitci za Rijeku, boraca 3. bataljuna 19. divizije koji su oko 13 sati 3. svibnja 1945. godine slomili posljednji neprijateljski otpor i oslobodili grad.

Rat je završio, ratne rane su zaliječene, porušeno je izgrađeno, a naša Rijeka kao jedinstven grad razvija se i postaje modern i ugodan grad za život. Rječina postaje simbol spajanja i slobode. Nažalost, 90-ih godina prošlog stoljeća avet fašizma, ovog puta s istoka, ponovo se poigrala našim sudbinama. Vaša djeca, sinovi i unuci krenuli su s Delte da bi obranili ono što ste vi u narodnooslobodilačkoj borbi izvojivali. Antifašistička svijest naših mladih pokoljenja ponovno je došla do izražaja. I zato, danas, ispod ovog veličanstvenog

Prigodna svečanost kod Spomenika oslobođenja

Spomenika oslobođenja, a nadomak Mostu branitelja, budimo ponosni na našu antifašističku prošlost - poručio je Tamarut.

Riječki gradonačelnik **Vojko Oberšnel** također je podsjetio na brojne žrtve koje su pale u bitki za Rijeku koja je bila jedna od naj složenijih i najtežih vojnih operacija.

- Danas postoje mnogi koji žele umanjiti ulogu narodnooslobodilačke borbe. Žele je prikazati ideološkom. Oni ne žele shvatiti da su i NOB i Domovinski rat bili oslobodilački i državotvorni pokreti. Građani Rijeke u prošlosti su promijenili sedam-osam različitih država i režima. Ali uvijek su zadrzali otvorenost, toleranciju, suživot i antifašističku svijest. Zbog toga zahvaljujem generacijama građana Rijeke koji su svoje živote utkali u slobodu. Ne smijemo to zaboraviti, a naročito u Rijeci koja je 20-ih godina prošlog stoljeća prva osjetila što je to fašizam - kazao je Obersnel.

Dan oslobođenja Rijeke obilježen je polaganjem vijenaca i odavanja počasti na Partizanskom groblju Kozala, Spomen-kostuinici Trsat i Spomeniku oslobođenja na Delti. Vijence

NA OVOM HISTORIJSKOM MJESTU ZBRISANA JE ZA VJEKOVE
GRANICA KOJA JE TU UMJETNO BILA POSTAVLJENA.
BUDITE JEDINSTVENI, ŽIVITE U BRATSTVU, SLOGU I LJUBAVI.
JESMO JE ZALOG NAŠEG PROSPERITETA,
TO JE GARANCija DA ĆEMO MI IZGRADITI POKIĆENU RIJEKU.
DA ĆEMO PODIĆI NAŠE TVORNICE, NAŠE ŠKOLE,
NAŠE KULTURNE USTANOVE, NAŠ BOLJI I SRETNiji ŽIVOT.

IZ GOVORIKA MARŠALATIĆA
UZETI DOM Objavljen u Rijeci 23. listopada 1945.

BOŠNJAČAC

Grafit na spomen-ploči s Titovim govorom iz 1945. godine

Oskvrnuta spomen ploča

Uoči praznika oslobođenja grada na Spomeniku oslobođenja osvanuo je neprihvatljiv dekor obilježavanja tog datuma. Naime, netko je noću na spomen ploči, na kojoj je uklesan Titov govor iz 1945. godine, crnim slovima napisao »zločinac«. Gradonačelnik i drugi sudionici skupa odlučno su se ogradili i osudili provokaciju, ističući da je absurdno da se tako nešto dogodilo upravo na Dan oslobođenja Rijeke.

su položili predstavnici riječke Udruge antifašističkih boraca i antifašista, Grada Rijeke, Primorsko-goranske županije i političkih stranaka.

N.L.

•U povodu godišnjice oslobođenja grada položeni vijenci na spomen-ploču gdje se ranije nalazio spomenik

Godišnjica uslobodenja Osijeka tradicionalno je obilježena polaganjem vijenaca kod spomen-ploče na kosturnici u Perivoju kralja Tomislava, gdje se ranije nalazio spomenik žrtvama fašizma.

Uz članove Udruge antifašističkih boraca i antifašista prisutni su bili i obratili se sudionicima komemoracije predstavnici Županije, Grada, Židovske općine i SDP-a, koji su u prigodnim riječima istakli značaj tog datuma i založili se za pozitivan odnos prema antifašizmu, tim prije što se Hrvatska priprema za ulazak u Europsku uniju koja njeguje tradicije antifašizma.

Na komemoraciji je članica Udruge **Dušanka Stojanović** recitirala svoju poemu »*Pjesma heroja u brujanju vjetra*«, kojom se žrtve simbolički obraćaju sudionicima obilježavanja godišnjice oslobođenja.

ŽRTVAMA VRATITI SPOMENIK

Komemoracija u Parku kralja Tomislava

O borbama za oslobođenje Osijeka bilo je riječi i na konferenciji za novinare, gdje je na taj događaj podsjetio borac Osječke brigade **Blagoje Vujić**.

Upućena je i poruka nade da će osiječki spomenik biti vraćen žrtvama kojima je na surov način oduzet život, a kasnije i spomenik.

Miloje Stanic

Savez društava »Josip Broz Tito« NA JESEN IZBORNA SKUPŠTINA

Predsjedništvo Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske pozvalo je društva da se više angažiraju na popularizaciji knjiga i brošura koje je Savez pripremio i izdao u svom znanstvenom i izdavačkom radu. Neka su društva, kao na primjer porečko, u tome bila

uspješno, ali ima i onih koja su zakazala.

Na sjednici održanoj 9. travnja raspravljalo se i o drugim aktivnostima društava, kao i o pripremama za izbornu skupštinu Saveza, koja će se održati najkasnije do 15. listopada ove godine u Zagrebu.

Sa sjednice Predsjedništva

Rovinj

U znaku zajedništva

Pologanjem vijenaca na spomenik žrtvama u Valdibori obilježen je Dan oslobođenja Rovinja. Tom je prigodom članica predsjedništva gradskog UABA **Catarina Juričić** istaknula da je taj dan, uz prisjećanje na sve koji su pomogli ili dali svoje živote za borbu protiv fašizma, prilika da se ukaže na probleme. U kontekstu opće ekonomске krize istaknula je da Vlada zanemaruje Istru te da se prema njoj mačehinski odnosi, činjenicu da se antifašizam i dalje uspoređuje i izjednačava s ustaštvom te da se istragu novih masovnih grobnica treba provoditi netko tko je neovisan. Rovinj je istaknula kao dobar primjer tolerancije i zajedništva.

Giovanni Sponza je naglasio da se poštivanjem prošlosti stvaraju pretpostavke za bolju sadašnjost te da je važno prenijeti vrijednosti na kojima počiva antifašizam i na mlade generacije.

G.I.

♦Spomenik palim za Domovinu, u samom centru Krka, simbolizira žrtvu palih u NOB-i i Domovinskom ratu

Povodom Dana oslobođenja otoka Krka delegacije općina i podružnica Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka položile su cvijeće i zapalile svjeće na spomen obilježja boraca poginulih u Drugom svjetskom ratu.

U Omišlju je počast odana kod spomen obilježja palim borcima, u Malinskoj kod spomenika na obali te na malinskarskom groblju, a dobrovrska općinska delegacija položila je cvijeće i zapalila svjeće na svim spomenicima na području Općine Dobrinj. Puntarskoj se delegaciji pridružio i predstavnik Udruge veterana Domovinskog rata, pa je počast odana polaganjem cvijeća u puntarskom spomen parku i na groblju te kod spomenika palim borcima u Staroj Baški. Baščani su posjetili spomen obilježja u Dragi Baščanskoj, Jurandvoru i Baški, pri čemu im se pridružila i nekolicina preživjelih sudionika iz NOB-a.

VIJENCI NA SPOMEN OBILJEŽJIMA

Na području Grada Krka položeni su vijenci i zapaljene svjeće kod spomen obilježja u Bajčićima,

čiji je okoliš nedavno obnovljen i uređen, a zatim su se delegaciji, prilikom odavanja počasti na krčkom groblju, pridružili i predstavnici udruge proizašlih iz Domovinskog rata. Tom je prigodom gradonačelnik **Darijo Vasilić** podsjetio na kronologiju događanja prilikom oslobođenja otoka Krka, davne 1945. godine, kad je prema nekim navodima, uništenjem okupatorskih snaga bio slomljen ključ neprijateljske obrane u cijelom dijelu Jadrana. **Kristina Galjanic**, učenica srednje škole *Hrvatski kralj Zvonimir*, pročitala je nekoliko prigodnih stiho-

va, kojima je evocirala uspomene na te događaje. Spomenuta delegacija, pola-

Odavanje počasti na spomen obilježjima

ganjem cvijeća i paljenjem svjeća, odašla je počast i kod spomenika palima za Domovinu, koji u samom centru grada Krka simbolizira žrtvu palih u NOB-i tijekom Domovinskog rata.

L.N.

DOSTA PRIČA I LAŽNIH OBEĆANJA

♦U Dubrovačko-neretvanskoj županiji djeluje devet udruga

Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Dubrovačko-neretvanske županije održala je godišnju skupštinu uz sudjelovanje delegata devet udruga na tom području, koje okupljaju oko 700 članova. Uz županicu **Miru Buconjić** i predstavnike Grada Dubrovnika na skupštini je sudjelovao i član Predsjedništva SABA RH **mr. sc. Ivan Fumić**.

U izvještaju o radu predsjednik zajednice **Branko Grošeta** kritički je govorio o općem stanju u Hrvatskoj, a posebno o odnosu prema antifašizmu i sudionicima NOB-e, poručivši da je »dosta priča i lažnih obećanja«, umjesto da se taj odnos postavi na primjerenu normativnu i civilizacijsku

razinu, kako bi II. svjetski rat na ovim prostorima konačno završio na način

Nismo mi, kao što se to želi, ne birajući sredstva, metode, laži, objede, povjesne falsifikate i drugo, nikakvi iznemogli starci, komunjare, ljudi ograničenog intelekta i netolerantni, slijepi zaljubljenici povijesti i idealja za koje su se borili naši očevi, djedovi, mnogi naši drugovi. Naprotiv, mi smo njegovatelji tradicija kojima se divio i danas divi cijeli demokratski svijet, organizirana udruga koja kritički i samokritički sagledava našu pojest, sve njene dobre i loše strane, rekao je Grošeta.

da se povijest poštije i iz nje izvlače korisne pouke kao zalog bolje i sretnije budućnosti.

Skupština je usvojila statut zajednice i program aktivnosti u ovoj godini, u kojem je i središnje obilježavanje 65. godišnjice oslobođenja Dalmacije od fašizma u II. svjetskom ratu, koja će se organizirati prosinca u Dubrovniku.

Za promicanje tekovina antifašističke NOB-e i antifašizma na skupštini su dodijeljena priznanja SABA RH **Ivi Karamatiću** iz Ploča, **Kuzmi Pecotiću** iz Smokvice i **Andelku Šimunoviću** iz Blata, a zahvalnice **KUD »Moreška«** iz Korčule i **Narodnoj glazbi** iz Blata.

G.G.

Grubišno Polje

Nakon inicijative prije nekoliko mjeseci osnovana je Udruga antifašističkih

boraca i antifašista grada Grubišnog Polja i općine Veliki Grđevac.

Predsjednica SABA Hrvatske **dr. sc. Vesna Čulinović Konstantinović** rekla je da će i ova udruga dati veliki dopri-

nos u održavanju antifašizma u koji treba uključiti što više mlađih ljudi. - Mi smo apolitična udruga kojoj je cilj prakticirati antifašistički stil života i biti demokratičan - ističe Čulinović Konstantinović.

Obilježen Dan oslobođenja

♦Primanje za antifašiste u povodu 8. svibnja - Dana oslobođenja Zagreba

Dan oslobođenja Zagreba, u znak sjećanja na 8. svibnja 1945. godine, kada su jedinice Narodnooslobodilačke vojske pobjedonosno ušle u glavni grad Hrvatske, svečano je obilježen.

U povodu tog značajnog povijesnog datuma izaslanstvo Grada, koje je predvodio gradonačelnik **Milan Bandić**, položilo je vijenac i zapalilo svijeću na grobnici Narodnih heroja na zagrebačkom Mirogoju.

Vijence su položili i predstavnici Saveza antifašističkih boraca i antifašista na Dotrščini i drugim mjestima gdje se nalaze spomenici NOB-e.

Nakon polaganja vijenaca u palači Dverce na Gornjem gradu održana je prigodna svečanost na kojoj je gradonačelnik Bandić primio predstavnike Zajednice udruga antifašističkih boraca Grada Zagreba i Zagrebačke županije i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. Na čelu delegacije bila je predsjednica Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske dr. sc. **Vesna Ćulinović-Konstantinović**.

S.T.

snimio: Z. Herceg

Vijenci su položeni kod Grobnice narodnih heroja

Antifašizam utkan u slobodu

♦Svečana akademija u čast pobjede nad fašizmom i Dan Europe

Pologanjem vijenaca na Spomenik oslobođenja na Delti i svečanom akademijom u Art kinu Croatia obilježen je u Rijeci Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe.

Predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke **Dinko Tamarut** podsjetio je da je 9. svibnja 1945. godine kapitulirala nacistička Njemačka i da je toga dana zaustavljeno jedno od najvećih zala u povijesti čovječanstva koje je u svome razornom pohodu ostavilo 55 milijuna mrtvih.

Dan pobjede nad fašizmom je i Dan Europe koja je antifašistička. Uloga narodnooslobodilačke vojske i antifašističkog pokreta na čelu s maršalom Titom bila je izuzetno značajna. Zbog toga nikada ne smijemo zaboraviti vrijednosti antifašizma koje su utkane u hrvatsku slobodu i koje su nam omogućile da budemo dio antifašističke Europe, kazao je Tamarut. Svečana akademija završena je prikazivanjem filma Branka Bauera »Ne okreći se sine«.

N.L.

Polaganje vijenaca na Spomenik oslobođenja

Ičići

Delegacije antifašista s područja Liburnije, a i šire okoline, okupile su se na komemoraciji kod Jame u Ičićima gdje su se prisjetili poginulih boraca i položili vijence.

-Šezdesetčetiri godine prošle su od pogibije 37 rodoljuba ovog kraja doveđenih u smiraj Drugog svjetskog rata iz riječke Via Rome na svoj posljednji put - rekao je v. d. predsjednika opatijske Udruge antifašističkih boraca **Oleg Mandić**. Na tradicionalnom okupljanju su nastupili zbor DVD-a Opatija, opatijski gimnazijalići i pjesnikinja Marina Česen. R.I.

Delegacije antifašista na komemoraciji kod Jame

snimio: Z Herceg

»U mladosti je radost

KUMROVEČI

•Više od dvanaest tisuća ljudi, među njima i neuobičajeno mnogo iz Slovenije i Bosne i Hercegovine u Titovu zavičaju obilježilo Dan

Urodnom mjestu Josipa Broza više od dvanaest tisuća poštovatelja Titova lika i djela iz cijele Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine okupilo se u subotu 23. svibnja kako bi kao nekad obilježili Dan mladosti. Proslava održana pod geslom »U mladosti je radost – u radosti je mladost« ove je godine protekla u ozračju jubileja – 65. obljetnice Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a. Unatoč tome što većinu okupljenih i dalje čine ljudi stariji od 60 godina, ove godine u Kumrovec je stigao i velik broj mladih. Među njima bilo je puno onih koji su se rodili nakon Titove smrti.

Središnji dio manifestacije bio je govor dr. Tomislava Badovinca, predsjednika Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske. U njemu se posebno osvrnuo na zbivanja posljednjih mjeseci i raspravu koja se vodi u javnosti o komunističkim zločinima počinjenima 1945. godine, konstatirajući da su »tokom cijele godine antifašisti bili optuživani, a Tito klevetan«.

-Nova posebnost obrušavanja na antifašizam izražavanje je mržnje prema komunizmu koja podsjeća na svojedobnu američku antikomunističku histeriju. U tom su pogledu markantne izjave: »Antifašizam da, komunizam ne« i »Antifašist može biti samo antikomunist«. Izricanjem takvih stavova podilazi se najkonzervativnijim svjetskim krugovima, ali i stvara dojam da Tito i parti-

U Kumrovec je stiglo dvanaest tisuća poštovatelja Josipa Broza Tita

zani – članovi KPJ nisu bili antifašisti. Na toj se osnovijavljaju i absurdne tvrdnje kako je KPJ organizirala NOB samo radi osvajanja vlasti. Očito je da je antikomunistička euforija

postala dugoročnom strateškom platformom za borbu protiv antifašizma.

Badovinac je naglasio kako filoustaše i njihovi ideološki i obiteljski sljedbenici nastoje

U programu je nastupio i pjevački zbor iz Banja Luke

Dr. sc. Tomislav Badovinac, predsjednik Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske

- u radosti je mladost«

KI DANI TEKU

o gog mladih iz cijele Hrvatske,
n mladosti

prikriti svoje gubitništvo i sebe pretvoriti u hrvatske nacionalne mučenike, žrtve komunističkih egzekutora. »Moramo se zapitati kakva je u tome uloga onoga dijela crkvene hijerarhije – klera, koji propovijeda da je vjerom i uz božju pomoć moguće svaki poraz pretvoriti u pobjedu«?

Napomenuo je kako se u najnovije vrijeme ponovo pronalaze stare-nove jame s kosturima, pa se već i prije nego se utvrdi kako su nastale i kome pripadaju, kako izravni krivac za njih optužuje Tito. Zločini su počinjeni i to niti možemo, niti želimo poricati. Zločina je bilo nad zločincima, ali i nad nevinima. U ono se vrijeme osveta i odmazda nisu mogle kontrolirati ni naredbama ni zabranama, jer su bile izazvane prethodno počinjenima monstruoznim ustaškim i četničkim zločinima nad nevinim žrtvama. Dobro se zna na kojim su se mjestima oni događali i što se tamo zbivalo. Logori, u kojima su mučene i ubijane žrtve, i stratišta, na kojima su se provodile egzekucije, trebali su postati mjestima upozorenja i opomene na fašističko ustaške i četničke zločine i njihove žrtve. To se, međutim, osim donekle u Jasenovcu, nije dogodilo, jer se uporno nastoji izjednačiti žrtve i poratne stradalnike. O tim

Prisutni su toplo pozdravili mlade Romnjkinje iz KUD »Romsko srce«

zločinima Andrija Hebrang ne govori, jer ga istina ne zanima.

Samo spominjanje imena Andrije Hebranga izazvalo je burne zvižduke. »U Bleiburgu si je dopustio da – kad je u pitanju Josip Broz Tito – bude tužitelj i sudac, te da ga bez iednoga dokaza proglaši zločincem«, kazao je Badovinac.

Badovinac je prozvao i biskupa Ratka Perića, koji odgovornima za »zločine u za-

tiranju Hrvata« smatra i antifašiste i komuniste. Te su tvrdnje izrečene za vrijeme mise na bleiburškoj komemoraciji, okajale njena pokrovitelja – Sabor, i moralnog inspiratora – Crkvu, a uveličale laž i mržnju. Najjasnija poveznica između Bleiburga 1945. i 2009. godine su ustaške uniforme, koje pokazuju o čijoj je komemoraciji riječ, ustvrdio je Badovinac. On je prozvao i čelnike HHO-a Ivu Banca i Ivana Zvonimira Ćićka jer su Odbor pretvorili u »borna kola za 'obranu ljudskih prava' stradalnika – gubitnika, a na štetu žrtava – pobjednika u Drugom svjetskom ratu«. Vladajući strukturi, osim predsjedniku Stjepanu Mesiću, zamjera da Deklaraciju o antifašizmu podržava samo verbalno.

Dr. Tomislav Badovinac poručio je da »ćemo se od napada, kleveta i falsificiranja suvremene hrvatske povijesti i Titove uloge od strane oponenata antifašizmu braniti dosljedno ustrajući na istini, dokazujući je argumentima«.

Dr. Vesna Čulinović – Konstarinović, predsjednica SABA RH podsjetila je na Treće zasjedanje ZAVNOH-a, a skup je među ostalim, pozdravio Alen Budaj, direktor Margelovog instituta u Zagrebu. U kulturno-umjetničkom dijelu programa, glumac i spiker Hrvatskog radija Dubravko Sidor recitirao je stihove Vladimira Nazora. Nastupili su mješoviti pjevački zbor Društva »Josip Broz Tito« Banja Luka, Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta«, KUD »Romsko srce«...

B. M.

Slikanje za uspomenu kod spomenika Titu u Kumrovcu

•Odlukama Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a završen je osnovni proces konstituiranja državnosti Hrvatske kao federalne države članice nove Jugoslavije

Po treći put ZAVNOH se sastao u Topuškom u noći između 8. i 9. svibnja 1944. godine. Otvarajući zasjedanje, predsjednik Izvršnog odbora ZAVNOH-a **Vladimir Nazor** rekao je u svojoj pozdravnoj besjedi i slijedeće: »U Jajcu provedeno, vama znano stvaranje organa državne vlasti nove Jugoslavije ne može ostati bez učinka na zemaljsko vijeće Hrvatske. Nova životvorna krv, što izvire iz sjedišta, iz srca, mora da proteče kroz sve udove, zajednička misao ima da sve obuhvati. U skladu s državnom cjelinom naš ZAVNOH ima da se ustroji u najviše zakonodavno i izvršno narodno predstavničko tijelo Federalne Države Hrvatske, da bude predstavnik i nosilac suverenosti naroda Hrvatske. Pravi Hrvatski sabor nastaje noćas, ovdje...«

Zasjedanju je prisustvovalo 105 vijećnika iz svih krajeva Hrvatske. Vijećnik **Stanko Škare** iscrpno je izvjestio plenum o radu predstavnika Hrvatske na Drugom zasjedanju AVNOJ-a, istakavši da je u Predsjedništvo AVNOJ-a od njegova 64 člana – izabrano 19 vijećnika iz Hrvatske. Škare je u svom izvještaju spomenuo i činjenicu da je odmah nakon završetka zasjedanja u Jajcu delegacija Hrvatske pozvana na razgovor kod Tita. U tom razgovoru Tito je, među ostalim, izjavio da je »ponosan što je i on sin hrvatskog naroda«, apelirajući posebno na punu slogu i jedinstvo hrvatskoga i srpskoga naroda u Hrvatskoj.

Ustavni akti

Andrija Hebrang, tadašnji sekretar CK KPH, izvjestio je potom vijećnike o političkoj situaciji, a posebnim osvrtom na politički odjek koje su odluke Drugog zasjedanja AVNOJ-a izazvale u zemlji i savezničkom inozemstvu. Dvanaestorica vijećnika podržala su u diskusiji temeljne teze ova izvještaja. **Stjepan Prvčić, Pavao Krce i Franjo Gaži** govorili su u ime Izvršnog odbora HSS na oslobođenom

Treće zasjedanje ZAVNOH-a

području, **dr. Rade Pribičević, Vujo Kovovac i Dušan Čalić** kao srpski vijećnici ZAVNOH-a, potpukovnik **Šime Balen** i pukovnik **Franjo Biočić** u ime boraca Hrvata, potpukovnik **Nikola Vidović** u ime srpskih boraca, **Kata Pejnović** u ime AFŽ-a, **Antun Cerovac** u ime Istrana.

Nakon završene diskusije **dr. Pavle Gregorić** pročitao je vijećnicima pripremljene prijedloge četiriju ustavnih odluka, koje je Vijeće jednoglasno i s velikim odobravanjem prihvatio. To su bili ovi ustavni akti Trećeg zasjedanja:

1. Odluka o odobrenju rada predstavnika Hrvatske na Drugom zasjedanju AVNOJA-a.

2. Odluka o ZAVNOH-u kao vrhov-

Komar, Ivan Krajačić, Vicko Krstulović, Ivan Kuzmić, Filip Lakuš, Božidar Magovac, dr. Ante Mandić, Karlo Mrazović, Stanko Opačić-Čanica, Kata Pejnović, Mile Počuča, Vanja Radauš, dr. Svetozar Ritting, dr. Zlatan Sremec, Marijan Stilinović, Stanko Škare, Ante Vrkljan i Rade Žigić.

Telegram Titu

Uz pozdravni telegram maršalu Titu predsjednik **Vladimir Nazor** zaključio je povijesno Treće zasjedanje ZAVNOH-a u 5 sati ujutro 9. svibnja ovim riječima: »Danas smo radili na političkom učvršćivanju Hrvatske, ali će se, možda, već iduće naše zasjedanje baviti rekonstrukcijom materijalnih uvjeta života. Sve teće svojim tokom. Borci koji su ispred prodirućeg neprijatelja morali i razarati, premetnut će se u graditelje! Zahvaljujem vam na današnjem radu i pozdravljam vas na rastanku uz poklik: Fašizam umire, sloboda se rađa!«

Treće zasjedanje ZAVNOHA-a dovršilo je u osnovi proces konstituiranja državnosti Hrvatske kao federalne jedinice DFJ. Hrvatska je u to vrijeme imala izgrađenu gotovo cje-

Vijećnici predaju ovlaštenja Verifikacionoj komisiji na Trećem zasjedanju ZAVNOH-a

nom zakonodavnom i izvršnom narodnom predstavničkom tijelu i najvišem organu državne vlasti demokratske Hrvatske.

3. Deklaracija o osnovnim pravima naroda i građana demokratske Hrvatske.

4. Odluka o ustrojstvu i poslovanju narodnooslobodilačkih odbora i narodnooslobodilačkih skupština Federalne Države Hrvatske.

Vijećnici su na kraju zasjedanja izabrali Predsjedništvo ZAVNOH-a. Za predsjednika je izabran pjesnik **Vladimir Nazor**, dotadašnji predsjednik Izvršnog odbora. Za potpredsjednike su izabrani: **Andrija Hebrang**, predstavnik Komunističke partije, **Franjo Gaži**, predstavnik Izvršnog odbora HSS i **dr. Rade Pribičević**, predstavnik Srba u Hrvatskoj. Tajnik je **dr. Pavle Gregorić**. Zamjenici tajnika su **Stjepan Prvčić** i **Dušan Čalić**, a izabrana su još 24 člana plenuma, tako da je novoizabrano Predsjedništvo brojilo ukupno 31 člana. (Ostali članovi Predsjedništva bili su: **Duško Brkić, Nikola Brozina, Tomo Čiković, Frane Frol, Maca Gržetić, dr. Aleksandar Koharović, Slavko**

lovitu organizaciju nove i revolucionarne državne vlasti, na čelu sa ZAVNOH-om kao svojim državnim saborom, tajništvom i odjelima kao rukovodećim organima uprave i svojim vrhovnim sudom. ZAVNOH je na Trećem zasjedanju utvrdio svojim ustavnim aktima suverenitet i normativno izrazio rješenje nacionalnog pitanja u Hrvatskoj, odbacujući i starji jugoslavenski unitarizam i ustaški separatizam.

Odluka o ZAVNOH-u kao vrhovnom zakonodavnom i predstavničkom tijelu stvorila je novu organizaciju vrhovne državne vlasti federalne Hrvatske, po uzoru na privremenu organizaciju savezne države kakvu je propisao AVNOJ na svom Drugom zasjedanju. Plenum ZAVNOH-a postao je sada vrhovni zakonodavni i izvršni organ vlasti Federalne Hrvatske. Drugi po rangu ustavni organ bilo je Predsjedništvo ZAVNOH-a. Sve do osnivanja Narodne vlade Hrvatske (u Splitu, 14. travnja 1945. godine), Predsjedništvo je bilo ovlašteno da djeluje i kao vrhovna izvršna vlast u zemlji.

B.M.

DESANT NA DRVAR

♦Operacija »Konjićev skok« na Drvar od 25. svibnja 1944. godine predstavlja jedini njemački zračno-desantni napad u Drugom svjetskom ratu koji nije uspio

Feldmaršal von Weichs, njemački vrhovni komandant Jugoistoka, početkom svibnja 1944. godine naredio je general-pukovniku Rendulicu, komandantu 2. oklopne armije da napadne na Drvar sa svih strana, »da unese nered u Titovu vrhovnu organizaciju, a zatim da lovi i razbija rascjepkane grupe do potpunog istrebljenja«. Istodobno je iz Berlina od Hitlera stiglo naređenje da se operacija »Rösselsprung« (»Konjićev skok«) svakako izvrši. Međutim, njemački padobranci i njihovi komandanti mogli su Berlinu jedino javiti da u tome nisu uspjeli. Tito je ubrzo nakon napada na Drvar stigao na oslobođeni Vis.

Odbijeni napadi

Dana 25. svibnja 1944. godine nakon zvestokog bombardiranja Drvara, u sedam sati ujutro spustio se prvi val padobranaca, a deset minuta kasnije sletjele su jedrilice pune njemačkih vojnika. Njemačkim desantnim borbenim grupama uspjelo je, kršeći otpor branitelja, zaposjeti najvažnije objekte u Drvaru. Međutim, sva njihova nastojanja da zauzmu sjedište Vrhovnog štaba u pećini, dvije stotine metara sjeveroistočno od mosta na rijeci Unac, gdje se nalazio i maršal Tito, razbila su se o upornu obranu boraca Pratećeg bataljona Vrhovnog štaba. Iako su Nijemci u dvanaest sati stigla pojačanja drugog vala padobranaca, svi njihovi napadi na sjedište Vrhovnog štaba bili su odbijeni.

Braniteljima Drvara priključili su se već u 8 sati 137 slušatelja Oficirske škole Vrhovnog štaba iz obližnjeg sela Šipovljana

i 2. bataljon 3. brigade 6. ličke proleterske divizije »Nikola Tesla«, koji je u jedanaest sati usiljenim maršem stigao u Drvar i napao neprijatelja. Njihovom upornom obranom omogućeno je da i ostali bataljoni 3. brigade 6. ličke proleterske divizije ubrzanim maršem stignu u Drvar te da zajedno s nešto kasnije pristiglim, 1. bataljonom 1. brigade 9. divizije i 1. bataljonom 1. brigade 6. ličke proleterske divizije gotovo potpuno unište njemačke desantne jedinice. Nijemcima je uspjelo da se održe, izgubivši četiri petine svog sastava, sasvim opkoljeni, samo na utvrđenom groblju na koti Šabića-Glavici.

Odlazak VŠ na Vis

Koncentričnom nastupanju njemačkih pješadijskih brdskih i motoriziranih kolona na Drvar snažno su se oduprle jedinice 1. korpusa i 9. divizije 8. korpusa. Iako se neprijatelj probio u Drvar, njegov pokušaj da brzim nadiranjem motoriziranih kolona i zračnim desantom na grad uništi Vrhovni štab i razbije jedinice Narodnooslobodilačke vojske na tom prostoru doživio je potpuni neuspjeh. Vrhovni štab NOV i POJ već je 25. i 26. svibnja sa željezničke stanice u Potocima uspostavio vezu sa susjednim štabovima korpusa i u cjelini držao situaciju u svojim rukama. Desant na Drvar jedini je njemački zračno-desantni napad u Drugom svjetskom ratu koji nije uspio.

Pošto je uočio njemačke namjere, Vrhovni štab je nakon trodnevног zadržavanja u Potocima, u pratinji 3. bataljona 1. proleterske brigade, krenuo navečer 29. svibnja

na jug prema selu Poljicama. Tamo mu se priključio štab 1. proleterskog korpusa i dočekala ga 3. krajiška proleterska brigada, određena da osigurava daljnje kretanje Vrhovnog štaba. Nastavljujući pokret bez zadržavanja, Vrhovni štab prebacio se u Preodac na sjevernim padinama planine Šator i ostao ondje do 31. svibnja navečer. S obzirom na to da su i onamo približile njemačke snage, kolona Vrhovnog štaba nastavila je pokret, prešla cestu Mrkonjić-Grad – Glamoč i 2. lipnja do mraka izbila na Vučje poljane, južno od Mliništa, odakle je produžila prema Kupreškom polju.

Kako je uspostavljena radio-veza s Barijem, u noći između 3. i 4. lipnja stigao je iz Barija sovjetski avion tipa »Dakota«, kojim je pilotirao Aleksandar Sergejevič Šornjikov. Spustio se kod sela Bajramovića, odakle je maršala Tita s dijelom Vrhovnog štaba prebacio u Bari. Iste noći i s istog mesta američkim su transportnim avionima prebačeni u Bari još neki rukovodioци i 118 ranjenika. Nakon nekoliko dana zadržavanja u Bariju, Vrhovni štab i Tito prebacili su se britanskim razaračem na Vis, gdje su ostali naredna tri i pol mjeseca.

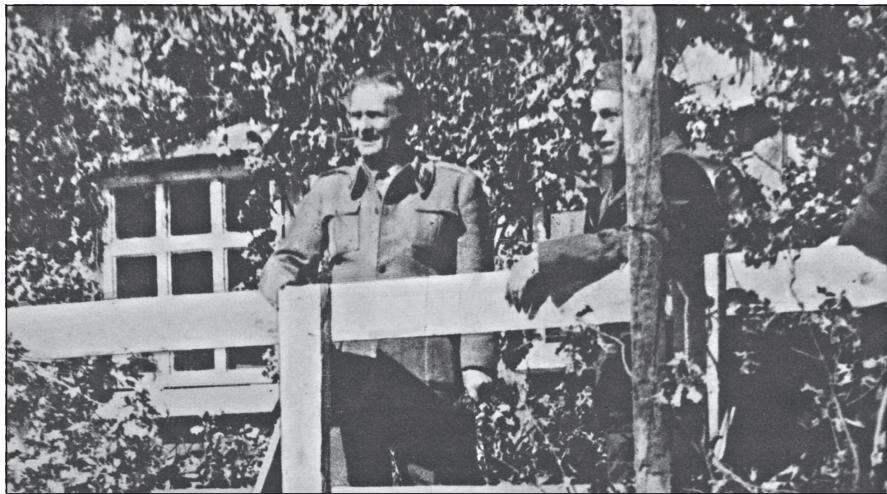
Uniforma kao trofej

Odlaskom Vrhovnog štaba na Vis, izvlačenjem jedinica 1. proleterskog korpusa s područja zahvaćenog operacijama i prestankom njemačkog napada na jedinice 8. korpusa praktički je, 5. lipnja, završena drvarska operacija, iako su pojedine njemačke jedinice još napadale dijelove 5. korpusa, ali bez iole značajnijih uspjeha. Ipak, obje su strane pretrpjele velike gubitke.

Tako su još jednom propali planovi i nade njemačke vrhovne komande da će uspjeti uništiti Vrhovni štab, a posebno maršala Tita. Nijemci su se, kao glavnim trofejem, morali zadovoljiti Titovom uniformom, koju su našli u partizanskoj krojačkoj radionici u Drvaru. Hitro su se namjestili oko uniforme i slikali se, ne sluteći da će ta fotografija, iz džepa zarobljenog njemačkog oficira, stići prije u partizanske ruke nego pred oči njegove obitelji kao dokaz njegova »junaštva«.

Usprkos Hitlerovom osobnom naređenju da se Tito uhvati živ ili mrtav tijekom njemačkog desanta na Drvar, osim Titove uniforme padobranci ništa drugo nisu našli, ali su zato izgubili dvije trećine vojnika iz 500. SS padobranskog puka.

B. M.

Maršal Tito ispred pećine gdje je bio smješten Vrhovni štab za vrijeme desanta na Drvar

Komemoracija s ustaškom ikonografijom

Pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora na Bleiburškom polju održana je 16. svibnja komemoracija »žrtvama Bleiburga i križnog puta«. Na skupu su govorili zastupnik u Hrvatskom saboru dr. sc. Andrija Hebrang i predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilija Filipović. Misu zadušnicu predvodio je mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić.

Na skupu je, slično kao i ranijih godina, ali znatno brojnije i različitije, bila istaknuta ustaško-nacističko-fašistička ikonografija u obliku crnih zastava, odora, kapa i majica s velikim slovom »U«.

Za vrijeme komemoracije nitko se od nazočnih nije javno ogradio od tih pojava. Međutim, poslije su ipak uslijedile osude i sa samom državnog vrha.

Mesić: Bleiburg se pretvorio u ustaški dernek

Komentirajući skup na Bleiburgu predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić je uz ostalo naglasio:

- Ovo što se sada pokušalo na Bleiburgu pretvorilo se u jedan ustaški dernek kojega plaća Hrvatski sabor i visoki državni

dužnosnici su to tamo mirno odgledali i niti jednom se riječi od toga nisu ogradili. Oni su morali napustiti to mjesto, ako se tamo pojavljuje 100 ljudi u uniformama koje su ratovale još 10 dana nakon kapitulacije Njemačke. Oni moraju napustiti takav dernek, na žalost nisu, no to pitajte njih zašto nisu.

Mesić je naglasio da su se i 10 dana nakon kapitulacije Njemačke vodile bitke između Jugoslavenske armije i malih grupa poražene vojske koje se nisu željele predati očekujući da će doći do sukoba istoka i zapada te da će zapad upravo od tih snaga zatražiti pomoć.

- Napadali su tadašnje organe vlasti, ubijali odbornike, pljačkali trgovine i oružjem se suprotstavljeni vlasti. U tim bitkama ginulo se na obje strane, zbog čega se mora razdvojiti one koji su likvidirani poslije Bleiburga i žrtve su jer im nije suđeno, no ne može se reći da su svi nevini i ubijeni jer su različito mislili. Čak 1.500 stražara u Jasenovcu koji su pružali otpor do posljednje kapi, ne može reći da su svi oni nevini. Oni koji pružaju otpor i oružjem napadaju institucije, oni su pobijeni u sukobima. Sve to govorim zbog toga da se to mora prepustiti povjesničarima - zaključio je Mesić.

Sanader: Osuđujemo ustaško znakovlje

Predsjedništvo HDZ-a osudio je isticanje ustaškog znakovlja tijekom mise za bleiburške žrtve, služene na Bleiburgu.

Kazao je to predsjednik stranke dr. sc. Ivo Sanader, naglasivši još jednom da je HDZ i u stranačkom programu afirmirao antifašistički pokret, koji je Hrvatsku svrstao u zemlje pobjednice u Drugom svjetskom ratu.

»Ustaški zločinački režim počinio je strašne zločine, od Jasenovca nadalje, i ne može se afirmirati niti je ikome dopušteno na taj način bacati ljagu na Hrvatsku«, poručio je Sanader. Naglasio je da i žrtve na Bleiburgu imaju pravo na pravednu osudu onih koji su počinili zločine.

Sanader ističe da zločini ne zastarijevaju te da se »HDZ i Vlada zalažu za procesuiranje zločina počinjenih u poraću i komunističkom režimu«.

Sve mlade je pozvao da shvate kako se hrvatska država, ali i cijela Europa temelje na antifašizmu.

Neistine i mržnja na Bleiburgu

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (SABA RH) je u priopćenju 20. svibnja osudio govor Andrije Hebranga na Bleiburškom polju. »Najenergičnije osuđujemo huškački govor izaslanika Hrvatskog sabora dr. sc. Andrije Hebranga pred skupom, u kojem je bilo i onih koji su na mjestu predaje vojske NDH kod Bleiburga paradirali s ustaškim znakovljem«, ističe se u priopćenju kojeg je prenijela državna agencija HINA.

Hebrangov govor »pun neistine i mržnje poslužio je prvenstveno za okupljanje hrvatske desnice pred lokalne izbore i za opravdanje ustaških zločina«.

U priopćenju se naglašava kako je tim govorom svijetu odaslena poruka kao da je Hrvatska zemlja nazadnjaka i primitivaca, a ne uljuđena i kulturna država.

S istim su ciljem iznešene i nedokazane optužbe na račun maršala

Tita za, kako ističe SABA, navodne ratne zločine nad civilima.

Uveličavanjem broja ubijenih kao da se radilo samo o Hrvatima, smisljeno je ponizavan cijeli antifašistički otpor fašizmu i nacizmu, ustaštvu i četništvu, a ujedno je vršena rehabilitacija tog ustaštva i njena nacistička politika, napominje se u priopćenju.

Politika ekstremnih hrvatskih nacionalista bila je i jeste sramota za Hrvatsku, a ljudi koji ju potiču zasljužuju svaku osudu, poručuju antifašisti.

Alen Budaj, direktor židovske organizacije Margelov institut iz Zagreba

IZOPAČENE USTAŠOIDNE LAŽI

• Nakaradnim periodičnim prosvjedima za uklanjanje imena Trga maršala Tita želi se na proziran način u zločince i protivnike hrvatskog naroda svrstati upravo jednog od utemeljitelja hrvatske državnosti i omalovažiti njegov golem povijesni doprinos. Smatramo da ovakve akcije znače otvoreni početak fašizacije zemlje

Temeljem zločinačkog endehazijskoga rasnog zakonodavstva, židovska populacija je nemilosrdno istrebljivana u ustaškim logorima smrti. U logorima i na drugim stratištima ustaški i nacifašistički zlikovci nemilosrdno su likvidirali Židove samo zato jer su Židovi. Za četiri ratne godine židovska populacija svedena je na petinu predratne, od 40.000 Židova na tlu Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srijema rat je preživjelo tek sedam i pol tisuća. Devastirane su i popaljene mnoge sinagoge, a neke su i srušene, opljačkana enormna imovina, rad polovice predratnih židovskih općina nije bilo moguće obnoviti poslije rata.

Maršal Josip Broz Tito, kao vrhovni partizanski komandant i predvodnik komunističkog pokreta, najzaslužnija je osoba za spas velikog broja Židova na području okupirane Jugoslavije, koji su nastojali umaknuti nesmiljenim ustaškim i nacifašističkim progonom. Tito je brojnim proganjenim Židovima omogućio da se priključe antifašističkim partizanskim jedinicama i da se zajedno s drugim narodima ovih prostora ravnopravno bore za oslobođenje zemlje od okupatora i njihovih domaćih pomagača, ustaša, četnika te ostalih kvislinških postrojbi na Balkanu.

Naj hrabri čin aktivne borbe protiv okupatora odvajalo se 4.500 Židova. Njih 150 primilo je visoko odličje partizanske »Spomenice '41.«, čak 12 židovskih boraca nositelji su najvišeg ratnog odlikovanja »Orden narodnog heroja Jugoslavije«.

Dne 9. rujna 1943. formiran je Židovski rapski bataljun s 243 borca, sačinjen od logoraša bivšeg fašističkoga koncentracijskog logora Kampor, čiji su pripadnici 4. listopada 1943. godine ušli u sastav VII. banjanske divizije Narodnooslobodilačke vojske. Ovo je jedinstven slučaj da su proganjeni Židovi imali mogućnost - i to upravo pod Titovim rukovodstvom boriti se protiv oružanih jedinica zločinačkoga ustaškog režima. Prihvatajući Židove u svoje formacije, upravo su Titovi partizani bili najveći spasitelji židovske populacije. Upravo zahvaljujući Titu Židovi su se mogli aktivno suprostaviti svojim ubojicama,

sudjelujući u oslobođenju porobljene zemlje i izdanog hrvatskog naroda od strane kvislinškoga ustaškog režima.

Četrnaest generala u poslijeratnoj Titovoj armiji bili su Židovi, a među njima i žena-general liječnica dr. Roza Papo.

Svrstavanje Josipa Broza Tita u panteon zločinaca jest doista bestidno pljuvanje i na sve one koji su se smjelo suprostavili monstruoznim silama zla 1941.-1945. Aktuelni prosvjedi protiv Tita u svojoj izopačenoj biti jasno artikuliraju revisionistički poriv za izjednačavanjem antifašizma s fašizmom, što je antivilizacijski čin. Boreći se protiv nacizma i fašizma, Josip Broz Tito stekao je praktički nepodijeljene simpatije u cijelom svijetu. I danas je ime maršala Tita duboko poštovano od velike većine građana Republike Hrvatske te svih onih koji ne nasjeđaju na ustašoidne obmane pojedinaca i grupacija što ne mogu prežaliti pobjedu hrvatskog naroda pod sjajnim Titovim vodstvom nad veleizdajničkim suradnicima okupatora 1945. godine. Tito je u potpunosti zaslужan za pothvat priključenja matici zemlji Istre, okupiranih hrvatskih teritorija - Dalmacije, Međimurja, Baranje.

Nakaradnim periodičnim proustaškim prosvjedima za uklanjanje imena Trga maršala Tita želi se na proziran način u zločince i protivnike hrvatskog naroda svrstati upravo jednog od utemeljitelja hrvatske državnosti, hrvatskog velikana koji je kroz Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH) hrvatskom narodu donio slobodu i mir. Kroz iznošenje revisionističkih laži i objeda nastoji se drsko omalovažiti Titov golem povijesni doprinos.

U Margelovom institutu smatramo da ovakve akcije znače otvoreni početak fašizacije zemlje, te apeliramo na sve segmente hrvatske državne i lokalne vlasti da se odlučno i na vrijeme suprotstave svim sličnim štetnim tendencijama. Hrvatska je antifašistička zemlja i Hrvatska mora ostati antifašističkom zemljom. Drugu Hrvatsku svijet ne želi. Drugu Hrvatsku ne želimo niti mi.

(Govor na manifestaciji »Dan mladosti - radosti« u Kumrovcu 23. svibnja o.g.)

**Pismo podrške
SUBNOR-u Srbije**

Protiv rehabilitacije Draže Mihajlovića

• Dražini četnici, koji su bili na strani fašističkog okupatora, i u Hrvatskoj su uradili nebrojene zločine

Savez antifašističkih boraca i Santifašista Republike Hrvatske uputio je otvoreno pismo Savezu udruženja boraca NOR-a Srbije, izražavajući podršku njegovima naprima da spriječi rehabilitaciju četničkog vođe Draže Mihajlovića u Srbiji.

Opće je poznato da je Draža Mihajlović bio vođa četničkog pokreta koji je djelovao u skladu s interesima fašističkog okupatora. »Osnovna djelatnost Dražinih četnika bila je borba protiv NOP-a na cijelom području tadašnje zajedničke države Jugoslavije. Dražini četnici su i u Hrvatskoj također uradili nebrojene zločine. Oni su krivi za smrt mnogih boraca za slobodu, antifašista, ali i civilnog stanovništva, koje im nije bilo podobno«, naglašava se u pismu.

»Rehabilitacija toga kolaboracioniste i komandanta četničkih jedinica, vođe pokreta koji je na svim prostorima tadašnje Jugoslavije, pa i u Hrvatskoj, sijao smrt, nama antifašističkim borcima iz NOB-e koju je vodio maršal Tito, značila bi da pravni sistem Srbije rehabilitira sva njihova nedjela i ratne zločine. To nije samo stvar države Srbije, to je pitanje odnosa vaše zemlje prema svim državama proizašlim iz SFRJ. Rehabilitacija takvog ratnog zločinca kao što je Draža Mihajlović, mogla bi biti opasnost za odnose među nama i osnova za buduća razilaženja među našim narodima, te za stvaranje međusobnog nepovjerenja.«

U pismo SABA RH zaključuje: »Imajući u vidu kriminalnu ulogu Dražinog četničkog pokreta na cijelom području bivše Jugoslavije, a u našem slučaju na području sadašnje Republike Hrvatske, smatramo da se tom rehabilitacijom vrijeđaju sve nevine žrtve koje su pale od njihove ruke. Radi toga mi članovi SABA RH bezrezervno podržavamo SUBNOR Srbije u akciji sprječavanja rehabilitacije ratnog zločinca Draže Mihajlovića i njegova četničkog pokreta.«

S.T.

POČAST POGINULIM SLOVENSKIM I HRVATSKIM PARTIZANIMA

•Komemorativne svečanosti u zelinskoj Gradskoj vijećnici i kod spomen-obilježja pginulih boraca u naseljima Prepolno, Žitomir i Bedenica

Grad Sveti Ivan Zelina je po tradiciji s velikim gostoprimstvom primio antifašističke borce i poklonike antifašizma iz Slovenije (iz općina Sevnica, Krško, Brežice i Laško) i Hrvatske (Grada Zagreba i Zagrebačke županije), koji su prisustvovali komemorativnim svečanostima u zelinskoj Gradskoj vijećnici i u naseljima Prepolno, Žitomir i Bedenica. Susret partizanskih boraca Slovenije i Hrvatske simbolizira poštovanje i zahvalnost poginulim i ranjenim borcima Kozjanskog NOP odreda i brigade Matija Gubec 10. zagrebačkog korpusa.

Kako je istaknuo Josip Skupnjak, potpredsjednik SABA RH, prije 64 godine,

23. ožujka, u Žitomiru u neravnopravnoj borbi neprijatelj je uspio iznenaditi naše jedinice i nanijeti nam gubitke: poginulo je 13 boraca Gupčeve brigade na čelu s komandantom Mijom Bobetkom. U graničnom području duž Sutle, zajedno s hrvatskim partizanskim jedinicama, često je borbeno djelovao i Kozjanski NOP odred iz sastava 14. divizije NOV Slovenije. Dana 12. travnja 1945. godine na području naselja Prepolno, Kozjanski odred upao je u ustašku zamku i tom je prigodom poginulo 8 boraca. Poginuli su odmah bili pokopani na mjestu pogibije, a kasnije su njihovi posmrtni ostaci prebačeni na groblje u Bedenici.

Uzvanici – antifašistički borci i poklonici antifašizma iz Slovenije i s područja Zagrebačke županije te brojni mještani Prepolne, Bedenice, Žitomira i Svetog Ivana Zeline posjetili su grobove i spomen-obilježja poginulih partizanskih boraca. Položeni su vijenci i cvijeće te evocirana sjećanja na ratne dane. Sudionike su pozdravili Vlado Žigrović, gradonačelnik Svetog Ivana Zeline, Rade Bulat, narodni heroj i ratni komandant 32. divizije i načelnik štaba 10. zagrebačkog korpusa, Alojz Škof, predstavnik Zveze borcev in udeleženec NOB Slovenije, Kruno Hublin, načelnik općine Bedenica i Stjepan Ležaić, potpredsjednik ZUABA GZ i ZŽ.

Josip Skupnjak, potpredsjednik SABA RH uručio je posebnu zahvalnicu za njegovanje i razvijanje antifašističkih vrednota Vladi Žigroviću, gradonačelniku Svetog Ivana Zeline. U popodnevni satima, slovenski i hrvatski antifašistički borci i poklonici antifašizma zajedno sa svojim domaćinima družili su se u ugodnom ambijentu Osnovne škole Bedenica. Vladimir Maljak (harmonika) i Tomislav Maljak (Klarinet) iz Kaštine interpretirali su borbene i narodne pjesme, što je posebno oraspoložilo slovenske veterane.

Ono što posebno raduje (a tako je bilo i ranijih godina) jest primjerena organizacija komemorativnih svečanosti te izvanredan prijem od mjesnih tijela vlasti i njihovih čelnika – Vlado Žigrović, gradonačelnik Svetog Ivana Zeline (inače HDZ-ovac) kao i Kruno Hublin, načelnik općine Bedenica su mladi ljudi koji su s velikim uvažavanjem primili antifašističke borce i brojne uzvanike i zajedno s njima obilježili uspomenu na događaje iz Narodnooslobodilačke borbe. I još nešto: spomen-obilježja poginulih slovenskih i hrvatskih partizanskih boraca primjereno se održavaju.

B. M.

Veterani slovenskih partizana sa zastavama ratnih jedinica na komemoraciji

Donja Stubica

Prva partizanska akcija

•Obilježena 67. godišnjica napada na žandarmerijsku stanicu

Predstavnici Udruge antifašista Krapinsko-zagorske županije polaganjem vijenca obilježili su 67. obljetnicu napada na žandarmerijsku stanicu u Donjoj Stubici. Napad je izведен u noći 9. travnja 1942. godine te je bio prva partizanska oružana akcija u Zagorju.

Ona je bila više simboličnog karaktera

jer ju je izvelo desetak omladinaca sa samo dvije puške. Organizirana je i dogovorena u vrlo kratkom vremenu, u samo 24 sata. Namjera je bila upozoriti neprijatelja da ni u Zagorju neće imati mira, a bila je izvedena namjerno baš taj dan jer to je bilo dan prije obilježavanja prve obljetnice uspostave Nezavisne države Hrvatske - rekao je

prilikom polaganja vijenca Miško Balija, predsjednik Udruge antifašista Krapinsko-zagorske županije.

Osim predstavnika Udruge antifašista, na obilježavanju su bili i gradonačelnici Donje Stubice i Oroslavja Juraj Srebačić i Ivan Tuđa.

V.L.

Svečano obilježen Dan oslobođenja

Središnja proslava Dana oslobođenja Međimurja od mađarske okupacije održana je 6. travnja, na 64. obljetničku oslobodenja u organizaciji Međimurske županije i Udruge antifašističkih boraca i antifašista Međimurske županije.

Uz zvuk trube, u tišini groblja na *Svetom Jurju* u Trnju, na spomen-kosturnici međimurskih partizana vijence su položila izaslanstva Međimurske županije, općine Donji Kraljevec, Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske te Udruge antifašističkih boraca i antifašista Međimurske županije.

Opet smo se okupili - rekao je u svom obraćanju sudionicima svečanosti župan **Josip Posavec** – da bi smo odali počast ljudima koji su svoje živote utkali u temelje hrvatske državnosti, antifašistima koji su Hrvatsku svrstali na stranu pobjedničke antifašističke koalicije po završetku II. svjetskog rata.

Obilježavanje Dana oslobođenja Međimurja započelo je dva dana prije kada je u Prelogu polaganjem vijenaca uz spomenike palim borcima Narodnooslobodilačkog rata u *Parku mladosti* i ispred Doma kulture obilježena 64. obljetnica oslobođenja Preloga od mađarske okupacije – 4. travnja 1945. godine.

Zanimljivo je da je Međimurje među prvim krajevima koji su oslobođeni u toku II. svjetskog rata, na isti dan kada

Međimurske županije vijenci su položeni i na spomen ploču borcima NOR-a u *Starom gradu*, uz spomenik palim braniteljima iz Domovinskog rata u *Perivoju Zrinskih* te uz Spomen-obilježje borcima NOR-a na čakovečkom groblju.

U zgradi »Scheier« u Čakovcu održana je svečana akademija na kojoj su govorili međimurski župan **Josip Posavec**, predsjednica Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović**, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Međimurja **mr. Zvonko Golub** i direktor Muzeja Međimurje **mr. Vladimir Kalšan**, koji je održao je sat povijesti. Obilježavanju dana oslobođenja Međimurje prisustvovali su i potpredsjednik SABA **Josip Skupnjak**, dožupan **Mladen Križaić**, načelnik općine Kraljevec **Zlatko Horvat**, borci NOR-a i brojni drugi gosti.

Kulturo-umjetnički program izveli su učenici Umjetničke škole »Miroslav Magdalenić« Čakovec, a na svečanostima je bila i »*Zrinska garda*« iz Čakovca. O obilježavanju Dana oslobođenja Međimurja izvještavale su lokal-

i Sarajevo, a mjesec dana ranije od primjerice Varaždina ili Zagreba.

Kao i svake godine u režiji Udruge antifašističkih boraca i antifašista

ni mediji, a u emisiji Čakovečke televizije objavljen je, tim povodom, i razgovor s dr. sc. Vesnom Čulinović-Konstantinović.

S.T.

Sudionici proslave Dana oslobođenja Međimurja

Polaganje vijenaca na Spomen-kosturnici na Svetom Jurju

Sinj

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine prigodnim skupom u Sinju je obilježila 63. godišnjicu probroja logoraša iz koncentracijskog logora Jasenovac.

Probroj je organizirao i predvodio Sinjanin **Ante Bakotić** koji je 22. travnja 1945. g. poveo preko 1000 logoraša u slobodu ali većina njih je poginula prilikom bijega od neprijateljske vatre. U proboju je život izgubio i sam Bakotić. Antifašisti Sinja i Cetinske krajine su se na skupu prisjetili tog događaja te evocirali uspomene na

hrabri podvig svog sugrađanina Ante Bakotića.

Dvojica preživjelih logoraša **Mile Ristić** i **Čedomir Huber** u svojim opisivanjima tog događaja ističu hrabrost Bakotića koji je organizirao i predvodio logoraše što je tada bilo jedinstveno u tada još okupiranoj Europi.

Sinjski antifašisti su na skupu dogovorili kako će ove godine postaviti i otkriti spomen ploču na kući u središtu grada u kojoj je rođen Ante Bakotić 14. lipnja 1921. g. Takoder će uputiti zahtjev gradskoj upravi

da pokrene postupak za vraćanje naziva ulice koja je do 1990.-ih godina prošlog stoljeća zvala ulicom Ante Bakotića.

Poginuo je svega mjesec dana prije završetka Drugog svjetskog rata. Početkom devetdesetih godina prošlog stoljeća na sinjskom Trgu kralja Tomislava oštećena je i potom uklonjena spomen-ploča postavljena u znak sjećanja na Sinjanina Antu Bakotića koji je 1945.g. napravio jedinstveni podhvati u Europi, što je zabilježeno i u svjetskoj povjesnici.

V.A.

•Okrugli stol na temu
»Baština antifašizma«

Antifašisti nisu komunjare nego pripadnici svjetskog pokreta za mir i očuvanje ljudskih prava. Među dvjestotinjak članova naše udruge 95 postoje vjernika i isto toliko ljudi koji ne pripadaju niti jednoj stranci. Mi želimo postići dijalog sa svima, i zato je naš logo - dvije ruke koje se rukuju, pa neka to bude i naša poruka s ovog skupa, rekao je **Ivo Barić**, predsjednik rapske Udruge antifašističkih boraca i antifašista na otvorenju okruglog stola »Baština antifašizma«.

U ime organizacijskog odbora skupa **Vanja Seršić** je pozdravio brojne uvažene sudionike, goste i uzvanike među kojima zamjenicu i izaslanicu župana PGŽ-a **Nadu Turinu Đurić**, rapskog gradonačelnika Željka Barčića i predsjednika SAB-a PGŽ-a **dr. sc. Marka Pavkovića**.

Gradonačelnik Barčić je rekao kako se u današnje vrijeme, na žalost, rasprava o antifašizmu svodi na negiranje ili dokazivanje zločina u godionama nakon Drugoga svjetskog rata te je poručio kako s time treba prestati te shvatiti značaj i njegovati ideju antifašizma kao ideju koja predstavlja *Slobodu, demokraciju ljudska prava*. Nada Turina Đurić je podsjetila kako smo dio Europe koja je nastala na tekovinama antifašizma te je potrebno tako se i ponašati, odnosno reagirati i najstrože osuditi svaki govor mržnje i situacije koje su posljedica toga.

U radnom dijelu ovog znanstvenog skupa **dr. sc. Josip Deželjin** je iznio svoja promišljanja o baštinicima antifašizma i budućnosti, **akademik Petar Strčić** je govorio o antifašizmu Hrvatske u međuraču i u Drugom svjetskom ratu, dok je zanimljivo izlaganje o religiji i ideologiji iznio **dr. sc. don Ivan Grubišić**. **Ivo Barić**

Požega

Požeški antifašisti posjetili su »Kući cvijeća«, posljednje prebivališta Josipa Broza Tita vrhovnog komandanta partizanske antifašističke vojske. Tom prigodom položili su vijenac na grob i posjetili memorijalni muzej. Što god o Titu mislili uglavnom emocionalni gubitnici, on će zacijelo ostati zapisan u povijesnom sjećanju kao jedan od značajnih i uvažavanih komandanata pobjedničke svjetske antifašističke koalicije. Njegov doprinos savezničkoj

ZA DIJALOG SA SVIMA

je istaknuo značaj spomeničke baštine antifašizma, naglasivši kako intaktni spomenici vrijede puno više od svih knjiga nastalih kasnije, jer su svjedok i dokaz određenog vremena i događaja. Član rapske udruge ABA Raba **Leonardo Beg** na posebno zanimljiv način je obradio temu »Dijalog u nadi«, **mr. sc. Drago Pilsel** spomenuo je činjenice o Jasenovačkom logoru, nadbiskupu Stepinu i Katoličkoj crkvi, a zanimljiva predavanja održali su **dr. sc. Damir Grubiša**, **Zvonko Ivanković Vonta**, **dr. sc. Dušan Mlacović**, **Vanja Seršić** i književnik **Zdravko Zima**.

- Mladi ljudi su tijekom 90-ih godi-

na bitno uskraćeni za istinu o Drugom svjetskom ratu i narodnooslobodilačkoj borbi. Treba jasno reći da bez antifašizma danas ne bi bilo niti Republike Hrvatske, ali unatoč svemu i danas postoje izuzetno opasni fašistoidni elementi kojima se treba odlučno suprotstaviti - rekao je dr. sc. Deželjin.

Okrugli stol, održan u prigodi *Dana Grada Raba* i *Dana pobjede nad antifašizmom*, organizirali su Udruga antifašističkih boraca i antifašista Raba i Grad Rab, a pokrovitelj je predsjednik Republike **Stjepan Mesić**.

N.L.

Lipa

Sjećanje na stravičan zločin

•Komemorativni skup u povodu 65. godišnjice nezapamćene tragedije

Mnogobrojne delegacije iz Hrvatske, Slovenije i Italije sudjelovale su na komemorativnom skupu »Lipa pamti«, u povodu obilježavanja 65. obljetnice tragedije koja je u Drugom svjetskom ratu zadesila ovo malo selo na liburnijskom krasu. Prisjetivši se 269 poginulih Lipljana, među kojima je bilo čak 121 dijete mlađe od 15 godina, ispred spomenika u stravičnoj kući »broj 20« u kojoj je okupatorska nacistička vojska spalila gotovo cijelo stanovništvo Lipe, predstavnici delegacija položili su vijence.

- Lipa je uz češke Lidice i francuski Oradur-sur-Glane upisana kao posebno mjesto u knjizi Ujedinjenih naroda, u kojem su utkani temelji tolerantnosti i prava na drukčije mišljenje, te koje

ukazuje na absurdnost apsolutističkih političkih sistema - istaknuo je načelnik Općine Matulji **Bruno Frlan**.

Vijence su na spomenik palim Lipljanim položili i predstavnici zbratimljenog mjeseta Šajini iz Istre, delegacije Općine Barban, Savičenta, udruge Saveza boraca Postojne te Ilirske Bistriće, UABA Matulji, UABA Liburnije i Grada Opatije te predstavnici općine Fiume Veneto Pordenone iz Italije.

- Lipa danas pamti dan kada je čovjek prestao biti čovjek, te postao zvijer, dok mi pamtim ono što su Lipljani dali nama, a to je neslomljivost njihovih uvjerenja, pa čak i po cijenu vlastitih života - rekao je predsjednik UABA Matulji **Anton Macan**.

M.M.

Neupitan povijesni značaj

pobjedi u II. svjetskom ratu doista je veliki. To neće promijeniti nervozno opetovanje rogo borene onih koji su uglavnom neskloni antifašističkoj borbi i njenoj pobjedi.

Požeški antifašisti svojim su posjetom »Kući cvijeća« upravo željeli jasno odaslati takvu poruku. No, nisu to učinili sami već zajedno sa slovenskim i bosanskim antifašistima koji su s prepunim autobusima također došli s istom namjerom vođeni

poštovanjem prema Josipu Brozu.

Požežani su posjetili i Memorijalni muzej - spomenik na mjestu proboja srijemskog fronta 12. travnja 1945. godine. Ove završne operacije II. svjetskog rata utanačene su u veljači na sastanku u Beogradu između maršala Tita i visokih savezničkih komandanata - sovjetskog maršala **Tolbuhina** i engleskog maršala **Alexandera**.

B.Z.

JUBILEJ KARLOVAČKE BRIGADE

•Polaganjem vijenaca podno spomenika palim borcima i žrtvama fašističkog terora i evociranjem sjećanja na borbeni put – obilježena 65. obljetnica osnutka Karlovačke udarne brigade

Do jeseni 1943. godine Karlovački odred narastao je na četiri bataljona. To je objektivno značilo da na prostoru velikog kupskog luka (rajona međurječja Kupa-Dobra), postoje snage za formiranje partizanske brigade. To se moglo provesti odmah, ali je, zbog njemačke ofenzive tokom listopada 1943. godine odgođeno. Tom ofenzivom zahvaćeni su i Karlovački kotar i područje Žumberka zbog čega je Karlovačka brigada formirana tek 5. ožujka 1944. godine u selu Hrašće.

Komemorativni skupovi

U povodu 65. obljetnice osnutka Karlovačke brigade u Ribniku, Hrašću i Netretiću upriličeni su komemorativni skupovi, položeni vijenci podno spomenika palim borcima i žrtvama fašističkog terora te evocirana sjećanja na borbeni put te partizanske jedinice. O borbenom putu brigade govorio je Ivan Tusić iz UABA Ozalj (pročitao je pripremljeno izlaganje Nikole Pavlačića-Mike, člana Sekcije – koji je neposredno poslije komemoraciju premisnuo). Skup su pozdravili Biserka Vranić, gradonačelnica Ozlja, saborska zastupnica i članica Predsjedništva SABA RH i Mirkko Mećava, potpredsjednik SABA RH. Svečanostima su prisustvovali i Ivan Kalić, predsjednik Saveza udruga antifašističkih boraca i antifašista Karlovačke županije, Josip Boljkovac i Slavko Goldstein, članovi Savjeta antifašista Hrvatske te Petar Raić, tajnik Predsjedništva SABA RH. Također i delegacije Zvezne borcev Slovenije (iz Črnomla i Metlike), antifašističkih udruga iz Samobora, Ozlja, Duge Rese, Karlovca i Zagreba.

Sastav novoformirane Karlovačke brigade činili su borci i rukovodnici Prvog karlovačkog odreda. Od preostalih i pridošlih boraca iz Karlovačkog kotara, odmah je formiran i Drugi karlovački odred. Na dan formiranja Karlovačka brigada imala je 640 boraca (595 bilo je s teritorija Karlovačkog kotara) svrstanih u četiri bataljona, od kojih je svaki imao po dvije čete i mitraljeski vod. Brigada je imala još i četu za vezu, prateću četu, minerski vod, štapski vod, sanitetski vod i intendanturu. Za komandanta imenovan je Franjo Molek, a za komesara Petar Erdeljac. Do 1. svibnja 1944. godine, brigada je bila u sastavu 8. kordunaške divizije, a od tada do kraja rata u sastavu 34. divizije. Brigada je 26. listopada 1944.

godine dobila naziv – *udarna*. Brigada je postala glavni nosilac oružane borbe na karlovačkom teritoriju.

Borbeno je djelovala na području Karlovca, Ogulina, Vrbovskog i u Pokuplju, Turopolju, Žumberku, a povremeno i u Beloj krajini (u Sloveniji). Među značajnije borbe su početkom travnja u rajonu Hrašća, Breznika, Jugovca, Zaluće i Pravutine protiv jakih domobranskih i ustaških snaga; 14./15. svibnja zajedno s brigadom *Franjo Ogulinac Selja* kod Izimlja i Stanačake protiv

Veliki gubici

U toku svog postojanja i borbene aktivnosti brigada je imala vidnih uspjeha. Ukupno je tokom rata izbacila iz stroja 1739 neprijateljskih vojnika. Zaplijenila mnoštvo naoružanja i opreme. S obzirom na vrijeme borbenog djelovanja, brigada je pretrpjela dosta velike gubitke: 337 je poginulo i umrlo od zadobijenih rana, 422 su ranjena, 18 je umrlo od bolesti i 107 ih je ostalo, od čega su 30 zarobljena. Posebno je broj poginulih

Svečanost u Hrašću, 5. ožujka 1944. godine u povodu formiranja Karlovačke brigade

dijelova njemačkog 1. rezervnog lovačkog puka; akcija zajedno s dijelovima 2. divizantskog bataljona 4. korpusa NOV 20. kolovoza na željezničkoj pruzi Karlovac-Ozalj koja je oštećena na 40 mesta i srušeno 107 betonskih stubova električnog voda. Brigada je uspješno vodila borbe i kod Bosiljeva, Duge Rese, Generalskog Stola, Krašića, Metlike, Zdenčine, Donje Kupčine, Svete Jane, Plješivice, Hrženika, Prekrižja, Bratine, Velike...

Od rujna 1944. do siječnja 1945. godine sudjelovala je u oslobođanju Pokuplja i Turopolja i rušila željezničke pruge i putne komunikacije. Učestvovala je u zauzimanju ustaško-domobranskih uporišta u Zdenčini, Brezovici i Remetincu, Mavračićima, Peščenici, Zamršju, Domogovoču, Lazini i u više drugih mesta. Istodobno, odbijala je napade njemačkih, ustaških i domobranskih jedinica i djelovala na željezničkoj pruzi Zagreb-Karlovac, prekidajući promet. U proljeće 1945. godine vodila je borbe na području Banije i sudjelovala u završnim operacijama za oslobođenje Korduna, Pokuplja i Žumberka.

nesrazmjerno velik u poređenju s ranjenima. Za to postoji više razloga. Najprije, brigada je tako reći svakodnevno vodila vrlo teške borbe s daleko nadmoćnjim neprijateljem koji je, osim toga, raspolagao i boljom tehnikom i naoružanjem, uključujući i avijaciju. Operativno područje Karlovačke brigade, obuhvaćalo je prostor na samim vratima Zagreba, Karlovca i Siska na kome je neprijatelj često poduzimao ofenzivne poduhvate na oslobođeno područje Žumberka i Pokuplja, kao i na karlovačkom području radi odbacivanja naših snaga što dalje od komunikacija. Pretežan broj boraca i starješina brigade sačinjavali su mladi ljudi bez prethodnog vojnog obrazovanja pa je bilo i neiskustava i nesnalaženja. Borci se nisu rado ukopavali na položajima pri vođenju obrambenih djelovanja. U dosta slučajeva protunapadi nisu otpočinjali u najpovoljnijem času i često su biliinicirani više osobnom hrabrošću, nego stvarnim izgledima za uspjeh. A bilo je i subjektivnih slabosti i nebudnosti pri obavljanju staržarske i patrolne službe, što je ponekad imalo i težih posljedica.

B. M.

•Svečana komemoracija u Memorijalnom kompleksu »Batinjska bitka« u povodu Dana pobjede nad fašizmom

Na Dan pobjede nad fašizmom u Memorijalnom kompleksu »Batinjske bitke« tradicionalno je održan svečani komemorativni skup i položeni vijenci kod središnjeg spomenika u znak sjećanja na poginulih više od 1500 boraca Crvene armije i 450 boraca 51. vojvođanske divizije. Na tom mjestu, u dvadeset dana teških borbi tijekom studenog 1944. godine, uspješno je forsiran ne samo Dunav, već su savladane izuzetno snažne i dobro utvrđene snage neprijatelja i oslobođena cijela Baranja.

Sudionici komemoracije, među kojima su bili i predstavnici Rusije i drugih zemalja članica antihitlerovske koalicije, odali su počast ne samo junacima Batinske, nego i svim bitkama u II. svjetskom ratu protiv sila nacizma i fašizma.

Njihove žrtve nikada ne smijemo zaboraviti, jer se na njima temelji sloboda svih nas i zato im trebamo biti vječno zahvalni, poručili su u prigodnim riječima sudionici ovog skupa, na kojem su bili i predstavnici antifašističkih udruga, državnih i lokalnih organa vlasti i Hrvatske vojske.

A.Z.

DALI SU ŽIVOTE ZA SLOBODU

Vijence je položila i delegacija SABA RH

Govoreći u ime SABA RH, član Predsjedništva **mr. sc. Ivan Fumić** podsjetio je da u Hrvatskoj, koja je u II. svjetskom ratu bila najizrazitije podijeljena na antifašiste i snage okupatora, takva podjela i dalje traje. Proustaške snage pod svaku cijenu žele sotonizirati NOV i njenog vrhovnog komandanta Tita, pa ispada da su antifašisti započeli taj rat, a ne obrnuto.

Kako vrijeme teče mnogi su skloni

zaboravu na teške dane, upozorio je Fumić. Što je još gore, javlja se nova generacija koja o zlu prošlog vremena ništa ne zna ili je doktrinirana idejama nacizma i mržnje. Zbog toga je dužnost svih nas, bez obzira iz koje države dolazili, da stalno ukazujemo do kakvih je razmjera dovela takva politika. Nažalost, te pouke nisu bile dovoljne za narode bivše Jugoslavije, što je dovelo do međusobnog ratovanja i velikih žrtava.

Pasjak

Njegovati ideje antifašizma

•Za Dan oslobođenja Liburnije položeni vijenci na spomenik borcima iz Pasjaka, Brce i Šapjane

Svečanom komemoracijom ispred spomen-kosturnice u Pasjaku obilježen je Dan oslobođenja Općine Matulji i cijele Liburnije od okupatorskih fašističkih snaga u Drugom svjetskom ratu. Na spomenik gdje se nalaze posmrtni ostaci boraca iz sela Pasjak, Brce i Šapjane, te još 24 nepoznate žrtve koje su stradale prilikom njemačkog bombardiranja, predstavnici UABA Matulji položili su vijenac.

Danas obilježavamo ne samo događaj važan za Liburniju, već i europski Dan pobjede nad fašizmom, rekao je matuljski načelnik **Bruno Frilan**, istaknuvši kako posebna važnost ovog događaja leži u tome da se saznanja o antifašističkom pokretu prenose na mlađe generacije.

U komemoraciji su sudjelovali i predstavnici Grada Opatije, a svojih neposrednih doživljaja iz tog razdoblja prisjetio se potpredsjednik matuljskog Vijeća **Vinko Surina**.

Ovo mjesto predstavlja vrata kroz koja je izašla »klaonica« Drugog svjetskog rata, ali ujedno i vrata slobode iza kojih ostaje sjećanje koje svemu daje smisao - istaknuo je opatijski gradonačelnik **Amir Muzur**, dok je predsjednik matuljskog UABA **Anton Macan** podsjetio na važnost njegovavanja ideja antifašizma poput ljudskih prava i slobode, koje se u današnje vrijeme često uzimaju zdravo za gotovo.

V.I.

Kistanje

Počast poginulim

Članovi zadarske udruge ratnih i vojninih invalida u Kistanju su kod spomenika palim borcima NOR-a i žrtvama fašizma s područja Bukovice položili vijence i minutom šutnje odali im počast. Taj je spomenik 1995. devastiran, a prošle godine djelomično obnovljen. Zadranimi su dobrodošlicu poželjeli načelnik općine **Slobodan Rončević** i drugi mještani, uz obećanje da će na spomenik ponovno, kao što je bilo u njegovu izvornom obliku, biti uklesana imena više od dvije tisuće žrtava.

Članovi udruge su istog dana obišli i odali počast poginulim borcima NOR-a u Zrmanjskom Klancu i Popinskom Polju, gdje spomenici evociraju na 36, odnosno 26 poginulih boraca u borbi s njemačkim snagama i četnicima studenog 1943. i siječnja 1944. godine.

M. Grubiša

U POSJETI JABLNICI I DRVARU

•Članovi antifašističkih udruga iz Hrvatske na obilježavanju poznatih događaja iz NOB-e

Skupina antifašista iz Splitsko-dalmatin-ske županije sudjelovalo je u Jablanici (BiH) na svečanosti u povodu 66. godišnjice povijesne bitke za ranjenike i pobjede nad fašizmom u Drugom svjetskom ratu. Zajedno s drugovima iz drugih dijelova bivše zajedničke države podsjetili su se na slavne i nezaboravne segmente teških borbi u četvrtoj neprijateljskoj ofenzivi, a posebno

spašavanja ranjenika i uništenja četničkih formacija. U ime SABA RH i grada Splita jubilarnu godišnjicu čestito je Bože Kovač, član predsjedništva splitske udruge, osudivši aktualne pokušaje diskreditiranja Tita i NOB-e. (slika lijevo)

Na poziv organizacionog odbora iz Drvara (BiH) skupina članova zagrebačkih antifašističkih udruga posjetila je i sudjelo-

vala u proslavi 65. godišnjice sloma desanta na Drvar. Sudjelovali su u programu koji je sadržavao polaganje vijenaca na spomenik žrtvama fašizma, podsjećanje na nezaboravne dane iz svibnja 1944. godine, svečanom otvaranjem memorijalnog muzeja »25. maj 1944.«, izložbi »65 godina desanta na Drvar« i prigodnom programu kulturno-umjetničkih društava. (slika desno)

Poznanovac

UKrapinsko-zagorskoj županiji obilježena je 65. obljetnica osnutka Zagorske udarne brigade, Zagorskog partizanskog odreda i oslobođenje Hrvatsko Zagorja. Svečanost obilježavanja ovih značajnih povijesnih događaja održana je u Poznanovcu, općina Bedekovčina. Veliki Vatrogasnji dom je bio premašen da primi brojne delegacije iz općina i gradova Hrvatskog Zagorja te goste iz grada Petrinje, Križevačko-koprivničke županije i predstavnike SABA Republike Hrvatske.

Na svečanosti je prisustvovalo oko 200 sudionika, boraca NOR-a te predstavnici organa vlasti i političkih stranaka. Prije

Obljetnice zagorskih jedinica

početka svečanosti u Poznanovcu delegacije su položile cvijeće na spomen-obilježja gdje su osnovane najveće zagorske partizanske jedinice - Partizanskog odreda na Špirančevom brdu i Partizanske brigade u Sjeničaku.

Sudionicima se pozdravnim riječima obratio načelnik općine Bedekovčina Rajko Vidiček, a riječ je uzeo i predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista mjesta Poznanovca Franjo Habulin, koji je govorio o ulozi Prve partizanske zagorske brigade. Zatim su se sudionicima obratili zamjenik županice Krapinsko-zagorske županije Zorko Vidiček, koji je borcima poželio da i dalje njeguju tradicije NOB-e i antifašizma.

Prisutnima se obratio i predsjednik UABA Petrinja Marko Rajković, a na kraju se skupu u ime SABA RH i prisutnih gostiju iz Zagreba obratio potpredsjednik Josip Skupnjak, koji je govorio o aktualnoj situaciji u kojoj se našla naša Republika, te o napadima ekstremista na tekovine borbe naših naroda i boraca NOB-e.

Izveden je bogat kulturno-umjetnički program, u kojem je sudjelovalo KUD »Magdalenić« iz Bedekovčine. Izveli su narodne pjesme i nekoliko recitacija. U programu je sudjelovala i Zdenka Brčić pripadnica 10. korpusa zagrebačkog.

J. Skupnjak

Borovo

UBorovu je 13. travnja obilježen Dan oslobođenja od fašističkog terora, u organizaciji lokalne Udruge antifašističkih boraca i antifašista na čelu s predsjednikom Slobodanom Landrupom Općine i podružnice umirovljeničke udruge iz Vukovara. Na proslavu su domaćini pozvali i predstavnike antifašističkih udruga iz

Zajednički proslavili dan oslobođenja

Subotice, Sombora, Apatina, Vukovara i Trpinje.

Borovčani i njihovi gosti formirali su svečanu kolonu koja se, prolazeći ulicama, uputila do spomen-obilježja u središtu mjesta, gdje je priređen prigodni program, u kojem su sudjelovali učenici osnovne škole, a predsjednik Općinskog vijeća Bo-

rova Siniša Rakuzović podsjetio na ratne dane, borbu s nadmoćnjim neprijateljem i pale nevine žrtve.

Prisutne delegacije položile su vijence ispred općinske zgrade, poručivši mladim generacijama da je fašizam najveće zlo čovječanstva koje se više nikad ne smije ponoviti.

S. Landrup

IZOSTALA POLITIČKA VOLJA

♦Vladajućima ne odgovara nikakva rasprava o vojnim umirovljenicima bivše države, jer se radi o ispravljanju grešaka učinjenih političkim odlukama iz prvih dana nezavisnosti Hrvatske

Na dan 31. prosinca 2008. godine bila su još živa 11.854 korisnika vojnih mirovina, a do tada je umrlo 6.254. Bili su vojni kadar iz Hrvatske u zajedničkoj JNA. Danas smo uvrijedeni, poniženi, osiromašeni i drugorazredni građani Republike Hrvatske. Kolektivno smo kažnjeni bez suda i nedokazane krivnje, pa stoga smatramo, da se prema nama već punih 18 godina sustavno provodi diskriminacija. U više dopisa kojima smo tražili razgovor (Podružnica kluba vojnih umirovljenika Zagreb) s predsjednikom Vlade u vezi rješavanja naših statusnih pitanja, dosada nismo uspjeli ništa postići jer premijer nije prihvaćao razgovor, a često nismo dobili ni odgovor iz Banskih dvora.

Vojne mirovine nisu jedina diskriminacija. Pri određivanju visine mirovine nije se radilo o nikakvoj socijalnoj politici i ekonomskim uvjetima, već o čisto političkim odlukama, uperenim samo na

vojne umirovljenike bivše države. Prosječna mirovina u 2009. godini iznosi 66,65%, a prosječna mirovina za proteklih 18 godina 64,52%, a ne 73% kako to tvrdi Vlada Republike Hrvatske.

Vojne stanove otkupljivali smo skuplje u odnosu kako su se prodavali društveni stanovi, jer se otezalo sve dok nisu stanovi poskupljeli. Borci NOR-a oštećeni su još jer im nije priznat borački staž, a ratnim vojnim invalidima nije priznat stupanj invalidnosti za otkup vojnog stana. Pilotima, podmorničarima i drugima nisu priznati privilegirani staž iako su uplaćivali u fond za stambenu izgradnju i mirovinski fond. Vojnim umirovljenicima su zamijenjeni svi dokumenti bivše države, kao i ostalim građanima, novim hrvatskim dokumentima. Najvažniji dokument umirovljenika je rješenje o mirovini, to rješenje bivše države zamijenjeno je jednim papirom u kome nema upisanog ni čina ni radnog

staža, a iz RF MIO RH odgovoreno je da to nije predviđeno Zakonom. Mi tražimo samo ono što nam je nepravedno oduzeto, a to je razlika mirovine od prosinca 1991. godine i sadašnje mirovine, kako je to predloženo u prijedlogu zakona o usklađivanju vojnih mirovina.

Izbjegavanje razgovora s nama bila je karakteristika bivšeg predsjednika Hrvatske Franje Tuđmana i nekih drugih visokih dužnosnika te aktualnog premijera Ive Sanadera. Vladajućima ne odgovara nikakva rasprava o vojnim umirovljenicima bivše države, jer se radi o ispravljanju grešaka učinjenih političkim odlukama iz prvih dana nezavisnosti Hrvatske. Rješenje pravednog statusa vojnih umirovljenika zavisi isključivo od političke volje aktualnog premijera.

Zašto te političke volje nema?

Milivoj Boroša, predsjednik Podružnice kluba vojnih umirovljenika Zagreb

Lepoglava

SJEĆANJE NA NEVINE ŽRTVE

♦Na Spomen-groblju vijence položile delegacije logoraša i članovi obitelji stradalih, predstavnici vlasti i političkih stranaka

Neposredno prije konačnog oslobođenja zemlje, veljače, ožujka i travnja 1945. godine, ustaše su nad logorašima i antifašistima u Lepoglavi izvršili masovni pokolj. Tim su povodom za stradale nevine žrtve održani komemorativni skupovi na Spomen-groblju Lepoglava, kod spomen obilježjaiza Pavlinskog zida, Spomen bunara i spomen obilježja poginulim borcima 12. slavonske divizije i Kalničkog partizanskog odreda, te u Parku žrtava fašizma.

Vijence i cvijeće položile su delegacije logoraša i članova obitelji stradalih, predstavnici vlasti i političkih stranaka te antifašistički borci. Uzvanike iz Zagreba, Zagrebačke i Varaždinske županije pozdravio je **Gojko Matić**, predsjednik podružnice UABA Lepoglava. Sudionicima skupa govorio je **Juraj Hrženjak**, član Savjeta antifašista Republike Hrvatske, koji je, među ostalim, istaknuo kako svake godine u ovo vrijeme antifašistički borci i antifašisti dolaze u ovaj grad i na ovo mjesto da se poklone sjenama i odaju počast nevinim žrtvama ustaškog terora.

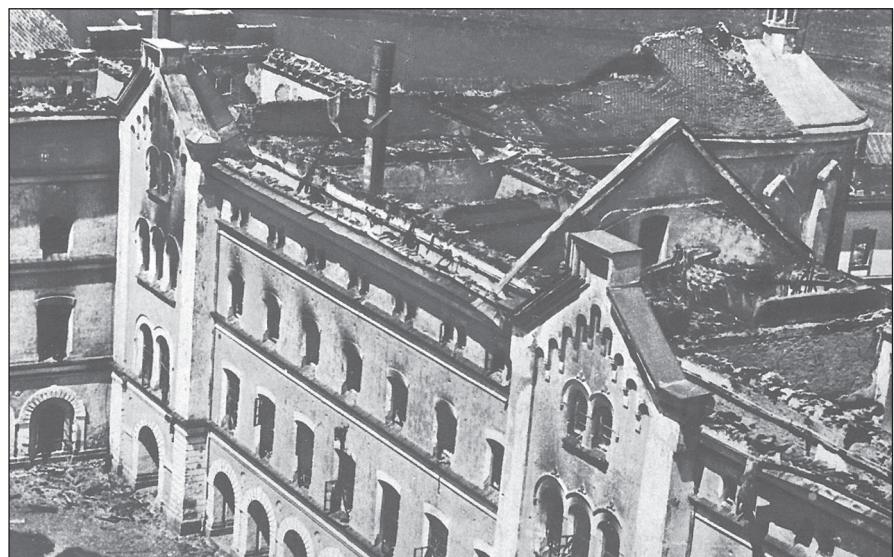
Hrženjak je upozorio da u Hrvatskoj pod krinkom antikomunizma dižu glavu neonacisti vrijedajući antifašizam i Narodnooslobodilačku borbu. Oni žele

revidirati povijesnu istinu – falsificirajući istinsku borbu naših naroda, NOB i ulogu Tita u toj borbi i poslijeratnoj izgradnji. Mi borci i antifašisti poručujemo da nitko nema pravo da obezvrijedi tekovine NOB-a, a pogotovo ne Tita, jednog od najvećih antifašističkih boraca i vojskovođe

II. svjetskog rata i međunarodno priznate ličnosti koja je obilježila XX. stoljeće, kazao je **Juraj Hrženjak**.

Uzvanici i domaćini obišli su čelije u Kaznionici Lepoglave u kojim su robijali Josip Broz i Moša Pijade.

Dragutin Kozjak

Porušena kaznionica u Lepoglavi

Piše: Toma Šević

Doktorski kandidati i pacijenti

Lokalni izbori su konačno završili, a pojedinci već ozbiljno počinju novu kampanju, i to za predsjedničku fotelju na Pantovčaku. Kako se saznaje iz nekih krugova oko trgova i sličnih javnih derneka, kandidaturu za tu funkciju najavili su čak i dr. Ivo Banac i dr. Josip Jurčević, povjesničari »skloni« antifašizmu i Josipu Brozu Titu. Skloni, velim, jer bi ih oni odmah sklonili iz povijesti, a sebe postavili na pijedestal.

Obojica su doktori. Stoga će vjerojatno u kampanji trebati pripremiti pacijente da za njih glasuju. Jaku podršku Banac ima u trenutačnom Čičku koji mu pomaže rasturiti HA HA O. U tome su već postigli nadnaravne rezultate, jer je u rekordnom roku iz Odbora izašlo 16 članova, a ostalo ih je još samo 16. Taman polovica. Tako se HA HA O izgleda već ozbiljno podijelio na prvi dio HA HA i drugi dio O s tendencijom da ostane samo O (nula). Osim ako se ne kreće na popunjavanje, iako to ne mora značiti da će se uključivati samo popovi.

Inače me lingvistika sve više zanima. Pa sam se pitao otkud korijen riječi banac. Pomiclio sam da je to možda od - bančiti. Stoga sam potražio u Aničevom Rječniku hrvatskog jezika i našao da bančiti znači »provoditi vrijeme u raspojasanom društvu, u pijančenju«. Ne znam u kakvom se društvu tko kreće. Banac se, koliko je znano, u pretvorenom HA HA OU druži najčešće s Čičkom i njemu sličnima. No, nikako ne mora značiti da je to potvrda definicije iz rječnika koji je općenit.

A možda se može tumačiti i da banac potječe od riječi ban. Opće u istom rječniku nalazimo definiciju da je ban »prvi dostojanstvenik u vlasti s nekim vladarskim punomoćima«. Možda zvuči logično, jer Banac ima životnu želju postati predsjednik države. Pa bi možda funkciju predsjednika pretvorio i sebe preimenovao u bana.

I dobili bi Bana(na)c državu. S tim što bi i Čičak mogao računati, uz bana Banca, neku ulogu u banskim dvorima. Recimo, ulogu neke dvorske funkcije, da banu ne bude dosadno. Vjerojatno bi onda žestoko krenuli u

preimenovanje ulica i trgova. Tko zna, možda bi baš prvo napravili »kazališnu predstavu« s promjenom imena prvog trga na kojem se već godinama okomljuju, pa bi krug nastavili tako da, na primjer, Zvonimirova ulica postane ulica Ivana Zvonimira Čička, a Trg bana Jalačića u Trg bana Banca. Cijelo vrijeme neki bi mogli pjevati »Ustani Banac, Hrvatska te zove, zove...«. A i koncert Thomspona bi bio možda primjereni na Trgu Banca, nego na Jelačić placu.

No, da bi se došlo do predsjedničke fotelje potrebna je ipak i jaka logistika, naročito medijska. Možda će tu pomoći činjenica da je i dr. Zdravko Tomac postao, vjerovali ili ne, novinar. On na Z1-televiziji ima svoj talk show pa bi mogao ugostiti doktorske pretendente za Pantovčak. Tomac bi možda puno pripomogao, jer zna iz vlastitog iskustva kako se gubi na predsjedničkim izborima. A upravo će to biti najpotrebnije u pripremi za Banca i Jurčevića. Da ne bi doživjeli šok kao Tomac pa da se počnu preobraćati i objavljuvati knjige o sebi protiv sebe.

No, neće Tomcu biti lako na Z1 TV. Ima on tamo vrlo jaku i dosta konkurenciju, glede novinarskog mu posla. Jer, na istoj toj televiziji postoje ugledniji i iskusniji novinari od Tomca. Čuveni Jajan, Laki, Braco Rom i drugi genijalci iz Malnarove Noćne more. Naime, teško će se gledateljima biti odlučiti koja je prava noćna mora, ona Malnarova ili Tomčeva emisija. A tu je opće u konkurenciji i Tihomir Dujmović i njegove Opasne sveze. Njemu su baš najčešći gosti bili Tomac i Jurčević. Upravo tada su to i bile opasne sveze, barem u odnosu na povijesne istine.

A da je Jurčević važna persona pokazalo se i na komemoraciji na Bleiburgu kada ga je u propovijedi citirao mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić. A zašto je bilo prigodno citirati Jurčevića baš na komemoraciji »Ukrašenoj« ustaškofašističkim povijesnim simbolima to vjerojatno samo biskup zna. A mi se ne bi šteli mešati vu to.

U samom središtu manifestacije vjorila se ogromna crna ustaška za-

stava koju čak ni Hrvatska dalekovidnica, koliko god se trudila, ipak nije u dvosatnom izravnom prijenosu mogla prikriti. Na tom ustaškom derneku, kako ga ja nazvao i predsjednik Stjepan Mesić, opće se u ime Hrvatskog sabora govorilo na način kao da nikada nije usvojena Deklaracija o antifašizmu i kao da u Ustavu Republike Hrvatske ne piše ono što piše. Teško je po tome zaključiti što je stav Sabora. Ono što je govorio predsjednik Sabora Luka Bebić u Topuskom ili ovo što je govorio njegov izaslanik Hebrang na Bleiburgu? Ili je i jedno i drugo. Ali, je su li nam onda stavovi pukli k'o šavovi.

Izvještaji u medijima kažu da je roba s ustaškom ikonografijom na Bleiburgu prodavana na nekoliko standova, kao da je riječ o perecima. Primjerice kapa s znakom »U« prodavala se po 15 eura, majice s natpisima »Crna legija« ili NDH po 10, a na prodaji su bili i ustaški bedževi, zastave i ostala ikonografija. Tako list »24 sata« izvještava: »Većina posjetitelja je u Bleiburgu nosila ustaška obilježja«.

Dakle, crnilo je bilo prevladavajuća boja. Uostalom, nisu samo majice, kape i zastave bile crne, nego je u tom tonu bila cijela komemoracija.

Inače, u nekim su se krugovima jako zabrinuli što u Hrvatskoj uopće postoji demokracija pa su predložili da bi je trebalo, kako i priliči njihovom shvaćanjima, ukinuti. Zato je, kako prenose mediji, »ustaški ekstremist« Mladen Schwartz pozvao »bivšeg pomoćnika ministra obrane Ljubu Česića Rojsa da s vojskom provede državni udar« jer je »dosta demokracije i tog cirkusa od izbora«. Dogodilo se to pred kućom partizanskog zapovjednika Stjepana Hršaka gdje je bio prosvjedni dernek s dvadesetak »udarnika«.

I tamo se umjesto upotrebe uma izgleda počelo pandžama kopati po povijesti. Tako Glas Istre prenosi da se i predsjednik zagrebačke HIVIDR-e Ivan Pandža, uz Schwartza, proslavio originalnom izjavom. Vjerovali ili ne, rekao je da je »AVNOJ preteča Al Kaide«. Kad toliko brka pojmove i povijesne činjenice, možda Pandža misli da je AVNOJ održan u pakanskom Pandžabu.

Nove knjige

Vladimir Miloš Hreljin u NOB-i

Knjiga **Vladimira Miloša Hreljin u Narodnooslobodilačkoj borbi 1941.-1945. – sjećanja**, u izdanju **Adamić d.o.o.** Rijeka, po riječima urednika **Iva Kovačića** nije običan memoarski rad iako se najvećim dijelom temelji na vlastitom sjećanju autora i na kazivanju više od 90 sudionika NOP-a. Mogli bismo stoga reći da smo dobili jedno nekonvencionalno djelo, koje predstavlja uspjelu kombinaciju memoaristike i historiografije. No, sve što je napisano čini autentični dio novije povijesti Hreljina i njegovih žitelja, koje se prvi puta predstavlja u integralnom obliku. Sve izneseno u knjizi dovoljno je da se zaključi koliki je

bio udio Hreljina i Hreljana u oružanoj antifašističkoj borbi od 1941. do 1945. godine i kolike su žrtve podnijete već u samom početku rata pa sve do oslobođenja. Ni žrtve ni sve teškoće nisu pokolebale Hreljane niti su mogle slomiti njihov slobodarski i antifašistički duh koji je godinama zračio iz ovog malog primorskog mjesta u kome su KPH i NOP za cijelo vrijeme NOB-a imali jedno od važnih uporišta. To nije bilo slučajno već rezultat dugogodišnjeg djelovanja progresivnih snaga radnika i omladine u međuratnom razdoblju. U tome su svoj veliki doprinos dali **Josip Broz** kada je tijekom 1925. godine radio u Kraljevici, dolazio u Hreljin i pomagao u organiziranju naprednih radnika te poznati hreljinski revolucionar i nekadašnji član CK KPJ **Božo Vidas-Vuk**, kojeg je ubila zagrebačka policija 1931. godine.

Hreljin i Hreljani skupo su platili slobodu za koju je živote položilo šezdeset boraca u jedinicama Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske. Mjesto je imalo dvadeset žrtava fašističkog terora i dvadeset i sedam žrtava rata. Prema nepotpunim evidencijama, u redovima NOVH i pozadinskim ratnim strukturama djelovalo je 325 mještana Hreljina, a uhapšeno je, saslušavano te suđeno u fašističkim zatvorima i koncentracionim logorima više od 200 Hreljana. Neprocjenjiva uloga i udio Hreljina i Hreljana u razvoju NOP-a i oružane oslobodilačke borbe, koju je vodila organizacija od svega sedamnaest članova KPH-a, dolazi do punog ozračaja ubrzo po uspostavi talijanskog okupacijskog režima i osnutka partizanskog odreda »**Božo Vidas-Vuk**« 12. kolovoza 1941. godine na anektiranom području pripojenom fašističkoj Kraljevini Italiji.

Treba naglasiti da je autor učinio velike napore u prikupljanju povijesnog gradiva s nakanom da čitateljima, a posebice mlađoj generaciji, podastre što cijelovitiju sliku oružane borbe na ovom području.

B. M.

Slavko Malnar Čabarske žrtve fašizma

S predstavljanja knjige u Tršću

Uz prisustvo članova skupštine Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Čabra na čelu s predsjednikom **Miroslavom Turkom**, održana je promocija nove knjige **Slavka Malnara** »Čabarske žrtve fašizma«.

O knjizi i njezinom sadržaju te značenju za ovaj kraj govorili su **Miroslav Turk**, predsjednik UAB-a, **Kristijan Rajšel**, predsjednik SDP Čabar, **Dragutin Vrus**, urednik izdanja te **prof. Ivan Janeš** u ime Matice hrvatske, dok je sam autor **Slavko Malnar** naveo razloge koji su ga naveli da napiše ovu knjigu. Na prvom je mjestu spomenuo brojne povijesne zablude i navođenje krivog broja žrtava, i potrebu da se navedena problematika kvalitetnije istraži i konačno kaže istina o stradanjima naroda ovog kraja.

Kako su rekli govornici, knjiga predstavlja dosad sveobuhvatni prikaz čabarskih žrtava rata, kojih nije bilo malo. Od fašističkog terora stradale su 223 osobe, njih 1003 umrlo je u logorima smrti, a 314 stanovnika dalo je svoje živote za slobodnu Hrvatsku.

»Ovu knjigu trebali bi pročitati svi oni koji danas javno kliču pozdrav "Za dom spremni", kako bi se upoznali s djelovanjem njihovih prethodnika«, poruka je predstavljača knjige.

Z.M.

100 TI JE GODINA TEK

Subota, 21. ožujka, prvi dan proljeća. Dan narcisa. Prohладan, ali sunčan. Na Jarunu svečano(st) u poznatom lokalu. Rođendanska proslava. Ništa neobično, rekli bismo. Ni prva, ni zadnja. Ipak, vrlo osobita. Proslavlja se 100. rođendan **Tome Mikulića Gajdaša**. Na okupu je cijela obitelj - kćerke, zetovi, unuci, prauunci. I rođaci. I prijatelji iz SABA- dr. **Vesna Čulinović Konstantinović**, **Katica Sedmak** i **Krešimir Piškulić**. Tu je, naravno i gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić**. Slavljenik, živahan i dobro raspoložen. Unuci pripremili kratak program. A nakon evociranja uspomena i prisjećanja na neke zanimljive događaja iz prošlosti, Tomo započinje pjesmu. Otpjevamo nekoliko zajedno, a neke smo samo odslušali- nitko od nas mlađih nije znao riječi.

Katica Sedmak

E, pa druže Tomo, sretan ti 100. rođendan! Proslavit ćemo mi s tobom i 101.

CRIKVENICA

Zajednička delegacija UABA i Grada Crikvenice položila je na spomen obilježja iz NOR-a cvijeće i zapalila svijeće te je minutom šutnje odana počast svim poginulim i umrlim borcima antifašističke borbe. I u Novom Vinodolskom delegacija Novog položila je cvijeće ispred spomen ploča iz NOR-a i Domovinskog rata u frankopanskom kaštelu, ispred spomenika u središtu Novog te na ostalim spomen obilježjima na području Grada, odajući minutom šutnje počast svim poginulim i umrlim borcima.

V.I.

LABIN

Istinu o križnom putu, fojbama, najnovijem otkriću u slovenskoj Hudoj jami i svim ostalim poslijeratnim zločinima trebaju izreći povjesničari nakon nepristrane znanstvene analize, zaključak je rasprave koja se vodila na skupštini Udruge antifašističkih boraca.

Severino Franković istaknuo je da se udruga uspješno nosila s pojavama povijesnog revanšizma, ali nije uspjela privući mlade naraštaje, za što je, osim opće nezainteresiranosti, kriva i neaktivnost članstva. Glavni ciljevi su pokretanje inicijative za proglašenje Barbića spomen-područjem i suradnja s Općinom Kršan u prikupljanju dokumentacije za podizanje spomen-obilježja u Kožljaku.

Skupštini su prisustvovali gradačelnik **Tulio Demetlika**, predsjednica podružnice IDS-a **Dolores Sorić**, tajnik Gradske organizacije SDP-a **Danihel Mohorović** i predsjednik Društva »Josip Broz Tito« **Lučano Martinčić**.

I.G.

BRUTIJA

Kod spomen-obilježja, na mjestu gdje su prije 65 godina nakon mučenja pogubljene dvije mlade partizanke, Hrvatica **Marija Medica** i Talijanka **Lina Zakinja**,

održan je komemorativni skup kojim je osvježeno sjećanje na dvije djevojke čija je hrabrost postala primjer drugima, a njihova mladost i prijateljstvo simbol suživota i tolerancije na području Bujštine i Istre. Nakon što je zbor učenika umaške osnovne škole, koja nosi njihova imena, otpjevao državnu himnu i »Krasnu zemlju«, delegacije škole, Grada Umaga, Udruge antifašističkih boraca i političkih stranaka položile su vijence na spomen-obilježje.

Sudionicima skupa obratio se predsjednik Udruge antifašističkih boraca Bujštine **Josip Žmak** podsjetivši na stradanje djevojaka koje su imale samo dva deset i 22 godine.

U povodu godišnjice raspisan je literarni natječaj Udruge antifašističkih boraca na temu »Zašto moja škola nosi ime Marije i Line«, a od pristiglih stotinjak radova komisija je nagradila one najbolje na oba jezika. Prve nagrade doobile su učenice **Marina Krsnik** iz OŠ *Marije i Line* te **Catarina Vižintin** iz TOŠ »Galileo Galilei«.

J.L.

Nagrade za literarne radove učenicima je uručio Josip Žmak

BERAM

Osamdesetu obljetnicu prve oružane akcije gortanovaca, skupine antifašista pod vodstvom Vladimira Gortana, na njegovu su grobu u Bermu obilježili predstavnici udruge antifašističkih boraca Pazinštine i Istre.

Vladimir Gortan, Viktor Baćac, Živko Gortan, Dušan Ladavac i Vjekoslav Ladavac blokirali su 24. ožujka 1929. ceste prema Pazinu da bi sprječili organizirani odlazak glasača na izbore kojima su fašisti htjeli legalizirati pobjedu fašizma u Istri. Nažalost, nesretnim je slučajem poginuo jedan seljak iz Trviža. Uslijedila je odmazda i suđenje pred specijalnim sudom, koji je Vladimira Gortana osudio na smrt, a ostale na dugogodišnje robije. O ovom je događaju, jednoj od prvih oružanih akcija protiv fašizma, govorio **Ivan Gržetić**, član predsjedništva pazinskog UABA.

- I danas neki na Istru gledaju kao na plijen, rekao je pazinski gradonačelnik **Neven Rimanić** na ovom skupu, kojem

su prisustvovali i predstavnici Grada te Mjesnog odbora Beram.

-Ovakva su mjesta simboli opstojnosti našeg naroda, koji je, unatoč tuđinskim vlastima, kroz 13 stoljeća uspio sačuvati svoj nacionalni identitet, kulturu i dobrostanstvo, istakao je **Tomislav Ravnić**, predsjednik SABA Istarske županije.

R.M.

Polaganje cvijeća na grob Vladimira Gortana

IVANEC

Kći narodnoga heroja Josipa Kraša, 83-godišnja **Eleonora**, prvi put je bila, s članovima svoje obitelji, na svečanosti kod rodne Kraševe kuće u Vuglovcu. Svečanost je organizirana u povodu 109. obljetnice rođenja Josipa Kraša. Organizirala ju je Udruga antifašističkih boraca Ivanca, koji, inače, nisu znali da je Kraš imao djece. Budući da je Eleonora Galinović došla na komemoraciju, u Ivancu su stigli i brojni uglednici, među njima i potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Josip Skupnjak**. Za dobrodošlicu predsjednik Gradskoga vijeća **Čedomir Brački** Eleonoru je predao set ivanečkih suvenira.

V.V.

Komemoracijski skup u Vuglovcu uz 109. obljetnicu rođenja Josipa Kraša

ČABAR

U Tršću je održana redovna godišnja skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Čabre. Predsjednik **Miroslav Turk** podnio je godišnji izvještaj o radu i financijskom poslovanju te program rada za tekuću godinu, dodavši da su se prije same sjednice svi članovi skupštine okupili kod spomenika u Tatinskoj dragi

i prisjetili se prvog organiziranog napada na neprijatelja.

Tijekom rasprave **Dragutin Vrus** ukazao je na potrebu da se pojačaju aktivnosti na uređenju Doma kulture u Čabru, posebice u svjetlu ovogodišnjeg obilježavanja 65 godina osnivanja 43. istarske divizije, čije ime nosi dom.

Dom kulture je jedini objekt na području županije koji nosi naziv neke jedinice iz NOBa.

Bogdan Turk osvrnuo se na sve češće napise u tisku vezano uz ubijanje zarobljenika tijekom II. svjetskog rata te je rekao da je kao aktivni sudionik brojnih zarobljavanja talijanskih i njemačkih vojnika bio svjedok njihova razoružanja i puštanja na slobodu, a ne njihova ubijanja.

M.Ž.

Članovi skupštine Udruge antifašističkih boraca grada Čabra

SISAK

Udruga antifašista Siska i Sisačko-moslavačke županije provodi više programa kojima promovira antifašističke ideje i doprinos Siska i županije borbi protiv fašizma. Osim toga, bavi se i drugim humanitarnim i socijalnim aktivnostima. Njihovom sastanku bio je nazočan i sisački gradonačelnik **Dinko Pintarić**.

Okupljamo i mlade ljude, pa smo osnovali i Forum mladih antifašista - rekao je predsjednik udruge **Hašim Hasanagić**.

Gradonačelnik je predsjednici Foruma mladih antifašista **Ani Malivuk** predao računalo za potrebe udruge.

Upoznat je i s namjerom da se tiska drugo izdanje knjige o Prvom partizanskem odredu, te uredi spomenik antifašistima u Žabnu.

Ž.S.

PAZIN

Predstavnici Udruge antifašističkih boraca su polaganjem vijenca na spomenik žrtvama fašizma u Parku narodnog ustanka i minutom šutnje za sve žrtve Narodnooslobodilačkog i Domovinskog rata obilježili 65. obljetnicu vješanja pažinskih partizana i građana.

U proljeće 1944. godine u Pazinu su u sedam navrata fašisti vješali nedužne

ljude, ponajviše na stabla u ovome parku, kazao je **Josip Sloković** iz pazinskega UABA. Samo u tom razdoblju obješene su 22 nedužne osobe.

Predsjednik županijskog Saveza antifašističkih boraca i antifašista **Tomislav Ravníć** osvrnuo se na pokušaje »neoustaške strukture« koja stalno traži način da demonizira Narodnooslobodilačku borbu, a uljepša vlastitu prošlost, poručivši da u tome neće uspjeti. Ravníć se obratio na državnu televiziju za koju smatra da uzaštopnim orvelovskim ponavljanjem ideje o partizanskim zločinima inficira javno mnenje i prekraja povjesnu istinu.

G.I.

Komemoracija za žrtve fašizma

GLOBOČEC

Na meti vandala našao se spomenik narodnom heroju iz Drugog svjetskog rata **Antunu Blažiću Šimunu**. Netko je otkinuo glavu spomeniku.

-Taj je dio naše prošlosti i svi se moramo zabrinuti zbog ovoga postupka.

Gradska uprava Ludbrega pronaći će način da se spomenik Antunu Blažiću Šimunu obnovi - rekao je ludbreški gradonačelnik **Ivan Lončarić**.

BUZET

Oslobodenje Buzeta i čitave Bužeštine pružilo je novu priliku za napredak. Smisleno i racionalno ulaganje u razvoj grada, na temeljima tolerancije i antifašizma, dužnost je i obveza svake gradske uprave od tih prijelomnih vremena, po mjeri Bužećana, istaknuo je gradonačelnik **Valter Flego** na svečanosti u Spomen-parku kojom je obilježena 64. obljetnica oslobođenja.

-Bužeština je tijekom NOB-a dala 2.800 boraca, od kojih je 620 svoje mlade živote položilo na oltar domovine za slobodu. Ovakav pobjedonski pohod ratno-operativnih jedinica Titove vojske mogao se ostvariti samo uz sveopću podršku naroda. Istaknuo je predsjednik Udruge antifašista **Edo Jerman**.

U Spomen-parku odana je stoga posebna počast sedmorici velikana stradalih tijekom NOB-a: **Milanu Sirotiću**, **Edi Ne-**

marniku, **Josipu Ivančiću**, **Augustinu Vi-vodi Arsenu**, **Josipu Fabijančiću**, **Zorici Stipančići** i **Vatroslavu Gržalji**. Životopise buzetskih velikana pročitali su učenici Osnovne škole Vazmoslava Gržalje

Delegacije Grada Buzeta, Udruge antifašista, Gradskog odbora Hrvatskog časničkog zbora i buzetskog ogranka Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata položile su cvijeće i zapalile svijeće kod središnjeg spomenika. U prigodnom programu nastupio je mješoviti pjevački zbor GD-a »Sokol« te pjesnici **Marija Ribarić** i **Ivan Drašić Foja**.

G.Č.

Nastup zbora »Sokol« na komemoraciji u Buzetu

BLATO

U povodu obilježavanja 65. godišnjice oslobođenja Blata od fašizma na mjesnom groblju Svetog križa održana je komemoracija i položeni vijenci na veliki spomen-križ i spomen-obilježje poginulim i palim Blaćanima u antifašističkoj borbi i Domovinskom ratu. Upriličen je i susret općinskih čelnika s predstavnicima Udruga antifašističkih boraca Blata.

Od 1941. do 1945. godine u NOB-u je sodjelovalo 1700 aktivnih boraca iz Blata, a na bojištima ih je 353 položilo svoje živote.

D.O.

RIJEKA

Pod pokroviteljstvom Grada Rijeke, Klub gimnazijalaca Ivan Merz Prve sušačke hrvatske gimnazije posjetio je Jasenovac i Staru Gradišku. Gimnazijalci su imali prilike čuti svjedočanstva preživjelih logoraša i razgledati postavu muzeja te uz stručno vodstvo kustosice saznati sve o zločinima ustaškog režima koji je u logoru Jasenovac prouzročio ubojstva preko 75 tisuća imenom i prezimenom zabilježenih žrtava zloglasnog logora. Sušački gimnazijalci su ostali zgraniuti hladnoćom kojom

je ustaški režim obavljao javna smaknuća, proglaše o nižoj vrijednosti Židova, Srba i Roma, otvaranje geta što jasno sugerira koliko je ustaški režim bio ispunjen nacizmom i fašizmom, tim užasnim ideologijama mržnje prošlog stoljeća.

N.L.

Sušački gimnazijalci za boravku u Jasenovcu

XXX

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Rijeke - podružnica Kantrida položila je cvijeće i vijence na spomen-ploču »Sedam strijeljanih partizanika« na Ljubljanskoj cesti. Svečana komemoracija održana je u znak sjećanja na sedam mlađih skojevki, koje su nekoliko dana prije oslobođenja Rijeke, u travnju 1945., na tom mjestu strijeljali fašisti.

Predsjednik UABA Kantrida **Živko Pejović** istaknuo je da bez borbe antifašista danas ne bi bilo ni Hrvatske, posebno u svijetu rujanskih odluka ZANOH-a o prijenosu Istra i Rijeke matici zemlji. Predsjednik UABA Grada Rijeke **Dinko Tamarut** naglasio je kako je sedam djevojaka u cvijetu mladosti dalo svoj život za našu slobodu.

P.A.

MOŠĆENIČKA DRAGA

Povorkom kroz centar Mošćeničke Drage do spomenika poginulim borcima i svečanom priredbom prigodno je obilježena 64. godišnjica povijesnog iskrcavanja 4. armije Narodnooslobodilačke vojske. Delegacija antifašista Mošćeničke Drage položila je vijenac na spomenik, a **Vlado Konestabo** prisjetio se kako je bilo prije 64 godine i živopisnim opisima dočarao prisutnima antifašistima dašak prošlog vremena.

Kratkom prisjećanju na prošla vremena i odavanju počasti borcima, gdje je glavnu riječ imao predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Matulji **Antun Macan**, nazočile su delegacija antifašista Lovrana, PGŽ, Grada Rijeke, Buzeta, Opatije i Matulja, a događaju je prisustvovao i načelnik **Antun Rudan**.

M.Z

LOVRAN

U povodu 64. obljetnice oslobođenja Lovrana, lovranski SAB i UHDDR položili su vijence na četiri spomenika palim borcima NOB-a te bacili jedan vijenac u more, tradicionalno obilježivši ovaj povijesni dan svoga mjesta.

Prema povijesnim svjedočanstvima, Druga dalmatinska proleterska udarna brigada po iskrcavanju u rajonu Brseča nastavila se kretati u pravcu Lovrana i Opatije, a 26. travnja 1945. godine u Medveji četa automatičara sukobila se s manjim dijelom neprijateljskih snaga. U popodnevnim satima nakon dvosatne borbe oslobođen je Lovran, nakon čega su neprijateljske postrojbe bile prisiljene povući se u utvrđeno uporište u rajonu Ičići.

Upravo borci NOB-a zasluzni su za oslobođenje Lovrana, a bez njihovih napora Istra i ovaj kraj nikada ne bi bili pripojeni maticnoj zemlji - istaknuo je predsjednik UABA Lovran **Božidar Spasojević**.

Delegacija Grada Opatije te predstavnici opatijskog UABA-a su obilježili Dan oslobođenja Opatije te su na opatijskom groblju položili vijence u znak sjećanja na poginule borce NOR-a.

R.I.

Polaganje vijenca na opatijskom groblju

UMAG

Protekle se godine ništa nije promijenilo u poboljšanju položaja sudionika NOB-a, i dalje se demonizira partizanska borba, a Deklaracija o antifašizmu iz 2005. godine još je mrtvo slovo na papiru. Vlada još nije pokrenula rješavanje nijednog problema, rekao je na godišnjoj skupštini Udruge antifašističkih boraca Bujštine njen predsjednik **Josip Žmak**. Članovi i dalje negoduju zbog nepridržavanja stavova Deklaracije, odnosno što nisu izjednačeni u pravima s borcima Domovinskog rata.

UAB Bujštine najveća je udruga na tom području - ima 756 članova, od kojih više od polovice nisu sudionici NOB-e.

Istaknuta je dobra suradnja sa svim institucijama, gradovima i općinama koje ih pomažu, a glavni dio zadaća koje slijede odnosi se na nastavak traženja

izjednačavanja prava boraca u oba rata na području mirovinskog i invalidskog osiguranja te u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi.

I.G.

UAB Umaga najveća je udruga u tom dijelu Istre

RADMANI

Kao svake godine uoči dana oslobođenja grada, tako se i ove grupica ljudi na čelu s donedavnjim predsjednikom Gradskog vijeća **Edidijem Kodanom** našla na krožeri u Radmanima. Na tom su mjestu sedamdesetih godina antifašisti dali sagraditi spomenik **Ani Guštin**, porečkoj prvo-borkinji i prvoj predsjednici Antifašističke fronte žena Žbandajšline, koju su fašisti ubili 28. travnja 1944. Nakon polaganja cvijeća na grob kratko se okupljenima obratio **Milan Žiković**, a Anina kći Tina rekla je da se nuda da će se okupljati na istom mjestu još dugo godina, »makar puzali na kolinima«.

I.G.

LABIN

U povodu Dana oslobođenja Labinštine izaslanstva Grada Labina, Općine Sveta Nedelja, Udruge antifašističkih boraca, udruga proisteklih iz Domovinskog rata, Ureda za obranu i policije položile su vijence na spomenik borcima NOR-a na gradskom groblju.

Tom je prigodom **Severino Franković**, predsjednik lokalnog UAB-a, podsjetio da je u ovdašnjim akcijama oslobođenja sudjelovalo sedam tisuća boraca s Labinštine te da je njih 1.326 dalo živote u stvaranju Hrvatske. Napomenuo je da počast odaju i borcima iz Domovinskog rata, koji su obranili našu zemlju.

R.I.

Komemoracija na gradskom groblju

IN MEMORIAM

STEVO BUNETA 1920 - 2009.

Rođen u Ilovi (Moslavina). Sredinom 1943. godine pristupa partizanskim jedinicama. Nakon oslobođenja ostaje u JA do 1949. godine kada je na vlastiti zahtjev demobiliziran u činu majora. Živi i radi u Kutini, a potom u Popovači.

Nakon umirovljenja aktivno djeluje u Udrudi antifašističkih boraca Popovača i Sekciji 32. divizije SABA RH. Za doprinos u ratu i miru više je puta nagrađivan i odlikovan.

JOSIP LONČAR 1920 - 2009.

Rođen je u Ferdinandovcu na obroncima Bilogore. Početkom 1943. godine opredjeljuje se kao aktivan učesnik u NOB-u u Moslavačke partizanske jedinice, 12. udarnu brigadu i PPK bataljon. Vršio je odgovorne i rukovodeće poslove, a za zasluge u NOB odlikovan je s više ratnih odlikovanja. Po završetku rata živio je i radio na odgovornim poslovima u mjestu Ivanska, bio je aktivan društveno politički radnik i član Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Čazma.

ŽELJKO ALBINI 1922 - 2009.

Rođen u Biškupcima u Požeštini 1922. godine. Već zarana kroz aktivan rad u URS-ovim sindikatima i SKOJ-u jasno je oblikovao svoja životna opredjeljenja. NOB-i se priključuje već 1941. godine, kada je s Banije, po odluci Glavnog štaba Hrvatske, u Slavoniju došla Banjška proleterska četa vođena Nikolom Demonjom, odmah im se bez dvojbe priključuje. Ova hrabra četa borila se dvije stotine dana i postala rasadnik rukovodioča partizanskih jedinica, među kojima i Željko Albini.

Upravo taj dio njegovog života trajno ga je obilježio pa će se njega s poštovanjem sjećati nadolazeće generacije mladih antifašista. Sve svoje ideale prenio je sinovima zajedno sa suprugom, također aktivnom učesnicom NOR-a. Odlaskom u mirovinu vrlo je aktivan u društveno-političkim organizacijama. Posebno je zapažen njegov rad u Glavnom odboru Mediteranskih igara u bivšoj državi, a vatrogasci i lovci s ponosom govore o njegovom doprinosu radu društava.

PETAR GVOJIĆ 1927 - 2009.

Rođen u Dugom Selu (Vrginmost). Već 1942. godine pristupa 8. kordunaškoj diviziji, s kojom prolazi trnovit ratni put sve do oslobođenja.

Nakon završetka rata ostaje u aktivnoj službi u JA, obnašajući odgovorne dužnosti u brojnim garnizonima. Umirovljen je u činu potpukovnika. Za zasluge u ratu i miru nositelj je više odličja i priznanja. Aktivno je radio u društveno-političkim organizacijama, osobito u udruženjima antifašističkih boraca i antifašista.

DANE BEROVIĆ 1922 - 2009.

Bio je veliki antifašist, uključen u napredan omladinski pokret još od gimnazijalnih dana, organizator i rukovodilac NOP-a u šibenskom području. Tokom NOB-a bio je u Sjevernodalmatinskom odredu, Zadarском partizanskom odredu i Petoj dalmatinskoj brigadi (na komesarskim dužnostima). Nakon oslobođenja ostaje na radu u JA, obnašajući odgovorne dužnosti, a bio je i vojni izaslanik u Francuskoj, Belgiji i Nizozemskoj. Umirovljen je u činu pukovnika.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941., odlikovan s više ordenja i medalja. Bio je urednik više zbornika koji problematiziraju doprinos Šibenika NOB-u te aktivno djelovao u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista.

ĐURO VRBANAC 1922 - 2009.

Roden u Petrinji 1922. godine. Potječe iz radničke obitelji. Obučarski radnik. Član SKOJ-a od 1939. godine, U NOP aktivno uključen 1941. godine. U NOB-u stupio svibnja 1942. godine.

Iz Zagreba, gdje je živio i radio, sa grupom SKOJEVACA i URSOVIH sindikalaca, odlazi u partizane. Pod vodstvom legendarnog narodnog heroja Pere Cara odlazi u Slavoniju gdje se cijela grupa uključuje u sastav Banjške proleterske čete. Kao borac, a kasnije vojni starješina, bio je odan zadaćama koje je vršio u mnogim slavonskim partizanskim jedinicama. Nakon oslobođenja ostaje na radu u Jugoslavenskoj narodnoj armiji do 1965. godine. Godine 1961. i 1962. bio je pripadnik vojnih

mirovnih snaga Ujedinjenih naroda na Sinaju.

Imao je želju vratiti se u svoju rodnu Petrinju što je i ostvario. Dolaskom u Petrinju aktivno se uključuje u društveni rad, a naročito u općinsku organizaciju SUBNOR-a Petrinje. Bio je odani član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Petrinje. Nositelj je velikog broja ratnih vojnih odlikovanja.

MILICA LOZAR 1914 - 2009.

Rođena u selu Bukovlje (Velika Gorica). Prije okupacije zemlje, kao radnica bila je aktivna članica URS-ovih sindikata. Tokom NOB-e obnašala je najviše dužnosti u Narodnooslobodilačkim odborima.

Poslije oslobođenja zemlje uz rad se doškolovala. Umirovljena je na dužnosti glavne medicinske sestre bolnice Jordancvac. Za požrtvovni rad pohvaljivana je i nagrađivana. Nositeljica je i više odličja.

ILIJA VIDIĆ 1924 - 2009.

Rođen u Srednjim Grahovljanim kod Pakrac. S nepunih 19 godina uključuje se u redove proslavljeni i u narodu opjevane Dvanaeste udarne slavonske brigade. Po završetku rata zasniva radni odnos u Šumariji Pakrac. Uz rad se izvanredno školjuje. Za zasluge u ratu i miru nositelj je Ordena zasluga za narod, kao i više drugih priznanja. Bio je aktivan u društveno-političkom radu, a naročito se istakao u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista Pakrac - Lipik.

NIKOLA MARAVIĆ 1930 - 2009.

Rođen u selu Pomazatin (Priština). Kao dječak pristupa partizanskim jedinicama obnašajući uglavnom kurirske zadatke. Nakon oslobođenja zemlje školuje se u VVU. Kao vojni pilot leti na svim tipovima lovačkih zrakoplova. U službi napreduje, završava visoke vojne škole kod nas i u inozemstvu. Umirovljen je u činu generala.

Aktivno je djelovao u Sekciji zrakoplovnih vojnih umirovljenika pri SABA RH. Za uspješan rad tokom karijere više je puta nagrađivan i odlikovan. Posebno je bio ponosan na «Zlatni znak pilota».

Sjećanje

Oni su nosili Titovu štafetu

Štafetu Josipu Brozu Titu, tijekom 42 godine slavljenja Dana mladosti, nosilo je više od 30 milijuna ljudi. Po broju onih koji su to danas spremni priznati moglo bi se zaključiti da je nije nosio gotovo nitko, piše *Jutarnji list*.

Nekoliko ondašnjih omladinaca po sjećanju je novinarima Jutarnjeg nabrojalo brojne javne osobe, za koje su sigurni da su nosili štafetu ili sudjelovali na sletu. Među nabrojanima bilo je i nekoliko sadašnjih ministara. »Gotovo svi, čija smo imena zapisali, kada smo ih pristojno pitali jesu li nosili štafetu, odmah su to negirali. Većina je uz taj odgovor dodala da se toga ne sjeća«, napominje list.

Takvo ponašanje, kojim kao da se želi sakriti dio prošlosti, začudilo je mnoge. Među njima i *Olgu Ramljak, Vjerana Zuppu, Gorana Radmanu, Hloverku Novak Srzić, Denisa Latina,*

Nikolu Plećaša i Nikolu Dragaša.

Svi oni odmah su priznali da su nosili štafetu ili plesali na sletu. Za njih nošenje štafete znači priznanje i potvrdu da su već kao mlađi bili uspješni u onome što su radili.

Nekadašnji predsjednik Microsofta za istočnu i srednjoistočnu Europu i bivši predsjednik omladine Jugoslavije *Goran Radman* bio je 1984. godine osoba kojoj je štafeta uručena u Beogradu. Naime, nakon Titove smrti, štafetu su primali predsjednici Predsjedništva SRFJ, a kasnije predsjednici omladine.

- Ima ljudi kojima je sjećanje na štafetu potisnuto zbog ideološke amnezije. Kulturološki, bio je to tada društveno prihvatljiv, a ponekad i zanimljiv oblik isticanja uspješnih mlađih ljudi - kratko je komentirao Radman.

T.S.

Poznata novinarka *Olga Ramljak*: Odluku tko će ići trčati štafetu donosili su profesori u zbornici na temelju sastava i ocjena. Imala je 14 godina i bila je jako uzbudjena što je dobila takvu priliku.

Bivši trostruki prvak svijeta u kuglanju *Nikola Dragaš*: Svaki put kada bi me iznova izabrali da nosim štafetu bio bih jako počašćen jer je to značilo da sam istaknuti član društva.

Glavna urednica HRT-a *Hloverka Novak Srzić* tada je također s veseljem plesala na lokalnom sletu u Makarskoj na dočeku i ispraćaju štafete.

Bivši reprezentativni košarkaš Cibone *Nikola Plećaš*: Nošenje štafete značilo je da sam zapravo uspješan.

Tartaglia